

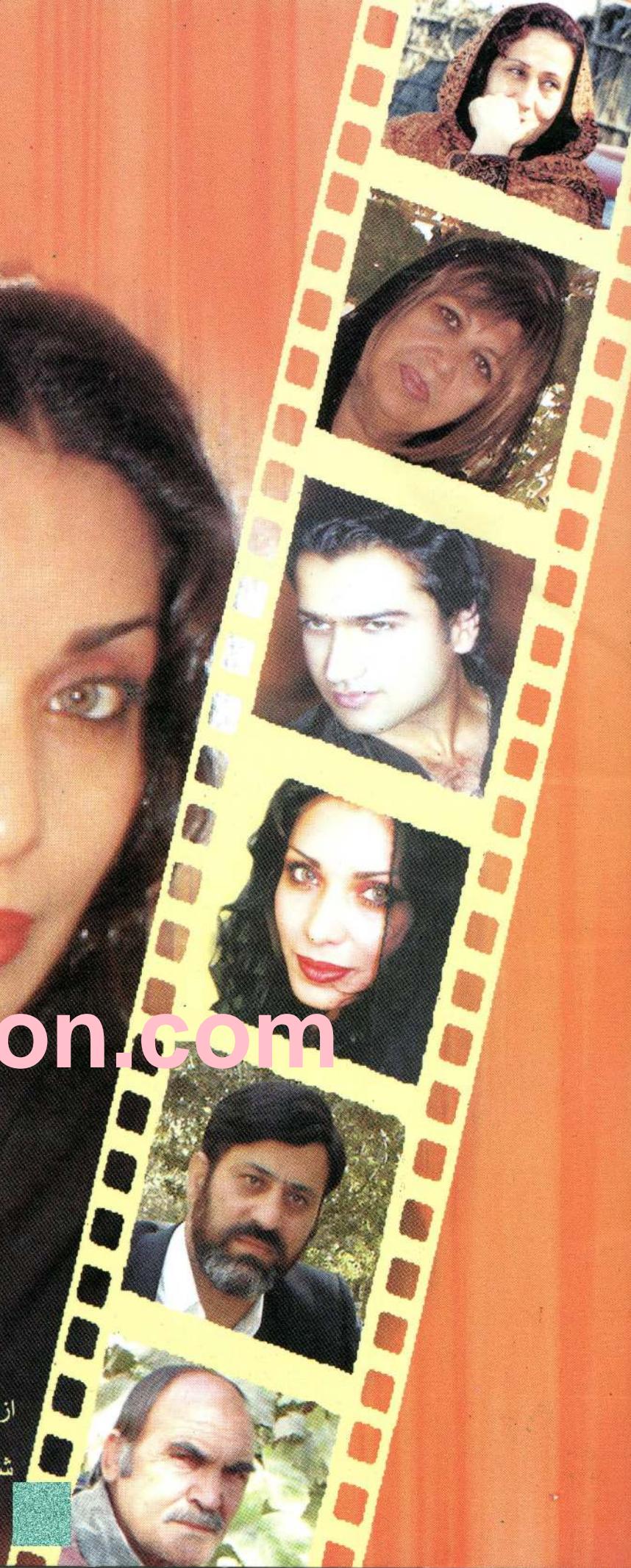
آواز

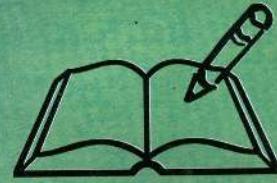
RTA

Ketabton.com

از انتشارات رادیو تلویزیون ملی افغانستان

شماره دوم سال ۱۳۸۶

د ملی رادیو تلویزیون رسالت

افغانستان یو اسلامی او د لرغونی تمدن او فرهنگ لرونکی هیواد دی زمونږو تولنه له پخواه یوه دودایزه تولنه وه چې بیا په کې درې لسیزی خپل منځي جګړي روانی وي دکورنیو جګړو له امله زیات شمیر ماشومان او خوانان له پښونې، سواد زده کړه شخه بې برخی پاتې شول په داسې شرایطو کې یو له مهمو او با ارزښته چارو او اړتیا او شخه چې نن ورڅ ورته دېره احساس کېږي هغه د پښونې، روزنې دو دول او پراختیا، پر دو برخو په خواکې تولنیزو ګړنو، دود دستور ته پاملننه او خینې نور شرایط دی چې په نظر کې ونیول شي، خکه تولنی ته نآشنا، ساسې، ایدباليوژنکې بدلونونو وښودله چې تولنه محافظه کاره ده او په دا دول بدلونونو د بغاوت د ګر ګرځی او د روښنو په تېره بیا د ملی رادیو تلویزیون دهه د ترڅو د وګرو عمومی پوهې همکار د زیارو لوپاره بنې لاري چاري په خپلو خپرونو کې پلي کړي نن ورڅ په هیواد کې خصوصی غږیزو او تصویری رسنیو ناخاچې را غوریدنه او زیاته پراختیا د شخصی او خانګرو سلیقو او ګټو له منځي د سجنیو رسنیو خپرونو تولنه د رسنی لخوا یو بل بحران، نامیلنۍ، ناهیلې او عمومی خېکان خوانه ونځوکله بې له شکه چې بېړه بیان، آزادی او د رسنیو آزادی قوانین لوی بدلونونه دی چې افغانستان د تېرو شیوو ګلونو کې شاهله وه، خود دی علل د عمومی ګټو کو ملې مصالحتونو پاره باید د خپرونو اندول وساتل شي. ملی رادیو تلویزیون د تجربو لرنکو کارکونکو په کولای شي د سیاست او عمومی ودي له چاري سره بنه هم غړ شي. دغه لویه رسنی په دی هڅوکې ده چې بنه او له محتوا شخه د ک پروګرامونه د هشر خپو ته وسپاری، هبله مند یو چې دڅښتن تعالی په اراده په هملي لاره کې لا بریالېتیوونه ترلاسه کړئ.

مدیر مسوول

به نام خداوند توانا

صاحب امتیاز: رادیو تلویزیون ملی

تمت نظر: دکتور عبدالواحد نظری

شمس راد غلام محمد سروزی

مدیر مسئول: لمیه احمدزی

مسئول چاپ: عبدالقدیر صائم احمدی

موبایل: ۰۹۹۳۵۳۶۴۲

گرافیک و دیزاین: عبدالولید ممیدی

در بروگهای این شماره

که - ۱۰ رویداد های فرهنگی

که - ۱۱ پیژند نه

که - ۱۲ عبدال Kami میبی

که - ۱۳ مولوی در نوع سفیر

که - ۱۴ ماهیت مقالمه

که - ۱۵ پژوهیو سرگیست

که - ۱۶ اقیانوس عشق

که - ۱۷ اشعار انتخابی

که - ۱۸ ویژگی ...

که - ۱۹ ۳۳ کالم

که - ۲۰ مضمونه و مید صابری

که - ۲۱ داستانی ژانرونہ

که - ۲۲ معرفیات فودسراونه ..

که - ۲۳ پلان نشراتی TV

که - ۲۴ رادیو افغانستان

که - ۲۵ رادیو کابل

نشانی: وزیر محمد اکبرخان / سرگ ۱۳ / ریاست

عمومی رادیو تلویزیون ملی افغانستان .

تلفون: ۰۹۹۱۳۰۱۰۱

تیراز: ۱۰۰۰

آوازدر ویرایش و گوتاه کردن نوشته ها آزاد است.

پشتی اول لینا علم

چاپ: مطبوعه آزادی

افتتاح فلم سایه سیاه

سينما يکی از هنرهای زیبا، ظریف و دلچسپ است که میلیون‌ها میلیون بیننده در سطح جهان دارد. فلم ساز از طریق سوزه سناریو آنرا به تصویر می‌کشد در این اوآخر اداره فلم‌های مستند و داستانی هنر و ادبیات تلویزیون ملی افغانستان فلم سایه سیاه را در تالار رادیو افغانستان با حضور داشت یک تعداد از مامورین عالی رتبه دولتی، اعضاء پارلمان، روسا، فلم سازان و هنر پیشه گان سینما توسط عبدالواحد «نظری» رئیس عمومی رادیو تلویزیون ملی افتتاح و به نمایش گذاشت. آقای امین «رحیمی» کارگردان فلم (سایه سیاه) در مورد سناریو فلم متذکره چنین گفت:

film بر مبنای خشونت علیه زنان در افغانستان ساخته شده است. سناریو از کبیر «رحیمی»، معاون پرودسر و لید صدیقی در فلم، شکیب ایمل، یاسمن یارمل، پروین مشتعل، آمنه تقوا، ربابه، عزیز رووف، خالد حضرت زاده، غزل احمد، فردوس یولداش نقش دارند.

رویدادگاری فرهنگی

د تیاتر څلورم ملی جشن

تیاتر د هفو اووګونو هنرونو له دلي څخه دی چې ۱۳۰۰ کاله مخکی له میلاد څخه یې په لرغونی یونان کي خپل علمي بنست کیښو.

په افغانستان کي هم دي هنر د نورو هیوادونو سره یوځای خپل پرمختګ پراوونه سرته رسولي دي. خو دهیواد د وروستیو لسیزو ناخوالو دغه بهیر وختنا وه آن دا چې خینی ارزښتاكی لاسته راړونی ضایع شوي. داطلاعاتو او فرهنگ وزارت د تیاتر او سینما برخی ته خاصه پاملنې لري، چې له نیکمرغه د دراماټیکو هنرونو مرکز، د کابل پوهنتون د بنکلو هنرونو د پوهنځی د تیاتر خانګي، د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت، د ګوښه انسټیتوت، بریتیش کنسل، د فرانسي فرهنگي مرکز، د امریکا سفارت او خینی نورو فرهنگي او هنري نهادونو په مرسته وتوانیدل چې د تیاتر څلورمه جشنواره د وري د میاشتي له دریمي نیټي نه تر اتمي پوري ننداري ته ورآندۍ شوی د سر کال په جشن کي ۵۱ ننداري چې د هغې جملې څخه ۲۲ ننداري د هیواد د بیلا بیلو ولايتونو څخه ۱۰ ننداري د کابل د ولایت څخه او ۱۸ ننداري د کابل پوهنتون د بنکلو هنرونو د پوهنځی د محصلانو لخوا ننداره ورکړ شوي.

فیستوال فلم های افغانی

تلویزیون ملی افغانستان به مناسبت هشتادو هشتمن سالروز استرداد استقلال کشور فستیوال فلم های افغانی را از تاریخ دهم اسد هر شب از طریق تلویزیون ملی به نمایش گذاشته است. آقای میر عبدالعزیز مدیر عمومی اداره سینمایی در مورد گفت: بیست دو فلم افغانی از ساخته های افغان فلم که انعکاس دهنده جهات مختلف زنده گی مردمان کشور ما میباشد در این فستیوال به نمایش گذاشته شده است. به همین ترتیب در نظر است تا فلم های داستانی و مستند تلویزیونی را هم به تعقیب فلم های بلند داستانی به نمایش بگذاریم. آقای عبدالعزیز افزوود: که نمایش فلم های افغانی به یقین نماینگر زنده گی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، رسوم و عادات مردم کشور ماست. که نمایش دادن همچو فلم ها در اثر گذاری بالای اذهان مردم به خصوص تشویق و رو گردانیدن جوانان از فرهنگ بیگانه رول مؤثری خواهد داشت.

حفظ آثار باستانی کشور

به منظور حفظ آثار باستانی اخیراً کنفرانس مطبوعاتی به اشتراک پوہنمل غلام نبی فراهی معین مالی و اداری وزارت اطلاعات و فرهنگ، عمر سلطان معین فرهنگی وزارت اطلاعات و فرهنگ و داکتر جلال زاده معین وزارت اکتشاف شهر در مرکز بین المللی مطبوعات دایر گردید. آقای فراهی گفت: وزارت اطلاعات و فرهنگ بخاطر حفظ و بازسازی آثار و آبدات تاریخی ولایت بامیان پلانی را با همکاری وزارت اکتشاف شهری، فواید عامه، انرژی و آب اداره حفظ محیط زیست تهیه و ترتیب نموده تا هنیاتی به ولایت بامیان سفری داشته باشند که ساحتات باستانی و تاریخی را از نزدیک دیده و به طور علمی و مسلکی مورد غور و بررسی قرار دهند همچنان هنیاتی مذکور کنفرانس سه روزه را به منظور حفظ و نگهداری میراثهای فرهنگی آبدات تاریخی و جلوگیری از حفریات و کندن کاری های خودسر و غیر فنی برای مردم محل دایر کرند.

تعویض آرشیف رادیو به

سیستم دیجیتل

آرشیف رادیو افغانستان یکی از با ارزش ترین آرشیف کشور می باشد.

که از سال (۱۳۴۲) به حفظ و نگهداری آهنگ های هنر مندان و برنامه های مختلف رادیو ثبت فیته های ریلی و در آرشیف نگهداری می شود. به مرور زمان فیته ها کهنه و فرسوده گردیده و برای جلو گیری از محو کیفیت صدا چه تدابیر اتخاذ گردیده است.

آقای تاج محمد احمد زاده مدیر عمومی آرشیف رادیو افغانستان در این مورد گفت: دو پروژه در راستای دیجیتل سازی فیته ها آغاز به کار کردن پروژه فرانسوی ها، انتیتوت مطالعات امریکا برای افغانستان، تقریباً ۱۲۵۰ فیته ریلی تبدیل به CD ها شد. آقای احمد زاده افزود ده تن از کارمندان اداره آرشیف توسط اشخاص مسلکی پروژه امریکایی و فرانسوی آموزش داده شد. حال کار دیجیتل سازی توسط کارمندان اداره صورت می گیرد. و تمام فیته های ریلی تبدیل به CD خواهد شد.

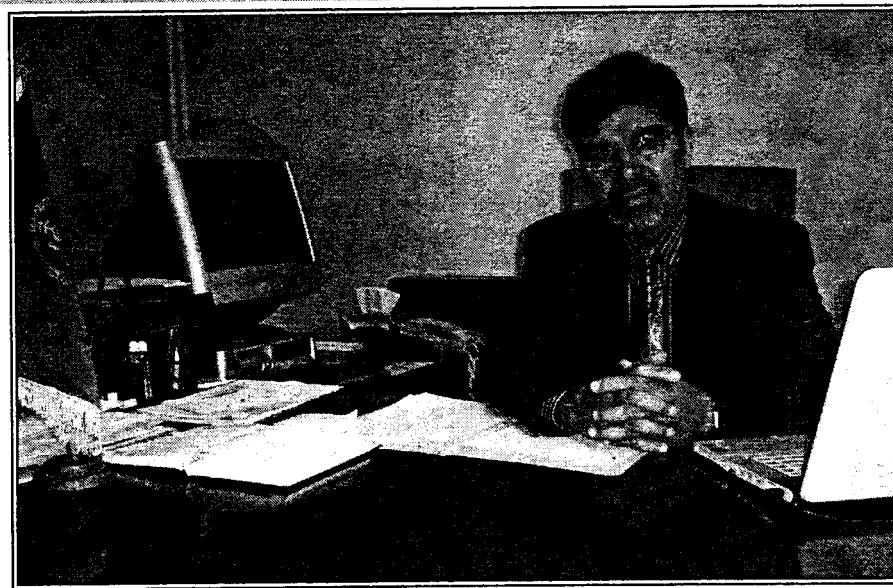
د خطونو خزانه

په افغانستان کي د خطونو خزانه د هغې تولنیزی عنوان دی چې په هغې کي دول دول اسلامي خطونه چې د هرات د معاصر خطاط او هنرمند محمد علی عطار په هنري فلم برابر او چاپ شوي ده دغه تولنیزه د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت په میرانه د خطاطي او په بنکلي خط لیکني د هنر د بنا سمون په موخه برابزه شوي ده.

د باختر آزادس د خبر له مخي په افغانستان کي د خطونو په خزانه کي هغه تول دول دول اسلامي خطونه شامل دي چې په هيواد کي د ٿلث د خط د ڈکر د نوميالي محمد علی عطار هنري آثار په کي خاي کري شوي دي.

ددغې خزانې په سريزه چې د اطلاعاتو او فرهنگ د وزير عبدالکريم خرم له خوا ليکل شوي ده ويل شوي دي چې په هيواد کي د فرهنگ وزارت په هيواد کي د اصيل فرهنگ د ودي او ملاتر په لاره کي هڅه او هاند کري چې له يوی خوا له کمي او کيفي پلوه د هنري آثارو په برابرولو کي بنه والي را منحه کري او له بله پلوه هنرمندانو ته داسي زمينه برابره شي چې په مناسبو شرایطو کي خپل هنري آثار مينه والو ته ورآندۍ کري او دهند په برکت خان ته د ژوندانه امکانات برابر کري په دی خزانه کي دیباچه او شرح د تاریخ دتوالني د غري ماهر هروي لخوا چمتو شوي دي.

د دغه اثر کتنه له شک پرته په افغانستان کي تاریخ او دول دول اسلامي خطونو ته کتنه ده.

پېلنج

په روستيو ګلونوکي د سينما توګرافېي د ریيس او بیاد هنرمندانو د تولني د سینما د انجمن د ریيس په توګه او ورسه په خواکي د هنرونو په پوهنځي کي د استاد په توګه و ګمارل شو. بناغلي نظری له ۱۳۶۱ کال راهیسي د طنز په لیکولو پیل کړي او همدا راز تیوريکي مقالی او ژباري یې د سینما په هکله فلمی لندي سناريوګانی، لندي ننداري کوچنیانو ته داستانونه او طنزونه په داخل او

بهر کي چاپ شوي دي:

د بناغلي نظری دغه طنزی مجموعی تر او سه چاپ شوي دي. (اگر ندیدی باور کن) په کال ۱۳۷۵ (ګله راشه که یې ګوري) په ۱۳۷۵، (واه واه ګل سیب) په ۱۳۷۵ (کله وار د ابا کله وار....) ۱۳۸۰ (او دیگه چطور هستی) ۱۳۸۰ (یک به دنیا صد به آخرت) ۱۳۸۲ (آخر به څنګه

د بناغلي نظری لنه پېژندنه: عبدالواحد نظری د داکتر محمد امين نظری زوی په ۱۳۳۲ هش کال د کب د میاشتی په شپرمه د کندهار په بنار په یوه روحاں کورنی کي دنیا ته ستريکي پرانستلي له لومړينو زده کړو وروسته د کندهار په احمد شاهي د کابل د میرویس نیکه په متوسط او د رحمن بابا په لیسه کي یې زده کړي ترسره کړي په ۱۳۵۲ کال کي د کابل پوهنتون د حقوقو په پوهنځي کي شامل شو په ۱۳۵۳ کال کي د لوړو زده کړو په غرض د سینما او تلویزیون په خانګه کې بلغاريا هیواد ته واستول شو.

په ۱۳۶۱ کال کي د دوکتورا معادل دپیلوم په لاس ته لاوړلو سره هیواد ته راستون شو د ۱۳۶۱ کال راهیسي د دایرکټر په صفت لومړي په تلویزیون او بیا په افغان فلم کي په کار بوخت شو

د دی لپاره چې ملي راديو تلویزیون ګټور او له محتوا څخه ډک پروګرامونه او خپروني چمتو او خپري کړاي شي په رهبری کي یې د تجربې خاوند او سابقه لرونکي کس ته اړتیا احساس کیده د همدي اړتیا لپاره د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر بناغلي عبدالکریم خرم په وړاندیز او د جمهوری ریاست په منظوری بناغلي عبدالواحد نظری د راديو تلویزیون د لوی ریاست مشر په توګه وتاکل شو.

درadio تلویزیون او د آواز مجلی کارکونکي په داسي دندي د ګمارل کيدلوله امله د بناغلي عبدالواحد نظری چې د پوهی او تجربې خاوند او مسلکي شخص دي د زړه له کومي مبارکي وايي او هيله منديو چې د نوموري د لارښوونی لاندي ملي راديو تلویزیون خپروني په ملي او بین المللی کچه مينه وال وموسي.

شی) ۱۳۸۴.

باناغلی نظری د هغه علاقی له مخی چي د تمثيل او هنر سره يي درلوده په ۱۳۴۴ هـ ش کال کي د وخت د راديو د کوچنيانو د پروگرام سره همکاري پيل کره ترڅو دی پروگرام کاکا منجانی شو، بیایي د راديو درام او داستان په برخه کي په کار پيل وکړ. او د نورو رنګارنګ رولونو ترڅنګ يې د پرله پسي داستان د سکيني او اومراء په نامه د اومراء رول ولوبو او همدا راز د لومرنۍ مسترفلو ورکميدي ننداره را پيل کړه.

هنري جوروني يې د تحصيل په دوران کي د نورو لنډو مستندو او هنري فلمونو ترڅنګ تلویزیونی فلمونو لکه: (ستاسو په هیواد کي مګر خرنشه) او (دری شپی د یو زرو یو شپی څخه) د یادونی وړ دي. په ۱۳۶۲ کال کي لوري هنري فلمونو يې د (لحظه ها) په ۱۳۶۲هـ کال کي د (لمز په لور) په کال ۱۳۶۸ د (کوندي زوي) لومرۍ کميدي سريال په ۱۳۶۹ کال کي په درو برخو کي، (گمراه) په ۱۳۸۰ او (هجرت) فلم په کال ۱۳۸۲ د سینما مينه والوته وراندي کړل. او لومرنۍ تلویزیونی تیاتر هم د (ریيس) په نامه او (انجلي) د دي د جورونو څخه دي.

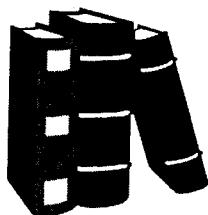
باناغلاني واحد نظری لومرۍ

افغانی سینماګر دي چي په یوه بین المللی سینمایي فستیوال کي د ژوری په صفت بلنه ترلاسه کوي، او د افغانستان د کاتور د غوره کارکونکي لقب په ۱۳۶۶ کال کي ترلاسه کړ او ديری نوری مطبوعاتي او هنري جايزي او دېپلومونه يې د هیواد په دنه او بهرنیو فستیوالونوکي ترلاسه کري دي. په دي وروستیوکي په بهرکي د افغانستان د ژورنالستانو ټولني د نوموري (اګرندیدي باورکن) طنزی تولګي ته د طنز غوره جايზه ورگري د.

باناغلاني نظری په وروستیوکي د آريانا تلویزیون رئيس او بیاد شمشاد د تلویزیون رئيس په توګه دنده هم ترسره کړي د.

کړي د.

عبدالله حبیبی دلایل پژوهی المعاشر فی

سراج الافبار، مجله المتنین، ۵۹، ایرانشهر، ارمغان، الهلال و سور اسرافیل دیوان اشعار کلاسیک های ادب دری ممشور شد و آشنایی با دیدگاه ها و نوشته های محمود طرزی افغان و سیدحسن تقی زاده، محمد قزوینی، سیدگاظم ایرانشهر، جمال زاده ایرانی، جرجی زیدان مصری، شبی نعمانی هندی، سلیمان ندوی و دیگران به ارتقای شخصیت علمی فویش پرداخت.^(۴)

آموزش زبان های عربی، اردو و انگلیسی را آغاز کرد و با زبان های اوستایی، سنسکریت، فارس باستان، آشنای تمام یافت. و بدین گونه خود را در تأثیر و تاثیر از فرهنگ جهانی آماده ساخت.

حبیبی در ۱۵ سالگی به وظیفه (سمی آغاز کرد و در ۲۷ سالگی در سال ۱۳۱۳ با نوشتمن تاریخی سبکهای شعر پشتون (به فارسی) به کتاب نویسی و تالیف پرداخت، هر چند قبل از آن در جریده هفتگی طلوع افغان مقالاتی نوشت.

حبیبی و سیاست:

حبیبی از آغاز جوانی به بنیش مشروطیت علاقمند بود. پهلوی او مبارزه و فعالیت سیاسی را از خانواده به ارث داشت. مولوی عبدالروف گاکای حبیبی در (وزیر) شیرعلی خان تبعید بود، در عصر حبیب الله در ۱۹۰۶ ه نفستین شماره سراج الافبار به مدیریت او چاپ شد و از (وشنگران بنام آن) وزیر بود. مولوی عبدالواسع پسر مولوی عبدالروف از اعضای بر جسته بنیش مشروطیت اول

صحبت و هم وزیر دیگر حبیبی از قدرت حافظه او چنین یاد می کند:

"حافظه غنی و انباشته داشت و فاطراتش به گنجینه می مانست."^(۵) عبدال Kami حبیبی، بیش از ۱۱۵ جلد کتاب در عرصه تاریخ، ادبیات، باستانشناسی، و پاپ متون کهن از خود به یادگار گذاشت که در هر یک این آثار، قدرت علمی و ابتکارات و اندیشه های بزر حبیبی، هویداست. به جاست که استاد

حبیبی اعلامه فوانده اند و بی مناسبت نیست که مجله ادبی یغما از آن بعنوان استاد بزرگوار مشرق زمین یاد نموده است. آن گونه که می نویسد: "مجله یغما از استاد بزرگوار مشرق زمین عبدال Kami حبیبی در ارسال چنین

مقالاتی، امتحان و افتخار بسیار دارد."^(۶) عبدال Kami حبیبی فرزند ملا عبدالحق در ماه نور ۱۲۸۹ هجری می خود را در ۱۹۱۰ ماه می ۱۳۴۸ قمری در قندھار به دنیا آمد. پدر کلانش مولوی عبدالزمیم و بخش مولوی حبیب الله محقق قندھاری

است. به همین نسبت تخلص خود را حبیبی انتخاب نموده است. از لحاظ تبار قومی به قبیله کاکر پشتون پیوند دارد. عبدال Kami در ۱۲۹۹ در مکتب ابتدایی شالیمار شامل گردید. بعد از فتم دوره شش ساله مکتب در ۱۳۰۰ شمسی، پای درس مولوی عبدالواسع و مولوی ابوالوفای قندھاری استاد مدرسه نظامیه دکن نشست. بعد از آن دیگر تمهیلات دانشگاهی نکرد و با مطالعه نشرات افغانی، ایرانی و هندی چون

استاد عبدال Kami حبیبی از نسبتیان طراز اول دانش و فرهنگ ماست و از لحاظ اهاطه به دانش های گوناگون به گونه فرزانه گان پارین، شاید بزرگترین دانشمند و فرهیخته مرد فرهنگ محاضر افغانستان است.

شخصیت علمی حبیبی، منشور کثیرالبعادری است که تمام سهامات دانش زمان را فرا گرفته است. به قول یکی از دانشمندان هم (وزیر): "این بزرگ مرد اندیشه و سرشناس، در زبان شناسی، در اوزنامه نگاری و صفات، در متن شناسی، در جهان سیاست و در مسایل فلسفی و اجتماعی تبر و اهاطه همه جانبه داشت."^(۷)

استاد حبیبی تصمیلات اکademik دانشگاهی نداشت، شش سال مکتب فوانده بود، اما به یاری حافظه نیزه مند و کار و تلاش مداوم، توانست در همه این عرصه ها استاد مسلم گردد. هم

در فانه اش در کراچی نظریبند ساختند.
عبدال Kami مبیبی به وسیله همسایه اش
نامه های به سفارت افغانستان در
کراچی، لندن و وزارت خارجه افغانستان
فرستاد و برائت فود را درین زمینه اعلان
نمود.^(۴)

پاکستانی ها، با فشنونت مدتی او را در
مونت گومیری پنهان تبعید کردند.
بالآخره در سال ۱۳۳۰ مبیبی سکرتر
کلتوری افغانستان در سفارت
افغانستان در پاکستان تعیین شد. با
آنکه دیپلمات بود، پاکستانی ها اجازه
سیر و سیامت آزاد را به او نمی دادند
تا اینکه در برابر آزادی برادر جنرال ایوب
خان، استاد عبدال Kami مبیبی اجازه یافت
به وطن برگرد. و از آن به بعد دیگر کار
سیاسی را کنار گذاشت و فقط به کار
های علمی پرداخت.

خدمات فرهنگی و آثار استاد عبدال Kami
مبیبی

استاد عبدال Kami مبیبی، در سرآغاز
فعالیت علمی و ادبی خود، بیشترین
توجه فویش را به رشد و ارتقای زبان و
فرهنگ پژوهی محظوظ داشت. و این
آرمان خود را در شماره ۲۷ موافق ۲۲
جوزای ۱۳۱۰ طلوع افغان که تازه
مدیریت آن را بدست آورده بود، در
مطلوبی زیر عنوان "برجسته ترین خدمت
ها، امیای زبان ملی است" بیان داشت.
در همین راستا به تشویق داؤودخان که
در آن زمان مسؤول ملکی و نظامی دا
قدھار بود، کارهای مؤثری را انجام داد.
کتاب های درسی و گرامر برای پژوهی
نوشت، فرهنگی (ا بنام سپیتملی پژوهی،
تالیف کرد، کلیات های: فوشمال خان و
تیمور شاه را چاپ نمود، طلوع افغان را
که به دری چاپ می شد، کاملاً به پژوهی
برگرداند و تا سال ۱۳۱۹ که به کابل

نشراتی هزب فعال نمود. در نفسین
شماره "آزاد افغانستان" مطلب "ندای
افغانستان آزاد" را این گونه آغاز نمود.

یا خار و فس زمانه را بازوبی
یا پست و بلند دهر را سرگوبی
تاچند توان وضع مکرر دیدن
عزی، نصبی، قیامتی، آشوبی^(۵)

مبیبی در مبارزه اش استوار و جسور بود.
هراسی در دل نداشت از این (وست که
مردم را به قیام فرا می فواند و می
گوید: "قیام مردانه نمایید. آشوبی به
سرستم کاران به پا دارید.

به فرمان سلطنت، شوراء از مبیبی
سلب تابعیت نمود که مبیبی مطالب
تندی در این رابطه در مزیده فویش نشر
کرد.

در سال ۱۳۳۱ نظام جمهوری
افغانستان را اعلام نمود و خود را رئیس
جمهور وقت افغانستان فواند. مردم
خود را در ده ماده نشر کرد و اساس
اهداف خود را چنین فلاصه نمود:

"می فواهیم بر شالوده اسلامیت،
عدالت، دموکراسی و مصالح ملی و
انسانی خود، حکومت ملی و افغانی را
در وطن بنیاد گذاریم"^(۶). این مردم، فرد
والای مبیبی را نشان می دهد که در آن
روزگار تبارز یافته بود. اصل های که اگر
امروز تطبیق شود، پذیرفتنی ترین نظام
در افغانستان خواهد بود. در پاکستان
مکمروایان آنها، آرزو داشتند، مبیبی را
به عمل خود تبدیل نمایند، اما مبیبی
شخصیت وطن خواه و مستقل بود و
هیچگاه زیربار آنها نه رفت.

در اواسط دهه ۱۳۳۱ در کابل و تعدادی
از شهر های دیگر بیرون پاکستان را آتش
زدند، در همین وند قونسلگری
افغانستان در پشاور نیز آتش زده شد.
درین رابطه مبیبی را مسؤول دانستند و

بود که در عهد امیر مبیب الله زندانی شد
و در عهد امان الله فان نظام نامه ها را
مطابق به شرع اسلامی تدوین کرد و در
۱۳۰۱ توسط امیر مبیب الله کلکانی به
توب پرانده شد. مولوی عبدالرب پس از
دیگر مولوی عبدالرؤوف نیز از مشروطه
فواهان اول بود که زندانی گردید و بعد
به مرمت پدر رها شد.

مبیبی که میراث دار مبارزه و عدالت
فواهی بود، در ایجاد هزب ویش زلمیان
فعالانه شرکت کرد. در سال ۱۳۰۵ بعد
از استعفای هاشم فان، در حال که
رئیس محارف قندهار بود، مبارزات
مردم قندهار را در لغو انتخابات مجلسی
شهرداری همراهی کرد، که در نتیجه
مبارزه آنها شهیدار جدید انتخاب گردید.
بعد از آن شاید مبیب را از میدان
سیاست دور ساختند که با همکاری
مجید زایی، وکیل التجاء افغانی در
همن مقرر شد. در سال ۱۳۰۷ هفتم شورا ساخت
نامزد وکالت در دوره هفتم شورا ساخت
که از سوی مردم قندهار انتخاب گردید.
دوره هفتم با حضور شخصیت های چون
دکتور محمودی، میرغلام محمد غبار،
سید محمد دهقان از بدفشنان، مولوی
مبیبی، نظرمحمد نوا از میمنه، محمد
قال محمد فسته از بلخ و محمد کریم
نزیهی، از شور و هیجان خاصی برگزار
بود. این وکلا بی عدالتی های نظام را
آشکارا بیان می کردند نظام این وضع
را تحمل نتوانست. در ۱۳۳۱ شاه
محمود استعفا کرد و داؤودخان به
عنوان صدراعظم به قدرت رسید.
مبازان را به زندان افگند.

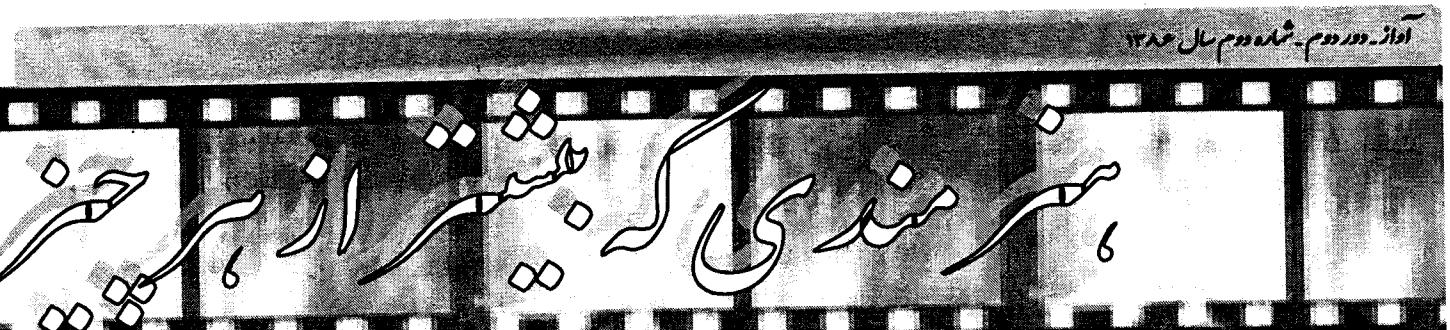
مبیبی کشور را تری کرد و به پاکستان
رفت در پاکستان هزب سیاسی "آزاد
افغانستان" را ایجاد کرد و نشریه پائزده
روزه "آزاد افغانستان" را به عنوان ارگان

- آمد، این آثار را در نظم، نثر و ادبیات و تاریخ تالیف و چاپ نموده بود.
- تاریخ سبکهای شعر پشتون (فارسی)
  - اشعار و دیوان تیمور شاه (فارسی)
  - سردار مهدل خان مشرقی شاعر قندھاری (فارسی)
  - پیغام شهید مثنوی فارسی
  - غزنه (مثنوی فارسی)
  - فوداموز پشتون دو جلد
  - وضع اصطلاحات پشتون
  - سپیگل پشتون
  - ساله افغانی و افغانیت
  - مل پسرلی (منظوم پشتون)
  - محقق قندھاری شرح اموال مولوی مبیب الله قندھاری (فارسی)
  - دیوان اشعار عبدالقدیر فتك
  - کلیات فوشمال خان (پشتون)
  - درین دوره و در سال ۱۳۱۹ به ریاست پشتون تولنه تعیین گردید. همه توجه مبیبی به انگشاف (بان و فرهنگ پشتون) بود. احساس ملی، شور و ذوق جوانی و مرامل آغازین علمی، او را درین زمینه بیشتر به تکاپو اندادته بود. در سالهای بعد نوشته هایش بیشتر شکل اکademیک گرفت و بر موازین دقیق علمی هستی یافت.
  - در سال ۱۳۱۹ مبیبی به پاکستان (فت. آنها در کنار فعالیت های سیاسی برعلیه نظام شاهی وقت، به تالیف و سرایش و تصمیع کتب نیز پرداخت که برفی از آن آثار اینها است:
  - فلیلی نامه (مثنوی فارسی) ۱۳۱۸
  - چاپ پشاور
  - شاعر هیدمند هارون خان افغان (فارسی، کاچی) ۱۳۱۸
  - کتاب های گم شده تاریخ غزنیان، نظری بر ادبیات پشتون (ترجمه از عربی)
  - پشتون تاریخ افغانستان در گردنده ۱۳۶۰
  - امیر گورو و دودمان او ۱۳۶۱
  - پیر (وشان) ۱۳۵۷
  - انتقامی از مدیقه مکیم سنایی ۱۳۵۶
  - متون دری ۱۳۵۷
  - دالبیرونی کتابشود ۱۳۵۷
  - دپشتون ادب په تاریخ کی قصیده ۱۳۵۷
  - در زمینه تاریخ و مغارفیه، تاریخ ادبیات پشتون جلد اول، دوره قبل از اسلام (پشتون) ۱۳۲۵
  - تاریخ ادبیات پشتون، جلد دوم، از ابتدای اسلام تا هزاره هجری (پشتون) ۱۳۴۷
  - مجموع الغرائب و مزار علوی در بلخ (فارسی)
  - تاریخ افغانستان در عصر تیموریان هند (فارسی) انجمن تاریخ ۱۳۴۷
  - موافق گمنام افغانستان (پشتون) ۱۳۵۹
  - مشاهیر ابدالیان پیش از احمدشاه (پشتون) ۱۳۱۹
  - زنجه و احوال تاریخی آن (فارسی) ۱۳۶۱
  - ملتان کا لودی شاهی فاندان (اردو لاهور) ۱۳۴۹
  - افغانستان بعد از اسلام جلد اول (فارسی) ۱۳۵۷
  - پشتون ولويگان غزنه، تحقیق در تاریخ غزنه و ادبیات پشتون (فارسی) ۱۳۴۷
  - (هنمای) تاریخ افغانستان، در کتب فارسی، عربی و اردو (فارسی) ۱۳۴۸
  - تاریخه مفترض ادبیات پشتون به عربی (قاهره) ۱۳۵۷
  - تاریخ مفترض افغانستان ۲ جلد ۱۳۴۸
  - تاریخ ادبیات پشتون صنف سوم فاکولته ۱۳۴۷
  - تاریخ ادبیات پشتون صنف چهارم فاکولته ۱۳۴۷
  - هفت کتبیه قدیم ۱۳۵۰
  - کراچی ۱۳۵۸
  - × (وابط ادبی سند با افغانستان، کراچی ۱۳۵۹)
  - × نواحی معازگ، کراچی ۱۳۵۷
  - × تاریخه بیداری سیاسی در افغانستان، مسلسل در جریده آزاد افغانستان.
  - دروه اساسی کارهای علمی مبیبی زمانی شروع شد که از قندھار به کابل انتقال یافت، در سال ۱۳۱۹. و به فضوص بعد از بازگشت از پاکستان، درین دوره به عنوان عالم و دانشمند متبر عرض وجود می کند و در زمینه های مختلف علمی و ادبی و تاریخی آثار ارزشمندی را ایجاد می نماید.
  - تاریخه ادبیات پشتون (فارسی) ۱۳۱۹
  - پشتانه شعرا (پشتون) ۱۳۲۰
  - پشتون خیرن، ترجمه پشتون از دارمستر فرانسوی، ۱۳۲۵
  - تحقیقات (اجمع به پته فزانه) (فارسی) ۱۳۲۱
  - تحقیقات (اجمع به ترجمان البلاغه ادوبیان) (فارسی) ۱۳۲۱
  - زبان دوهزار ساله افغانستان یا مادر زبان (دری)، تmelیل کتبیه سرخ کوتل ۱۳۲۱
  - نگاهی به سلامان و ابسال جامی ۱۳۲۱
  - شاعر اند یشه مولانا جلال الدین بلفس ۱۳۲۱
  - پشتون دتاریخ او لغت په (ناک) ۱۳۴۷
  - دپشتون زبی او ادب موقف دمرکزی آسیا دفلتو په تمدنونوکی (پشتون، انگلیس) ۱۳۵۶
  - آسمانی نغمی او لاهوتی سرودونه (پشتون) ۱۳۶۱
  - په شلمه پیری کی داخستان هنر ۱۳۵۸
  - نظری بر ادبیات پشتون (ترجمه از عربی)

مجموعه مقالات اجتماعی و یادداشت های تاریخی و آثار ادبی متئو و منظوم در سه جلد
تاریخ سیاسی افغانستان ۲ جلد تصمیع و تمثیل و مقابله و تعلیق
مذکر امباب ثنای بخاری (فارسی)
افغان در تاریخ
رساله قافیه جامی با مقدمه و تعلیق،
۱۳۵۷
موقوف عرفانی جامی در پیوستگاه فلسفه و عرفان با ساینس پیام یعقوب لیث (به پهلوی زبان)
تصمیع، مقابله و مقدمه اکبرنامه محمد کشمیری (فارسی)
منابع:
۱- پوهاند محمد کاظم آهنگ، (هماسه های از قهرمانان سیاست و فرهنگ) ص ۱۷۷، کابل ۱۳۸۲
۲- رهنورد زریاب، شمعی در شبستانی و سیزده نبشته دیگر، ص ۱۰۱، چاپ دوم- کابل، انتشارات میوند ۱۳۸۵
۳- آفریده های مهمو، تدوین ۹ مقدمه ها (ون فیلواک، ۷ ۱۳۶۷ ص ۸۴) به نقل از مجله یخما شماره ۸ سال ۱۳۴۶
۴- علامه حبیبی، آفریده های مهمو، گردآوری و تدوین و مقدمه از ها (ون فیلواک، اکادمی علوم ۱۳۶۸)
۵- آهنگ، هماسه های از قهرمانان سیاست و فرهنگ، صص ۱۷۸ - ۱۷۷، به نقل از آزاد افغانستان، شماره اول، سال اول مدد ۱۳۳۰
۶- آهنگ، همان، ص ۱۷۷، استاد آهنگ این نکات را از زبان حبیبی شنیده است.
نوشته (شمس المقام اریانفر)

- تاریخ تلفظ و صرف پشتو کابل ۱۳۵۶
سوات نامه فوشمال خان ۱۳۵۸
زندگینامه ابن سینا "ترجمه دری" ۱۳۵۹
شنافت نامه میا فقیرالله جلال آبادی ۱۳۵۹
ترجمه پشتو زندگینامه سینا ۱۳۵۹
شرح بیتین مثنوی (از مهدل خان شرقی) ۱۳۵۲
كتاب شناسی البيروني تهران ۱۳۵۲
كتابهاي علمي و اجتماعي: جوانمردان و عياران، فارسی ۱۳۳۱
سر (شته) طريقت فواجهان، از جامي سعدی ۱۳۳۱
تصوف دری کابل ۱۳۴۶
نسب و زادگاه سیدجمال الدین افغانی (فارسی) ۱۳۵۵
فود و بیفودی در اندیشه اقبال، ۱۳۵۴
دامیر شیرعی فکری او سیاسی شفصفیت ۱۳۶۰
بنجاه مقاله حبیبی ۱۳۶۲
دشیخ الاسلام عبدالله انصاری سیرت او شفصفیت ۱۴۳۱
منازل السایرین ۱۳۵۵
آثار چاپ ناشده: ادبیات جهانی (فارسی)
مدوجز افغانستان (مسدس فارسی) ۱۳۰۸
درد دل (مثنوی فارسی) ۱۳۱۶
پیام عصر (مثنوی فارسی) ۱۳۱
لاله کهسار مجموعه آثار شعرای گمنام فارسی زبان افغانستان
نوشته های من، به زبان فارسی و پشتو ۱۳۵۹
فردوسي و شاهنامه ترجمه فارسی "فردوسي پرچهار مقالی" از شیرازی ۱۴۵۱
تاریخی خط در افغانستان ۱۳۵۰
ظهرالدین بابر (زندگی و شخصیت او) ۱۳۵۳
پیش لیک (کرونولوژی افغانستان) ۱۵۱
اصل فلکیان افغانی، تهران ۱۳۴۹
منابع اولی تاریخ هنر کتاب سازی در عصر تیموریان (انگلیسی) ۱۹۷۹
هنر عصر تیموریان (تهران) ۱۳۵۵
داغخانستان لند تاریخ ۱۳۵۶
تاریخ گویی به تعمیه در اشعار قدیم دری ۱۳۶۰
تمثیق مردنات سنایی (تهران) ۱۳۵۶
نام های برفی ایزدان عصر گوشانی و اثر های باقیمانده آن در ادب والسنہ افغانستان، ۱۳۵۷
ادیان عصر گوشانی (انگلیسی) ۱۳۵۹
بابر در افغانستان (انگلیسی) ۱۹۸۰
تاج کابلشاه در گعبه ۱۳۴۸
مدرسه شاه مشهد غرجستان و بنای مرقد سلاطین جلیل در کمیسان بلخ، تهران ۱۳۵۵
تمثیع و تمثیل و تعلیق؛ دیوان احمدشاه بابا (پشتو) ۱۳۴۰
تذکره شهرای پشتو "پته فزانه" ۱۳۴۰
۱۴۳۱ تهران، متن عکسی ۱۳۵۴
طبقات ناصری ۲ جلد، لاهور ۱۹۴۹، کابل ۱۳۴۳
طبقات صوفیه "عبدالله هروی" ۱۳۴۹
صد میدان فواجہ عبدالله انصاری ۱۴۳۱
زین الاخبار گردیزی ۱۳۴۷
فضایل بلخ، تهران ۱۳۴۹
سجاد اعظم، تهران ۱۳۴۸
روضه الفرقین تالیف ابو راجامومل ابن مسروق شاشی مروی، متوفا ۱۷۱۷، تهران ۱۳۵۹
فردوسی و شاهنامه ترجمه فارسی "فردوسی پرچهار مقالی" از شیرازی ۱۴۵۱

بر علیه زشتی ها و نا به سامانی ها
جامعه باشد رول داشته باشد.

لینا علم میگوید: که هدف هنر
نمایان ساختن حقیقت زنده گی است
بنابراین شیوه این واقعیت باز تاب داده
شود که بیننده کاملاً تصور نماید که
نمایش حقیقت است و هنر پیشه بی
که نقش را اجرا می کند کرکتر
اصلی و واقعی فلم است نه کسی
دیگر باید گفته شود که نقش آفرینی
در سینما کاریست با مسوولیت و

تجارتی تلویزیون های خصوصی
در امریکا اشتراك میورزید بعد از
ظاهر شدن در یک اعلان تجاری
تلوزیونی که برای وی را هگشایی
بود در راه هنر تمثیل و اولین فلم که
نقش برایش داده شد فلم سینمایی
سرزمین بیگانه به کار گردانی سلام
سنگی نقش مرکزی را اجرا نموده و
اولین کار سینمایی اش به شمار
میرود و بیشتر دوست دارد در نقش
های که لب ریز از خوبی ها و

سینما هنری تصویری است که باید
بیان در آن به تصویر استوار باشد و
این تصویر ها با گویایی واقعیت
آفرینی و با راست گرایی نمادی
خود بتوانند مفاهیم را بدرستی ارایه
دهند و از خود تأثیری قوی در ذهن
تماشاچی به جای گذارند و در غیر
آن نتیجه معکوس است.

لینا علم یکی از چهره های شناخته
شده، پر تلاش و جوان هنر
سینماست که تا حال در بیش از ده
فلم سینمایی: سر زمین بیگانه،
سوگند عشق و بی دفاع نقش آفرینی
نموده است نظر به شوق و علاقه
بیش از حد که به هنر سینما داشت
توانست دست آوردهای خوب و
چشمگیری داشته باشد.

وی در شهر کابل در خانواده
روشنفکر دیده به جهان گشوده از
آغازین دوران کودکی تا نوجوانی
و جوانی انس و علاقه بی ناگسستنی
با هنر تمثیل و سینما داشت سر
انجام در نمایشات لباس اعلانات

ماندم مامايم سرمن قهر شد که برو تلاشي بدھيد که ما را لت نکند. خاطره تلخ بود که هيچگاه فراموشم نمی شود.

لينا علم افزوود بعد از چندين سال با به وجود آمدن حکومت انتقالی دو باره به کشور باز گشت نموده وی خاطره آمدنش را چنین قصه میکند زمانیکه به کابل آمد به پذیری گرم مردم کشور خویش رو برو شدم از من استقبال شایانی نمودند که همیشه در خاطرم است.

لينا علم در اخير میگويد: يگانه خواهش يکه از یونت هاي فلمسازان کشور دارم اين است که همیشه در تلاش ايجاد يك سينما عالي با پايه هاي بلند هنري و استوار و برابر به فرنگ، كلتور و انعکاس دهنده و بيان گننده دردهای جامعه باشد نه اينکه فرنگ کشور هاي ييگانه را انعکاس دهنده همچنان در اين راستا توجه جدي وزارت اطلاعات و فرنگ را خواهانم.

محمد معصوم حسن

شهر کابل و اولین بار بود بعد از هجرت در امريكا از طريق پاکستان با فامييل خود به شهر کابل رسيدم به شهر سکوت حکم فرما بود نه از سينما، موزيك و نه هم سرو صدائى مردم خبری بود خموشی عام تمام تسلط داشت بعد از مدت سه روز تصميم گرفتم دوباره به پاکستان بروم در بين راه کابل پشاور در منطقه پلچرخى پوسته تلاشي طالبان بود که موتمر مسافرين که سفر داشتند به پاکستان قطار بودند تمام

مردم منتظر تلاشي بودند نوبت ما رسيد مامايم همراه من بود برایم گفت که در آن غرفه برو تلاشي بدھيد در پهلوی غرفه کانترى سر صدا بود من متوجه سر و صدا شدم يك نفر را لت کوب میکرد و خانم همان مرد در زير چادری دشنام میداد گريه میکرد من در دست طالب چوب را دیدم که شکسته و توته توته شده بود من در همانجا شوك عصبي دیده بودم جابجا استاد

هنرمند زمانی موفق است که واقعيت را توسط نقش که اجرا می کند به شيوه حقيقي آن به بیننده انعکاس دهد.

آيا شما به صورت اكاديميك در بخش هنرسينما تحصيل كرده ايد؟ در عرصه هنر سينما كورس هاي متعددی را در بخش هنر تمثيل از سال 1998 بدين سو در امريكا که از جانب شركت هاي خصوصي امريکايی داير گرديده بود سپری نموده ام.

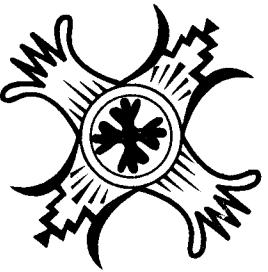
لينا علم در مورد علاقمندي اش به هنر پيشه گان سينما کشور ميگويد: بيشتر به کار و هنر نمایي عادله اديم ، سلام سنگي که شهرت به شير سينما افغانستان دارد هم چنان کار ممنون مقصودي و ديگران را می پسندد.

لينا علم در مورد تلخ ترین خاطره زنده گي اش ميگويد: تلخترین خاطره ام در دوره حکومت طالبان بود سه روز سفر داشتم به

مولوی د روح د سفیر په توګه

مولوی د روح د سفیر په توګه

راووت، مثنوی او دیوان کبیر بی هم غرول او هم بنوبل او همایی منزل شو. نور ولار، هغه د روح سفیر شو او د هسک په افليم کی هغه کورته ورسید چې د خدای له زمانی بی درلود، خو لا نه و پکی اوسيدلای.

د (روح سفیر) هغه نوم دی چې د اوس لپاره لرغونی حکمت (اکنکار) بی د ستر مولوی لپاره کاروی.

د اکنکار معاصر موسس پال تونیچل او دغه شان ددغه معنوی رود ژوندی استاد سری هارولد کلمب د زرتشت او شمس ترخنگ مولانا جلال الدین رومی هم د اکنکار د یوه استاد په توګه را پیژنی.

فیل موري میتسو د (اک- حق- داستانو په وراندی) کتاب کی په خپلو مکاشفاتو کی مولانا د مستقیم انعکاس د یوه استاد په توګه معرفی کوي. فیل موري یوه ورخ سهار مهال د خپل کارخی په لور خپل موټر چلوی چې گوري وات په هغه برخه کی چې د ریل له پتلی خخه تیریوی د بندیلو په حال کی دی، دا

چې رسمي وخت را لند دی نو هغه هم پر اکسیلیتیر پنه ورکیسکاری خو پدی وخت کی گوري چې له بله لوري هم یوه موټر په سرعت را روان دی، د دوی ترمینځ تکر حتمی دی، خو د سترگو په رب کی فیل موري سره له موټر بی د وات بني اړخ نه رسول کېږي، اوس نو ګواښ له مینځه تللى، هغه پدی چرت کی دی چې خنګه له دومره

کله چې د شمس له دریخي د نور او صوت اقیانوس پر مولانا واورید، نو د فقهی او مدرسه بی پوهی او مسلک پندو دیوالونو بی اور واختست، او د (زه) له ایرو بی مولانا جلال الدین رومی راووت، چې د عشق بی رنګه بیرغ بی د کالبوت پر خاورین معبد و دراوه.

دا دیر زده کړي، روزنۍ، ریاضت ویستلو(ادب) او (اخلاقو) د صفر شبیه وه، او ستر رومی د تولو زرو مفاخره او عناؤینو له بار او انبار خخه سپین او لوش راووت. هغه د عشق چېغه کده کړه او د دغه نوي او تازه غړ په سپین اور کی تاو راتاو شو، وڅرخید او د آسمان او انسان ترمینځ موہوم دیوالونه بی را وغورخول د ننه ننوت. هغه د عشق په هیواد کی پخپل افليم واوبنت، اوس نو هغه د هویت پند ضخامت خت ته پرایینی وه، هغه د ((عشق قمار)) کی په سپین میدان یوازی سرپاتی شو، شمس نور تلای وه چې خپل ((غره)) کی دیره شي.

شمس هغه سرود او هغه رنا وه چې مولانا پکی دا هر خه ولیدل، هغه د اشیاوو او هندسی د تل له تجربی سره پخپل تل واوبنت.

د معنویت او کلمی شمس په وطنونو او والسوونو ګرځیده، هغه لومرنۍ غږ لیږداو، دخی د غړ او نور ویالی پر مولانا د لومرنۍ غړ او خیری له تجربې دا سی پېښه ور وکړه.

غشت خطر خخه وژغورل شو چې د موټر د خت په سیت کی خپل استاد او پیر(واه زې) وینې، واه زې هغه پوښتی ((ایا رومی پیژنی^۱)).

... فیل موري له رسمي کارخه وروسته کتابتون ته خې او مثنوی پیدا کوي، پدی وخت کی د هغه استاد او رومي را څرکنديري او هغه ته د مستقیم انعکاس او د روح سفر په باب پوهه ورکوي.

((د روح سفر هغه زینه ده چې یو سر بی په فزیکي دنیا او بل سر بی د روح په طبقه کي دی^۲).)

((د روح دنیاکانی باید تجربه شي، دا د (لیدلو اوسيدلو او پوهيدلو) تاتوبې دی)).

د موجودو اساندو له مخې اکنکار له پیله و او دا دم د معاصر انسان په ژبه د الهي (نور او صوت) د پوهې په توګه خدمت کوي.

((روح د هر فرد د حقیقي خپل او د نننۍ او سپېڅلې برخې په توګه له زیرون خخه مخکي و او د فزیکي کالبوت له مرینې وروسته بیا هم ژوند کوي، روح ددی لپاره چې له خدای خخه یوه راغلي سپرغری ده نو کولای شي هر خه ووينې، پر هر خه پوهه ولري او هر خه درک کړي. روح د خپل جهان خلاق مرکز دی^۳)).

د وجود په هیواد کي ولیدل او ورته تجربه شول. داکتر سروش دغه تجربه په ((قمار عاشقانه)) کي خلوی، او اکنکار په خپلو تعليماتو کي د انسان سرنوشت د خدائی همکار کيدل او خدمت کول موندلی. ژوند هغه تصادفي قدم نه دی چي سرنوشت د ابديت د پتو ديوالونو له خته په هستی را اينسي.

روح له الهی روح خخه را جلا شوی خالص اتم دی چی په لاندیو منفي پوریو او طبقو کي د خان پیژندنی او خدائی پیژندنی تجربی تر سره کوي.

د اکنکار نری لید وايی چي خدائی هر خای، هروخت، او په هرخه کي شنه دی، خو هیث خوك، هیث خای او هیث زمانی مقطع خدائی نه شي کيدلای. خدائی یو دی. او هیڅکله تجزیه نه منی. مولوی د مکافی په ترڅ کي فیل موري ته وايی: ((خدای گن شمیری نه دی، خدائی یو دی، اکاهی هم یوه ده، نو هغه څه چی پاتی کېري دا دی چی روح یا پرهستی پوهیدونکی د هغه یوازینی په مطلقه اکاهی کي د خپل حقیقي کور دروازه وتكوی، پدی توګه روح په هرڅه پوهیدري...))).

مور د خدائی تجلی د نور او صوت په بنه تجربه کوو، هغه تجربی چي د اسلام سترا پیغمبر، موسی، مسیح، بودا، زرتشت... او نورو درلودی.

را به شو مولانا یا هغه معنوی څلی ته چي نری یي د رومي په نامه پیژنی، رومي له شمس سره د عشق له ستري تجربی وروسته د نور او صوت رود ته لاره مونده، دیوان کبير او مثنوی کي پیل شوی فزيکي کلمي هغه پلونه دی چي دغه رود پیږی پیږی وراندی د مولانا د اکاهی په کالبوټ کي پورته کړي دي.

پائی په بل شماره.....

کره، شمس اجازه ور نکره چي د مولوی له زیرو علاقو خخه یوه بیا هم ور سره پاتی شي. له دومره تحول وروسته و چي ((مولوی د عشق پیغمبر،)) وبل شو.

اکنکار چي عشق د خپلی فلسفی او نری لید زرہ بولی د عشق زده کره ورکوی، او دا چاره په فزيکي اسبابو نه ترسره کوي. ((ربنتني تعاليم له دننه او د تجربو له مینځه سر را پورته کوي)).

((د استاد هدف دکور د لاري بنوبل دی))).

اکنکار بشري علمي ذخایر ذهنی محصولات گنی او دا چي ذهن پخیله ماده دی نو دیرخله زمور تعليمات هم مادي دي. اکنکار ربنتيني اکاهي ته د رسیدلو په لاره کي (خوب لیدل، معنوی تمرينونه، خیال او سکوت، مستقيم انعکاس او د روح سفر) د تم خایونو او لازمي وسایلو په توګه پیژنی. او دغه نه جوریدونکي لار هغه وخت خپل شتون په داکه کوي چي عشق ته مخه شي.

((هغه عاشق چي زرہ یي عشق په څو راوستی وي د خدائی له مsti دک دی))).

((عشق د خدائی تاتوبی ته د ورننوتلو اصلی کلي(کنجي) ۹۵)).

((اک (حق) عشق دی، د عشق د موندلو لپاره باید عشق وکرو، او دا د روح د ماموریت لنديز دی... د خدائی همکارکيدل...))).

((کامل عشق د آزادی، حکمت او قدرت بشپړ ترکیب دی)).

((عشق د خدائی تر تولو غوره خیره ده. عشق ومومه هغه وخت د خدائی موندلی))).

ملت عشق از همه دین ها جداست عاشقان را ملت و مذهب خداست مولوی او دا هغه څه وه چي مولانا د شمس

اکنکار د روح سفر د لرغونی پوهی د استاد په توګه ستز رومي یو خل بیا مور ته را پیژنی. پال توئیچل له خپل تبتي استاد (ربازار تارز) سره د روح د سفرونو په ترڅ کي ستز شمس ویني او خپله تجربه مادي قلمرو ته را لیبردوی ((څه وخت تيرشو چي د پراخی دښتی په افق کي خه شی را بشکاره شو، هغه پر اوین سپور وه، هغه لوی شو، ترڅو چي د یوه سري په بنه را خرگند شو... یو دیر غښتلی نارینه مو ولیده چي له ورنو، متو، بدنه او خيري خخه بی خدايی خواک خرگندیده، د هغه خوله د یوه خط په خير وه، ستزگي بی د ژورو سوریو په خير وي چي له تل خخه بی د رضایت او خندا پړک تر ستزگو کیده، خواکمن او بشکلی لاسونه بی داسي ترستزگو کيدل چي تا به ويل له دبرو يي تراشلي، له انکازو په دک آواز يي وویل ((زه شمس تبريز تاسو ته هرکلی وايم))).

شمس د معنویت دغه شاکر ته د عشق درس ورکوی، د اکنکار سپیڅلی کتاب (شریعت - کي- سوګمامد) کي راغلي ((عشق د اکنکار د نری لید زرہ دی)).

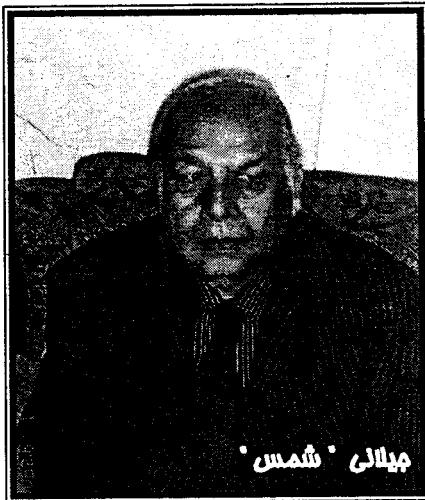
((خدای مینه دی، خکه مینه کوي د)).

که چېري پرته له خپلی ذهنی توضیح او توشیح کولو، تاویلونو، او معنا کولو خخه تير شو او د مولانا د سپین کلام پر اوبرو د خپل ذهنی بار له اینمولو دده وکرو او له دغه سپین ګربت سره کت مته مخ شو نو کورو چي که شمس نه وای نو مولانا هم نه راز رغونیده، نو مولانا هغه وخت د بشريت رومي شو چي د داکتر کريم سروش په خبره ((د عشق قمار يي وواهه)) او له فقهی، منشرع، مدرس او مفتی دریخ خخه ((مولوی شو)).

شمس دعاشقی مرغلره هغه ته دالي

(اول و وظیفه اسلامی)

(رادیو تلویزیون ملی در جامعه)

مullah شمس

جدی نمود تا با فراهم نمودن بودجه کافی، لازمی، تشویق و ترغیب کارکنان اداری، مسلکی، تختیکران، گوینده‌گان از نگاهی مادی فکر اساسی نمود تا برای بهتر شدن برنامه‌ها پروگرام‌های دلچسپ و مورد قبول برای عامه ملت توجه و همکاری نمایند چون رادیو خصوصاً تلویزیون «مکتب اساسی» نشرات دیدنی است پس نباید به این دستگاه یا مکتب برخورد سرسی و بی تفاوتی نمود هر که سلیقه شخصی خود را پیش برد. بایست پروگرام‌های مختلف و نسبت به سویه‌های مختلف از داخل و خارج جمع آوری تحلیل و تجربه

بهتر هفته یکی دوبار نظر خواهی بینندگان را نسبت به پروگرام شنیده و پخش نمود. به عقیده بندۀ یک ژورنالیست و تهیه‌کنندۀ پروگرام‌ها بایست تا اندازه جامعه شناس و روان شناس باشد تا موضوع دلچسپ و پروگرام مطلوب، مفیده را به وقت و زمان معین به طبقات مختلف جامعه تهیه نماید. ما می‌بینیم که با بوجود آمدن و زیاد شدن تلویزیون‌های شخصی یک نوع رقابت بین آن‌ها بوجود آمده از جانب دیگر تلویزیون مساوی است به «پول» تلویزیون‌ها و رادیوهای شخصی در این قسمت دست باز دارند و کوشش می‌نمایند که پروگرام‌های مختلف به هموطنان عرضه نمایند.

چنانچه نظرات صاحبان این وسائل نشراتی خودشان می‌باشد در حالیکه رادیو تلویزیون ملی مربوط به دولت می‌شود و بودجه آن از آن طریق تکافوو تمویل می‌گردد. بسا وظیفه و مسؤولیت بسیار جدی دولت است. تا به هم بودن و اساسی بودن این ارگان ملی توجه

از آنجائیکه رادیو تلویزیون ملی وظیفه بس بزرگ، اساسی و پر مسؤولیت در مقابل جامعه دارند. باید مسؤولیت و کارکنان این دستگاه ملی توجه بسیار جدی برای تهیه پروگرام‌های بهتر جامعه دلچسپ و عام المنفعه ترتیب و تنظیم نمایند. چون رادیو تلویزیون ملی مر بوط به تمام مردم شخصی نیست نباید باشد پس به اهمیت و ارزش این ارگان دقت بسیار جدی باید نمود برای بهتر شدن پروگرام‌ها که قابل قبول فیضی زیاد از مردم از افشار مختلف بزمانهای ملی (پشتون، فارسی) توجه جدی نموده کارکنان این دستگاه‌ها سمعی و بصری (رادیو تلویزیون) خصوصی تلویزیون که دیدنی است و از دیدگاه روحی بالای بیننده زودتر تاثیر می‌کند توجه اساسی باید شود تا آنجائیکه ممکن است عامه مردم و گروپ‌های جامعه را تحلیل، تجربه و طبقه بندی نمود مثلاً برای ترتیب پروگرام‌ها از کودکان تا اشخاص مسن از زن و مرد و چه

نوآوری بهتر شدن پروگرام خوب و دلچسپ در زمینه های مختلف به اشخاص فنی و با استعداد مسلکی و به پول بیشتر نیاز دارد چون از نگاهی اداری تمام درآمد و مصارف این دستگاه چون دولتی است مربوط به وزارت مالیه میگردد مثلا خرید یک کمره ماه ها طول میکشد تا اوراق اداری تکمیل اوامر صادر و هیئت خریداری تعین، کمره مورد نیاز خریداری شود. پس چه بهتر که یک قسمت پول از سرجمع بودجه برای رادیو تلویزیون ملی تخصیص داده شود که آوردن بدون ضایا وقت و کاغذ پران بازی سامان مورد ضرورت با استناد معنبر به اسرع وقت خریداری شود. من نسبت اساس بودن موضوع توجه جدی دولت را در زمینه تخصیص پسول جداگانه به حساب رادیو تلویزیون ملی به اثر کمک های عاجل دولت و کشورهای دوست را در زمینه خواهاتم تا این دستگاه بتواند به پای خود بیست و پروگرام های بهتر و جالب تر به هموطنان تقدیم کنند و هم چنان زمینه نشر و پخش پروگرام های تلویزیون ملی به کشور های اروپا و امریکا مساعد گردد.

کار خویش با علاقمندی ادامه میدهد پس بر مسوولین این ارگان لازم است تا به حال این کارمندان توجه جدی و فوری نموده نگذارند که اشخاص فنی و با استعداد علاقمند و پرکار رادیو تلویزیون ملی را ترک نمایند. بایست دولت بخاطر تهیه معاشات بهتر و شرایط خوبتر و حتی تهیه ساختمان اپارتمان ها در زمین یکه توت که مربوط به رادیو تلویزیون ملی است به قسط دوامدار یا کوتاه مدت توجه جدی مبذول دارند و نگذارند تا به خالی شدن اشخاص با تجربه متخصص و چیز فهم استخدام اشخاص نو کار بی تجربه این دستگاه ملی تخته مشق گردیده و ارزش و قدامت خود را با تهیه پروگرام های خشک و بی کیفیت نزد بیننده گان و شنونده گان از دست دهید در آن صورت مسؤولیت خطیر دولت در زمینه خواهد بود. چنانچه قبل و عده های همکاری پولی اتحادیه اروپا برای بلند رفتن و بهتر شدن پروگرام های رادیو تلویزیون داده شده بود به همین منظور کمیسیون مستقل رادیو تلویزیون ملی بوجود آمد. اما نمیدانیم روی کدام دلیل این عده ها جامه عمل نه پوشید.

نمود و به نشر سپرد بایست واقع بین و راست کار بود همچنان به نظرات و خواسته های مثبت بیننده گان به نظر احترام نگریست. من باجدیت و قاطعیت از بهتر شدن پروگرام ها تقویه بنیه اقتصادی رادیو تلویزیون ملی و کمک به کارکنان این دستگاه دولتی پشتیبانی و طرفداری می نمایم. تجربه مدت کوتاه ظاهر شدن تلویزیون های شخصی نشان داد که یک تعداد گوینده گان خوب ذکور و اناث، کارکنان فنی، تحقیکران، فلم برداران، کمره مین های با تجربه با دریافت معاشات بلند دالری این دستگاه را ترک نموده و به رادیو های خصوصی و تلویزیون های شخصی استخدام شده اند در حالیکه از سابقه رادیو ملی 70 سال و تلویزیون ملی 29 سال میگذرد یقیناً یک تعداد کارکنان پر کار این دستگاه که اساسات کار ژورنالیستکی و مسلکی را در این کانون فرا گرفتند بخاطر شرایط بهتر پولی به رادیو ها و تلویزیون های شخصی استخدام شدند. پس حال وقت آنست تا هنوز اشخاص فنی و کارکن باقیمانده که با معاش کمتر با وجود اقتصاد خراب اما به اساس علاقمندی و قدامت کار شان که به این ارگان ملی دارند به دوام

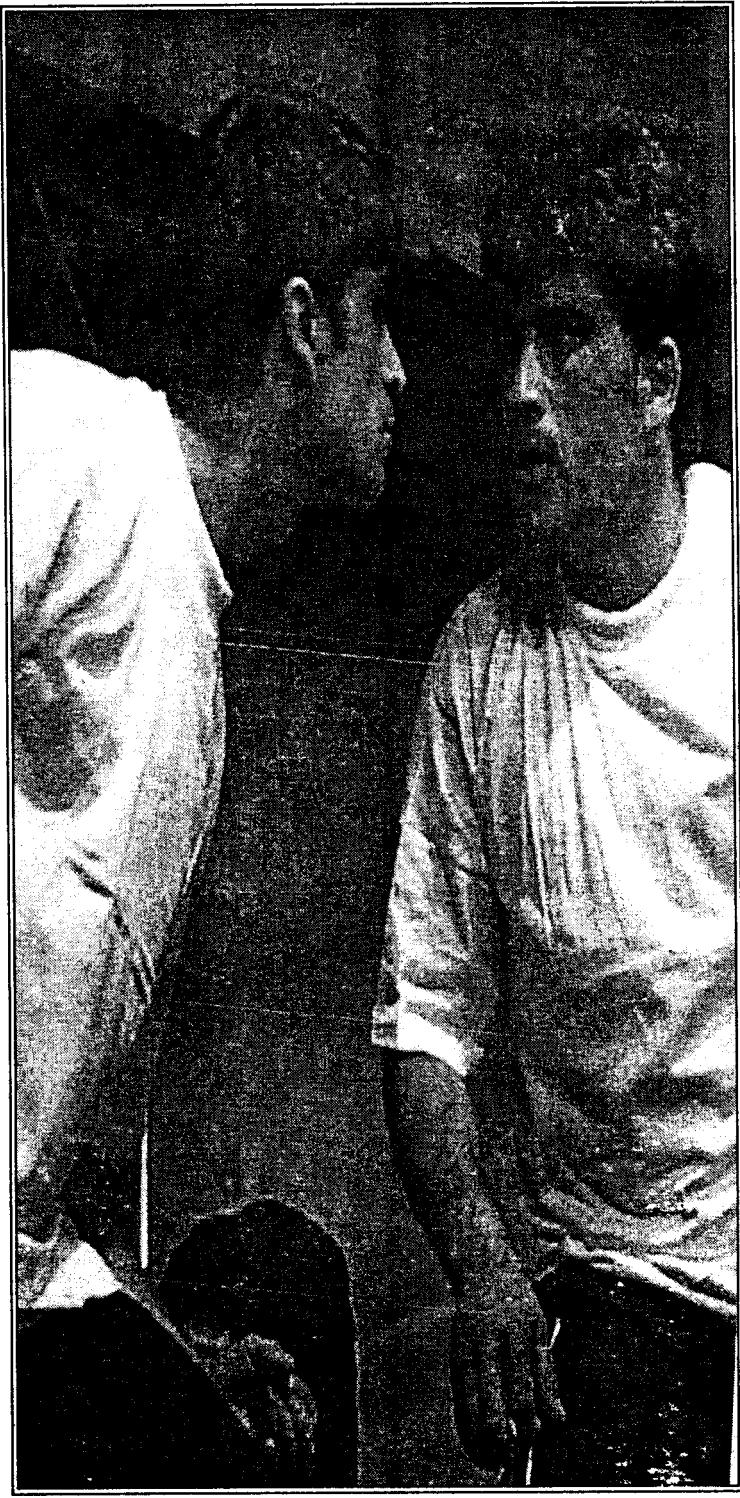
ماهیت مکالمه در داستان، نمایشنامه و فلمنامه

نوشته: موسی رلمش

از نقطه نظر مکالمه نویسی، نویسنده داستان در شکل دادن و عینیت بخشیدن به قهرمانان اثرش، نسبت به نمایشنامه نویس و فلمنامه نویس، هم از نظر مقدار کلماتی که در زبان و مغز افراد هنرپیشه می‌گذارد و هم از جهت نوع، حالت و شیوه ترکیب آنها با یکدیگر آزادی بیشتری دارد تا به هر نحو که لازم می‌داند عمل کند.

ممکن است داستان فقط روایتی باشد که از جانب یک فرد صورت می‌گیرد و تمام اعمال و گفتار دیگران نیز از آینه ذهن او منعکس شود. در نمایشنامه نویسی خیلی به ندرت اتفاق می‌افتد که نویسنده چنین تکنیکی را به کار گیرد و نمایشنامه خود را بر اساس یک شخص بازی بنا کند. نمایشنامه نویس جز در مواردی استثنایی که به منظور دست یافتن بر تاثیری خاص صورت می‌گیرد مجبور است مطالبی را که طبق نیاز طرح داستان باید در یک صحنه معین مطرح شود، بین شخصیت‌های حاضر در آن صحنه به طرقی تقسیم کند که هر یک از ایشان به تناسب ویژگی‌های فکری ذهنی خود و اهمیتی که یکی از ایشان حرفی برای گفتن نداشت، نمایشنامه نویس ناگزیر است با ترتیب قابل قبول او را از صحنه ببرون برد؛ چرا که، هم برای تماشاگر و هم برای بازیگر، هیچ وضعیتی ناراحت کننده تر از ادامه حضور شخصی که عاطل و باطل بر صحنه ایستاده است و کاری برای انجام دادن و حرفی برای گفتن ندارد متصور نیست بنا حضور بلااثر یک شخص بازی کننده بر صحنه مرتب به چشم می‌خورد.

در داستان، گرچه وجود چنین موقعیتی چنان هم خوش آیند نیست؛ لذا از آنجا که شخص بیکار جلو چشم خواننده قرار ندارد و حضور خود را دائم اعلان نمی‌کند، آنچنان آزار دهنده و غیر قابل تحمل نیست. چه بسا که خواننده به طور موقت هم که شده، او را فراموش کند و تمام حواس خود را بر آنچه دیگران می‌کنند متمرکز سازد و اصلاً به یاد نیاورد که چنین شخص، هم اکنون در آن ماجرا حضور همچنین نوع کلماتی هم که در نمایشنامه به کار برده می‌شود، به عنت آنکه به عنوان یک شیوه دراماتیک در نهایت، بر صحنه تیاتر از زیان اشخاصی جاری می‌شود که دارای پوست و گوشت و خود و استخوانند و ناظر یا تماشاگر نظر آنها را مرتب در اطراف خود نظاره می‌کند، ناگزیر باید تا حد زیادی شبیه کلماتی باشد که از زبان چنین اشخاصی شنیده است. بنابر این، اگر در ظاهر هم که شده، اختلافی در کلام شخص بازی با آنچه در عالم واقع می‌بینیم مشاهده شود که این اختلاف با بازی تیاتری توجیه نشده باشد، موجبات بی اعتقادی تماشاگر را نسبت به واقعی بودن شخصی که آن کلمات را ادا می‌کند فراهم می‌آورد. این خود منجر به زیر سوال رفتن پیام نویسنده از جانب تماشاگر خواهد شد حال

در هر موقعیت و شرایطی، این انتظار را در تماشاگر به وجود می آورد که بیش از تیاتر و یا هر شکل هنری دیگری محدود به تطابق با واقعیت‌های موجود در عالم واقع باشد البته این انتطاب به معنی ادا کردن و عکسبرداری صرف از طبیعت نیست. مکالمه در سینما نیز تابع قوانین کلی حاکم بر کلام دراماتیک است. همچنان با توجه به این حقیقت که مکالمه در سینما نیز تابع قوانین کلی حاکم بر کلام دراماتیک است که در جای خود به تفصیل از آن سخن خواهد رفت. در اینجا همین قدر کافی است که اشاره ای داشته باشیم به این حقیقت که مکالمه سینمایی گرچه به ظاهر معمولی به نظر می‌رسد و همانند مطالبی است که در کوچه و بازار از دهان این و آن می‌شنویم؛ در واقع، گفت و گویی است فشرده و جهت دار که در ورای شکل ظاهري ساده خود، دارای ساختمانی سخت پیچیده و حساب شده است که ضمن افاده مطلب بدان کونه که مورد نظر نویسنده است کارگران نیز به تصویر کشیدن حالت‌های متفاوت هنرپیشه در قاب‌های مختلف از زوایای جداگانه قدرت و گیرایی خاصی نیز به آن می‌بخشد که موجب می‌گردد پیام نویسنده در عمق وجود تماشاگر بنشیند و او را منقلب سازد تا برداشت معین به تغیر افکار خود داشته باشد.

آور از یک مکالمه، از طریق قطع آن صحنه و پرداختن به صحنه‌های دیگر، به راحتی قادر است موقتاً از ادامه آن مکالمه چشم بپوشد و در لحظه مناسب دوباره به همان صحنه برگردد و مکالمه مذبور را از لحظات هیجان انگیزتری دنبال کند؛ و یا با ترتیبی خاص، از گذاشتن آنچه زاید است شانه خالی کند.

در صحنه ای از فلم در بار انداز به کارگردانی الیا کازان، لازم است که مارلون براندو نهوده به قتل رسیدن برادر اوامری سنت را، که خود نیز در آن دست داشته است، برای او تعریف کند چگونگی این ماجرا را تماشاگر قبل از پرده سینما دیده است و طرح مجدد آن، به صورت معمولی، به علت آنکه اطلاعات جدیدی در بر ندارد، ان قسمت از فلم را به صورت زاید ای بی اثر در خواهد اورد. باشولبرگ، فلمنگانه نویس این فلم، ضمن استفاده از پنهان اسلکه به عنوان محل وقوع حادثه، با ابتکار جالبی این لحظات مرده را به یکی از هیجان انگیز ترین قسمتهاهی فلم تبدیل کرده است. در این صحنه صدای مارلون براندو که محتوای گفتارش برای تماشاگر معلوم است شنیده نمی‌شود. در عوض، سرو صدای تردد و بوق کشتهای بارکش که باز گو کننده شدت هیجانات درونی این دو است بر صورت وحشت زده اولمری سنت و حالت غم زده چهره مارلون براندو، که مجبور به چنین اعتراف دردنگی شده است، هیجان صحنه را به حد اعلای خود می‌رساند. در مقایسه داستان با نمایشنامه دیدیم که مکالمه در نمایشنامه به اقتضای کیفیت اجرایی تیاتر، از جهاتی چند، می‌باید تجسس بیشتری با طبیعت داشته باشد و مطالبی که از

دهان هنرپیشه نمایشنامه بیرون می‌آید لازم است به مراتب ملموس تر از گفتاری باشد که قهرمانان یک داستان بیان می‌دارند.

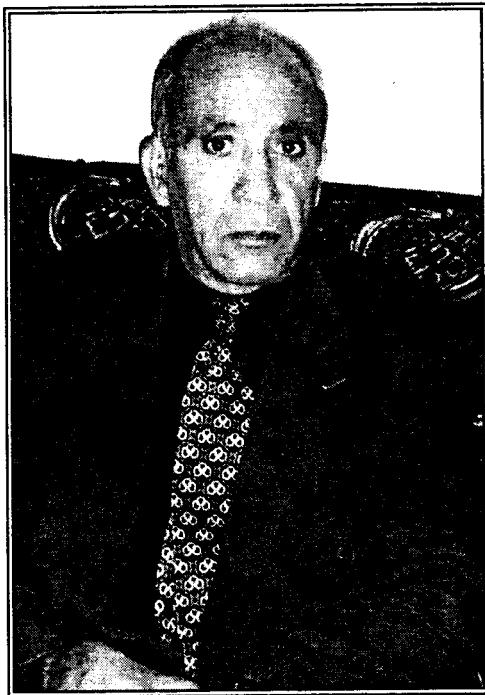
در مقایسه نمایشنامه با فلمنگانه اما، به خاطر نزدیکی بیشتر سینما با واقعیت‌های ملموس دنیای اطراف ما و توانایی اش در حضور پیداکردن مستقیم

آنکه، خواننده داستان به اقتضای شیوه روایتی وغیره دراماتیکی که این شکل هنری از آن برخوردار است، اولاً این کلمات را تا حد زیادی از ناحیه موجودی تصوری و در فضای تقریباً نامشخص و انتزاعی دریافت می‌کند که به او امکان آن را می‌دهد تا بر نکاتی که هنگام ادا ناخواهیاند به نظر خواهد آمد تکیه نکند و براحتی از کثار آنها بگذرد؛ ثانیاً داستان به اعتبار نحوه ارایه اش به مخاطب یعنی صورت مكتوب آن به عنوان بخشی از ادبیات کتبی، به شدت متکی بر کلام است و صنایع لفظی در آن جای بس مهم دارد از این رو خواننده داستان هم، به طور معمول، بر این جنبه آن یعنی بر زیبایی کلام در نحوه ارایه مطلب، بیش از لزوم انتباشق بر آنچه در واقع می‌گذرد حساسیت نشان می‌دهد.

دیگر آنکه نویسنده داستان مجبور نیست تمام قسمتهاهی یک پاره گفتار را به طور کامل بنویسد. برای او این امکان وجود دارد که قسمتهاهی از یک پاره گفتار را که از بار دراماتیک لازم برخوردار نیست، و یا اینکه خواننده از محتوای آن قبل از آغاز شده است و تکرارش اینک دیگر جاذبه چندانی برای او ندارد، در چند کلمه توصیف کند و اعم توجه خود را بر قسمتهاهی جالب و هیجان انگیز آن گفتار متمرکز سازد. حال آنکه، نمایشنامه نویس به طور معمول مجبور است تمام قسمتهاهی یک گفتار را به صورت کامل بنویسد از این رو در اکثر نمایشنامه هایی که نویسنده گان آنها از تبحر کافی برای ردیف کردن موقعیت های هیجان انگیز و حذف منطقی و طبیعی لحظات مرده که در امر نمایشنامه نویسی اهمیت فراوانی دارد برخوردار نیستند، ناظر تماشاگر مرتب با قسمتهاهی کم اثر از یک مکالمه رو به رو می‌شود که نه به خواست وارد نویسنده، بلکه، بر اساس الزامات صحنه ادا می‌شود. بدیهی است که وجود این قسمتهاهی زائد، لطمء شدیدی به تاثیری کلی آن اثر وارد خواهد کرد. از این نظر، سینما با تکیه بر امکانات خاص خود، نه پیروی از شیوه های متدالوی داستان نویسی شباهت زیادی به داستان دارد. فلمنگانه نویس نیز هنگام مواجه شدن با قسمتهاهی کسالت

پر دیوسر (رادیو کلست) ۹

ناهمگون بوده و شنیدن و علاقه گرفتن به آن کاملاً داوطلبانه است و شنونده گان مکلف نیستند که همه برنامه های رادیو را بشنوند بلکه هر کدام شان برنامه مورد علاقه خودشان را می شنوند و آنرا تعقیب مینمایند.

برنامه سازی در رادیو از نگاه رادیو ژورنالیزم عبارت است از: پرسه تعین پالیسی، پلانگذاری و پرديوس یک برنامه خاص که پر دیوسر در آن باید از فکتور های ژورنالیستیکی (چه وقت) (چطور)

رانمایان می سازد و در غیر آن برنامه و تولید پر دیوسر شنوندهء چندان نخواهد داشت.

از نگاه مسلک رادیو ژورنالیزم اجزای مهم یک برنامه رادیویی را چهار عنصر ذیل تشکیل میدهد که پر دیوسر و یا تهیه کننده جدا باید آنرا در نظر داشته باشد که آن چهار عنصر عبارتند از:

متن برنامه.

ثبت برنامه.

موسیقی برنامه.

وقت نشر برنامه.

پر دیوسر یا تهیه کننده بنابر تجربه کاری و درایت ایکه دارد چهار جز مذکور را باید به دقت و توجه خاصی انتخاب و تعین کند:

برنامه رادیویی عبارت است از: نشراتی که در آن پر دیوسر از تمام امکانات و مهارتها منحیث و سیله عمده اطلاعات جمعی برای شنونده گان از آن استفاده میکند و این اطلاعات و معلومات، تبلیغی، تعلیمی و تربیوی، سیاسی اقتصادی، ذوقی، هنری و چیزهاییکه بیننده گان و شنونده گان تعلق میگیرد میباشد.

برنامه رادیو از نگاه علائق و ذوق مردم و شنونده گان متفاوت و

تهیه کننده یا پر دیوسر رادیو به کسی گفته میشود که در امر تهیه، ترتیب و تولید برنامه رادیویی سهم و رول بارز داشته میباشد.

پر دیوشن، تولید معنی میدهد و پر دیوشن و یا تولید برنامه رادیویی عبارت است: از سازماندهی مواد و مطالبی که به شنونده گان رادیو تصویر روشنی از حقایق و واقعیت های که در اطراف و اکناف شان واقع میشود بدهد.

باید توجه خاص و جدی تولید کننده و یا پر دیوسر در شروع کار باین نکته نهفته باشد تا آغاز برنامه علاقه و توجه شنونده گان را طوری جلب کند که برنامه تولیدی وی را تا آخرین دقایق گوش کند.

البته آغاز یک برنامه رادیویی از نظر شکل و وقت متفاوت بوده و این امر مربوط به ماهیت و شکل برنامه میباشد لهذا در اینجا پر دیوسر و یا تهیه کننده باید از وسائل مختلف کاری اش یعنی موسیقی زیبا و دلکش، ایفکت های موزون، عنوانین جذاب و گوش نواز استفاده کند که این کار نماینده گی از فهم و دانش مسلکی، ذوق و سلیقه تجربه کاری

آیا برنامه مطابق ذوق مردم و شنونده گان تهیه شده است؟
آیا مطالب عرضه شده دارای چیزی نوی میباشد؟
آیا شیوه تقدیم تفسیر مطالب برنامه با درک شنونده گان شفافیت دارد؟
آیا مطالب عرضه شده وضاحت کافی دارد؟
بدین ترتیب در صورت جواب مثبت پرديوسر و راديو ژورنالیست موفق و در غير آن ناکام و برنامه قابل نشر نمیباشد.

گنجانیده شود.
بهمن ترتیب يك پرديوسر يا تهیه کننده رادیویی زمانی موفق بوده میتواند که برنامه و تولیدش در قدم اول برای خودش دلچسپ و گیرا باشد و بعداً برای شنونده گان رادیو دلچسپ باشد در غیر آن چانس موقفيت آن کمتر میباشد.
يک پرديوسر يا راديو و ژورنالیست دارای خصلت حمده ذيل میباشد:
داری فرهنگ غنی.

و (چه) استفاده کند.
هنگام پلانگذاری برنامه رادیویی پرديوسر يا تهیه کننده بوضیعت و موقف شنوندگان بصورت همه جانبی و دقیق فکر نموده آنرا از نگاه سن، موقف اجتماعی، سطح داش، ساحه نشراتی، علائق شان و همچنان برای متوجه ساختن شنوندیه گان باید در تهیه يك برنامه رادیویی موارد زیر را در نظر داشته باشد:
جمله ها باید کوتاه و رادیویی باشد.
ساده و روشن نوشته شود.

برودکشن پیلس?

در فرجام پرديوسر و يا رadio ژورنالیست منحیث گوش و چشم جامعه مسؤولیت وظیفوی دارد تا اهمیت، ارزش حقایق و واقعیت ها را از نظر مردم و جامعه درک، احساس و در یابد تائرا تبارز دهد زیرا وی بحیث عامل محرك و تشویق کننده در جامعه عمل مینماید و مسؤولیت اخلاقی و وجودانی، حرفوی و اجتماعی دارد تا در تنویر اذهان همیشه کوشان و ساعی باشد. نوشته (شمس راد)

تعلیم تربیه مسلکی.
تجربه و کارکرد رادیویی.
فضایل اخلاقی.
احساس مسؤولیت در برابر جامعه و مردم.
دارای تواضع، فروتنی، بیداری و هوشیاری.
حاضری درست و صحیح.
خودستا و شهرت طلب نباشد.
همچنین برای اینکه پرديوسر و تهیه کننده برنامه رادیو و تولیدش را امتحان کند که موفق است و یا نه باید سوالات ذیل را مطرح نماید.

از عبارات و جملات تکراری جدا خود داری شود.
برای اینکه اخبار تازه به نظر برسد از زمان حال استفاده شود.
منابع اطلاعاتی باید بصورت واضح ذکر شود.
از نقل قول مستقیم جلوگیری شود.
ارقام به حروف نوشته شود تا ساده خوانده شود.
عنوانی و القاب افراد پیش از نام شان ذکر شود تا شنونده گان اهمیت موضوع را زود درک کنند.
ارقام، آمار و اطلاعات در گزارش

هستی شعر دی

دلرم هوا، باد، باران، توپان، زلزلی، اور غور خونی، سیندوفه، سمندرونه، جهیلونه، خاکشی، نباتات، مرغان
دا تول شعر دی.

هعوی هعه غر کاروی جی له پیله ورسه وه هعه (کلمی) او دغه، خپی دباندیز، وللسی جی له پیله ورسه
وی. دهغوي غرونه دهغوي دوجوه، غوش، هدوکو او مادي هندسي مساحت، حوروی او هستی توله شعر ده،
هستی دلومري شعر ديوان دي.

ا شاعر يخپل شعر ک، ناست دی او مور دنیوان به تحقیق راوتلی يو، مور غرار شاعر ترجمه کرو
غوارود شاعر سمه وکارو، غوارونه شاعر مخسمه جوره کرو، اغورو شاعر په اکورکی گیپتو، غوارو
شاعر ایشی! غوارو روس، دکتوی نظر، وحوري زمور جامی واغوزمور مرلام، حسنونه، لمالختی
راموزه زیره ...

خومره دیر دستر خوانونه، خومره د جامو گولونه، خومره (خدایان) ... پیش دی، شاعر تر هعو پردو، جامو،
شالونون، دیوالونون، او سروازو خت ته پت دی چی مور بخوری کري بیرون د شاعر غرنه او روو، مور شعر ده
وینو، مور د خورو او جامو او (کورونو) به تحرر و بوخت يو، زمور شعر په جامو کي د پت شاعر انخور
دي. زمور شعر د آمر د مجسمی دستركو د هعو او بشکو به باب سریزه!
مقمه! شرحه! او تبصرم ده چی د خدای له شمه را بهیدلي!

مجسمی شرمیزی، محاسن ناستی دی او رانه راکوري، مجسمی انتظار کالي جی څه وقت ده (زه) الجندو
خاورو، دیرو، لرکیوم، سو، زیرو، زرو، الماسو ... له غر او خبرو او رم او شاعر ده اړله،
مور هستی وینو شاعر بی نه ...، مور هستی او رو لمس کوو بی، او په کي او سو، ده شاعر را خخه لېږي
لېږي دی، زمور عقیده دادی چې شاعر دلته شته، شاعر په هستی کې شته، زمور هستی په شاعر څخه شه
ده، له مور څخه شاعر نللي، شاعر کله کله راغلي چاته غږيدلي، او مور جي رار سیتو شاعر ته ده داشعر
جي مور او رو، وینو، لمس مور، نوبیه دله کښی او مروجه، مفهی او منطقی ژیه له لاري له هنر څخه
لومرنیو غرونو شعر راوباهی. دوی خانوډه شاعران ګنی او توله هستی ټولکي!

- شعر سرچینه یا همدغه د طبیعت غری دی یاد خیال اقلیم، په هر حال دانهون هڅه داده چې د شعر له لاري
نه غږيدلي ژپی نه لاره وکري، انسان په خپل شعر کي سکوت غزوی.

هستی له ټولو غرونو (یاترجمه شویو شعر و نوسره) په سکوت کي پرته ده، سکوت مور ده، که سکوتله وي
غز پي ګئي کيري. سکوت دغیر هنداره ده، زمور ژبه ترجمه شوي شعر دی.

افغانستان

نوع فرهنگ سنتی شمرده میشود که آرام آرام اذهان عامه را تحت پوشش قرار داده و بالاخره هویت فرهنگ افغانی را زیر سوال می برد.

رسالت هر قلم بدست و به ویژه وزارت محترم اطلاعات و فرهنگ است تا خلای بیان آمده را با سعی، تلاش و توجه بیشتر به هنر هفتم و هشتم پر سازد و در تقویت نهاد های هنری عطف توجه نماید. نگفته نگذاریم به یکباره گی رقابت و سیالی با کمپنی های فلم سازی دنیا کاریست مشکل و از حد توان بیرون، اما نوازش، تقویت و تشویق هنرمندان میتواند امیدواری بیشتر برای فرداهای بهتر داشت.

طوریکه به همگان روشن است سال ۲۰۰۷ میلادی بنابر پیشنهاد یونسکو به نام نامی شخصیت بزرگ عرفان ادبی کشور ما مولانا جلال الدین محمد مسمی گردیده. تدویر سمینار بین المللی، تجدید چاپ آثار مولانا و راه اندازی تیاتر زنده گی نامه مولانا بلخ از طرف وزارت

هنر تیاتر سینما و تلویزیون محسوب دنیای سرمایه داریست و در کشور فقیر و عقب مانده مثل افغانستان توقع آن نمی رود که این هنر تبارز بیشتر داشته باشد.

جنگ های چندین دهه، بی تقاضای سرداران فرهنگ و هنر، ایجاد فضای غیر قابل اعتماد در کار تیاتر سینما عواملی است که انکاس زیبایی این هنر را در کشور کمرنگ ساخته و همچنان در بازار جهانی متاع ناچیز تلقی شده و از توجه خوب برخودار نبوده است.

اگر بصورت مشخص بگوییم کار تیاتر از زمان شاه امان الله خان غازی تا امروز خالی از نشیب فراز نبوده و اگر جاذبیت در کار کرد ها دیده شده فقط استعداد و خلاقیت هنرپیشه گان و بازیگران این عرصه است.

در پنج سال اخیر وضعیت تیاتر بنا بر مصلحت های سیاسی هنوز حالت انجام دارد و با دریغ و درد کاری صورت نگرفته تا ضمانت به جاویدانگی آثار داشته باشد. پائین آمدن سطح مطالعه و تبع، هجوم فلم ها و سریال های بیگانه،

رقائق عشق

اطلاعات و فرهنگ دستاوردهای
بزرگ محسوب میشود. اخیراً
ریاست هنر و ادبیات رادیو تلویزیون
ملی تیاتر مولانا را زیر نام
(اقیانوس عشق) نوشه محترم
محمد عبدالقدیر آرزو، با کارگردانی
محترم عظیم رباطی، ناظرت محترم
همایون فیروز و محترم بهرام
بریال معاون کارگردان زمری
احمدزی و همچنان به کوشش و
مشاوره های سالم محترم عزیز الله
آریافر به منصه نمایش قرار داد که
لحن روایتی، تنوع و گوناگونی
موضوع تیاتر مولانا خصوصیتی
جادگانه به آن بخشیده که نمایش این
تیاتر را از مجموعه های خارجی و

داخلی متمایز می کند.

شیوه روایی بازگویی اقیانوس عشق
بیننده را بیاد لحن و شیوه بیان دوره
هفتم هجری می اندازد بیان دیالوگ
ها حوادث و وقایع، اتفاقات و ماجرا
ها بر مبنای شواهد و اسناد تاریخی
استوار بوده، با همراهی زبان نظم و
نشر همراه است. صحنه های بیانگر
پیام آشکار و علنی است و تاثیر
واقعی بر ذهن بیننده می گذارد
نویسنده کوشیده حوادث و وقایع را
با افکار خود تطبیق دهد و از
حوادث اختراعی و تخیلی برای
پروراندن اندیشه های خود جلوگیری
نماید و در واقع اغلب حالت ها و
موقعیت های واقعی زنده گی مولانا
انعکاس داده است.

مواد تیاتر اقیانوس عشق یعنی از
شکل و دیکور، موضوع شخصیت
ها، فضا، رنگ و صحنه های طبعاً
دچار محدودیت و کمبود است اما

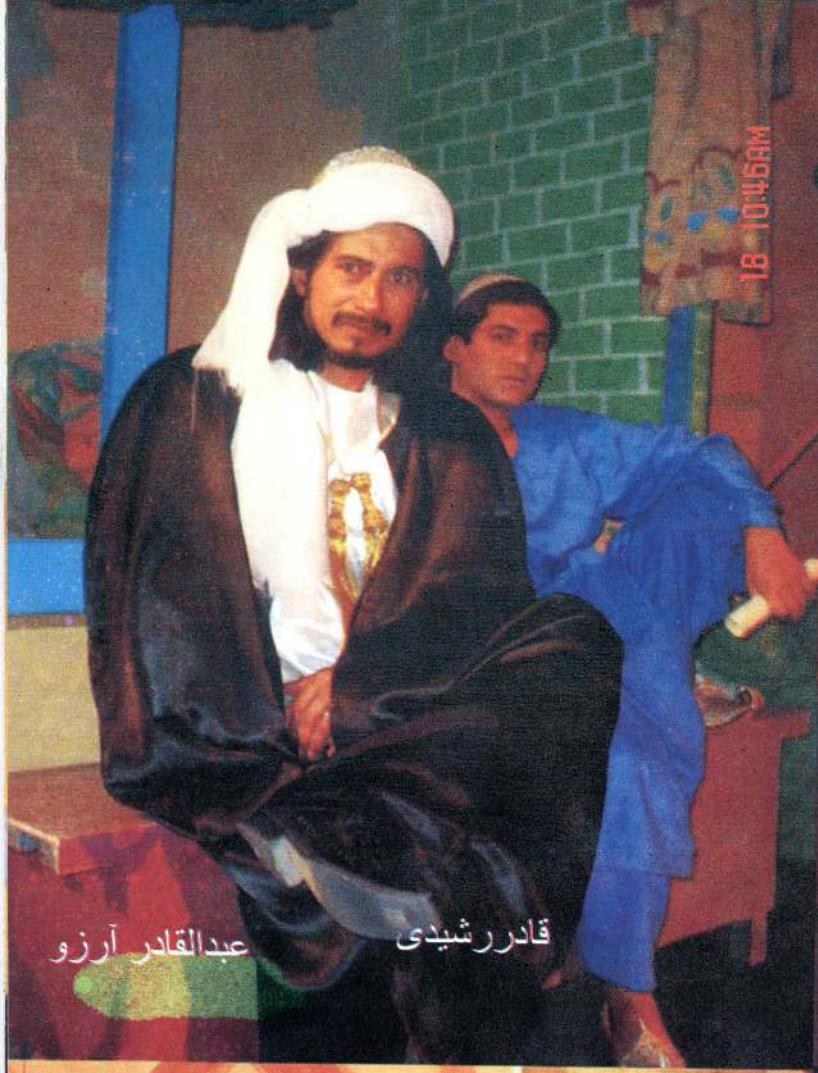

موقعيت بزرگ در کار تیاتر
محسوب میگردد روی هم رفته
اقیانوس عشق در ترکیب و ساخت
خود از جنبه های فنی مناسبی
برخوردار است.

ما در حالیکه نمایش این تیاتر را
موثر و دینی توصیف می نماییم
زحمت و حوصله مندی دست
اندرکاران تیاتر اقیانوس عشق را
برای بار اول در کشور گامی
برزگ در غنای فرهنگ و ادب می
شماریم و از بارگاه رب العزت
مؤقتیت بیشتر برای ایشان آرزو
داریم کرکتر های مرکزی اقیانوس
عشق:

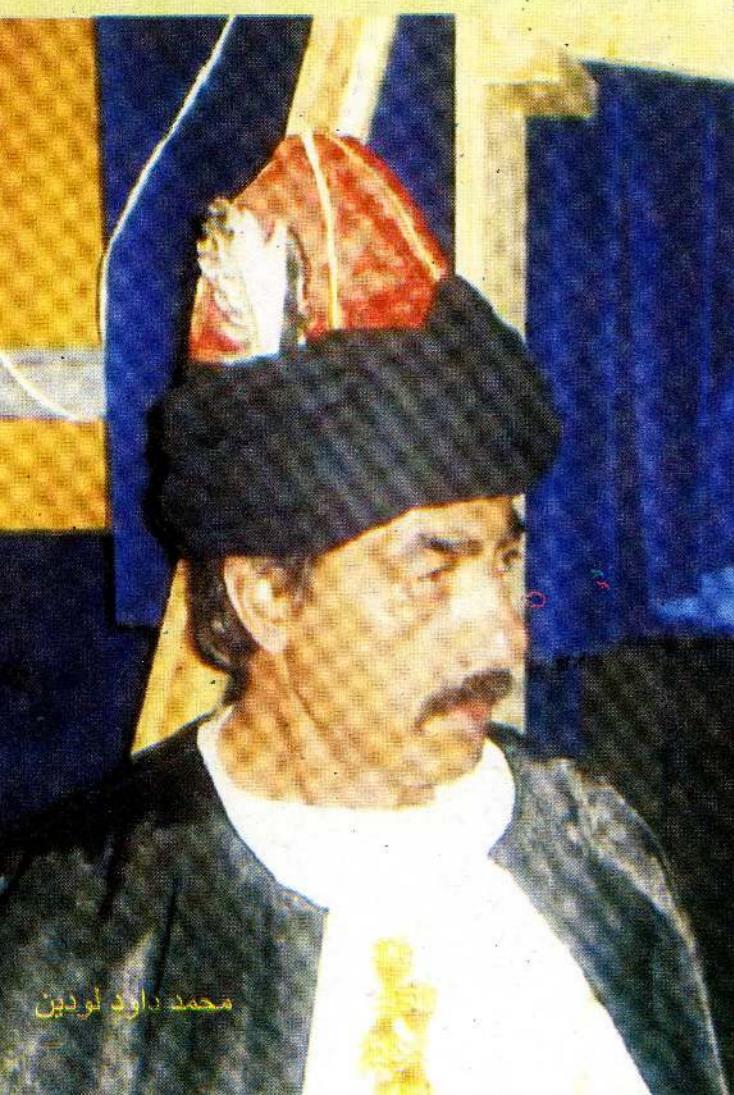
تهیه و ترتیب موزیک - محمد احسان
سلطانی - کمره دایرکت - محمد
اسماعیل فضل - مکیاژ - منور
ایوبی.

در نقش ها: میراحمد قادری
(مولانا) محمد عبدالقدیر آرزو
(شمس) - زمری احمدزی (سلطان
ولد) - راتب ندیم (علا و الدین) -
محمد شفیع سمیر (صلاح الدین
ذرکوب) - روح الله حمید (حسام
الدین حبیبی) - پروین مشتعل
(گوهر خاتون بانو مولانا) - صدیقه
تمکین (فاطمه خاتون عروس مولانا)
- زلمی نوری (خادم) - محمدامین
نید (صدر الدین قونوی) - غلام ربانی
(هری برشاد) - زلمی ولی (در نقش
عیسوی) و دیگران.....

تیاڑ و سینما

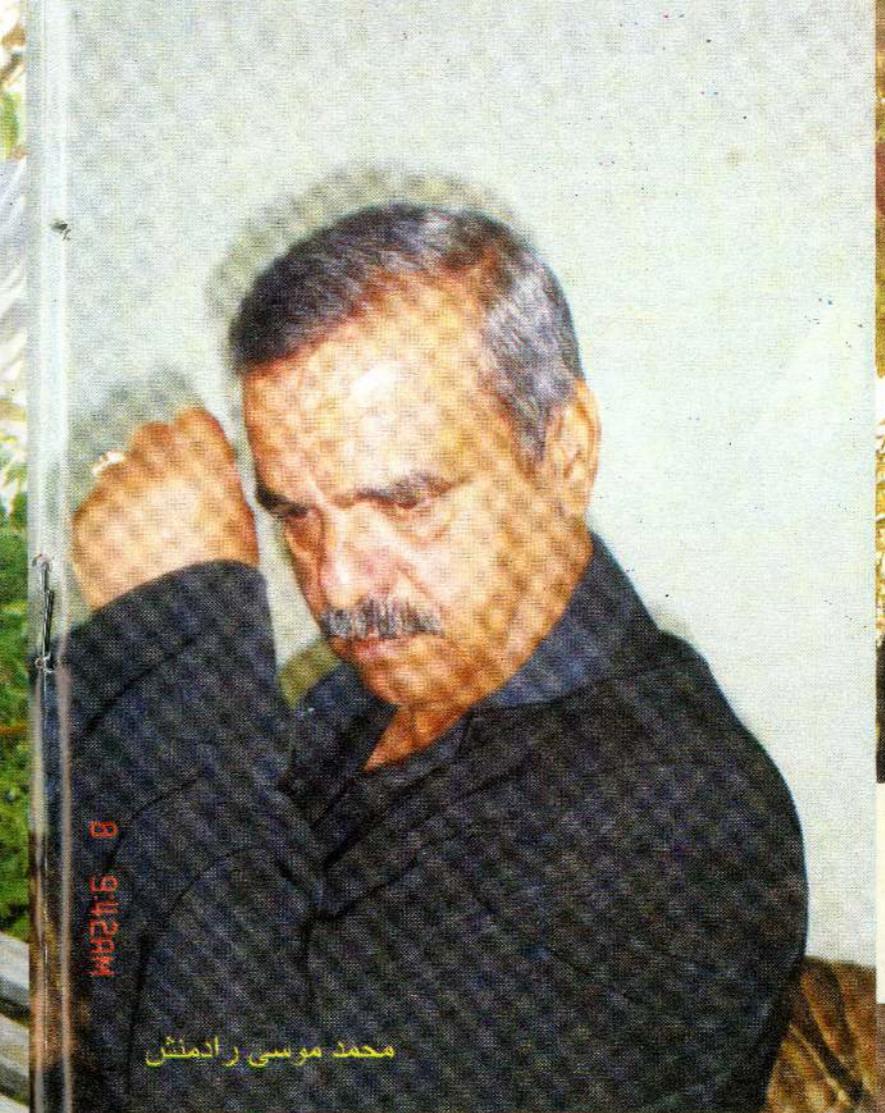
محمد داؤد لوہیں

ہزار پریشہ گان

حامد تابش

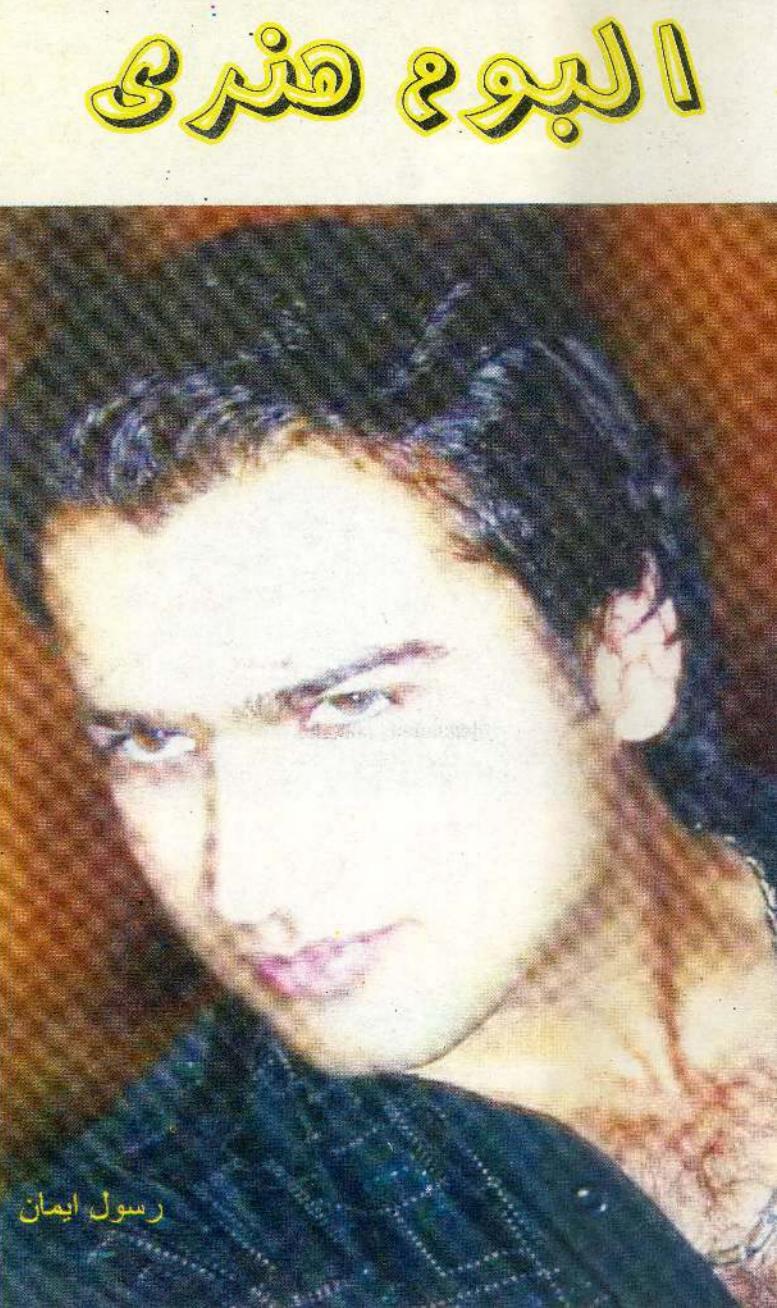
محمد موسی رادمنش

محمد عارف بی ریا

ستوری منگل

11:54AM

البوجھنری

قادر فرخ

۵
МАГНЕТ

نه اسرو سره را خه

الله عز از مظلوم بیدل

یا شمع شه بلیره پلوشو سرہ را خه

می پرست ای جادم نشاه ایل داره

یا خان سهی پتن کرہ لہ ایرو سره را خه

همه دانه انگمر شیشه ایل داره

یا دا کیه جا همه حو پنچ مرد دشوندوں پوہ شه

آذاب در کار است سانه گویند ایل داره

زوندوک سوز و گدار دی د اسرو سره را خه

پو من لغز کم شویم ایل داره

محفل دکل رخانو سوز و ساز د محبت ته

حق لارونه مزده ندیست هیشان یاند بی شه بی دادت

مطریه که را خی سوز و نعمو سره را خه

لاه مدح کم فداست هر چن میک دل داره

که عوالی چی همراز شی د رندانو په محفل کی

دل مشتگ است امروز از مذنگ بیدادت

ساقی په بی صبری د کو پیالو سره را خه

مهولات شو قم شلن از عسل داره

یو خل بیا هنگامه د بسکلا کرمہ د گزار کړه

سنک هم به هال من گلیه گز تند پر چاست

بلبله دی گلشن ته ترانو سره را خه

بی تو یاندہ ام یعنی مرد بی اهل داره

هم ګل شته، هم مل شته، هم مطرب شته هم ربای

ترت سود و سودا کن اقطع هر تمنا کن

باغونه واخله خوند په مسیدو سره را خه

بهر قدائم بیدل ا موقع غیز معنی هاست

«پرهیز» د بنو فرش دی غور ولی دستا پنبو ته

صلیعی اکر فوام سر کنم غل داره

قدم ستا په لیمو وری د نازو سره را خه

«عبدالقدوس پرهیز»

اشعار استخانی

بیتو

بیتو بلندی ها هوای ن دارد
بیتو موج دریا صدای ن دارد
بیتو همه جا خاموش خاموش
بیتو تولاله زار نغمه سرای ن دارد
بیتو دلم بی مذهب و مذهب
دانی که دلم جز تو خدای ن دارد
بیتو دو چشم تاریک و تاریک
جز دیدن تو هیچ دوای ن دارد
بیتو بهتر است مردن و مردن
بیتو زندگی شور و نوای ن دارد
بیتو همیشه زردم و زردم
دانی که عمرم بیتوبنای ن دارد
بیتو خون دل خوردم و خوردم
این جنون من هیچ لیلای ن دارد
بیتو قلب در آتش و آتش
سوخت این بیچارم گناهی ن دارد
بیتو سرا پالرزم ولرزم
شاید که آفتاب گرمای ن دارد
بیتو گلستان صحرا و صحرا
گوی این مزرعه هیچ گیاهی ن دارد
بیتو یک عمر تنها و تنها
عمر فدایت هیچ بهای ن دارد
بیتو ای عزیز پیرم و پیرم
بیتو جوانی رنگ صفائ ن دارد
بیتو زلال عمریست بیمارو بیمار
جز مرگ از خدا هیچ دعای ن دارد
زلاله "رحمانی "

ملی محبت

په هر لوری پنستو نخواکی

تل د ورونو یارانه وی

یو ملي نشاط شف وی

د سرود یو هنگامه وی

په هر خای کی چی او سیری

پستانه په یوه خوله وی

په نعمت په بناد و بناد وی

مینه تل سره توده وی

زه جاریرمه له تانه ته له ما سره خور و روری

پر یوه لوری مویون وی زه یم ستاته زما اکور یی

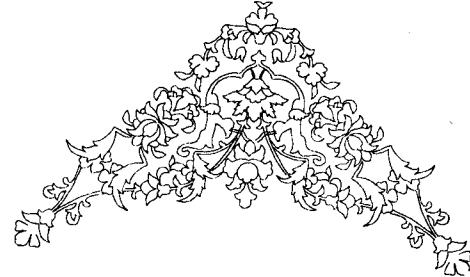
«عبدالحی حبیبی»

زره
خدایه!

یو غت زره راکری

لکه د غره په شانتی

خو چی دکانی نه وی

شیش محل

دا می و عده در سره

که چیری، کله

شیش محل می جور کدو

هر سبایی به د محل په خوله

شو و شیشو

یواخی ستانوم لیکم

(اجمل تورمان)

خار جفا

مرا ای بخت با درد آشنا میخواستی کردی
دل و جانم گرفتار بلا میخواستی کردی

بکار خود نه من تقصیر کردم نه تو کوتاهی
وفا میخواستم کردم جفا میخواستی کردی

نمیدانم دگر ای عشق از جانم چه میخواهی
تو با دل هر چه کافر ماجرا میخواستی کردی

شکستی در دلم خار جفا و سوختم از تو
مرا همچون خود ای گل بیوفا میخواستی کردی

بخاک و خون فگنده همچو من صد شنه لب ظالم
حریم خویشن را کریلا میخواستی کردی

ندانم چشم فانت ای دیگر در نظر دارد
مرا از صدمه غم تو تیما میخواستی کردی

بخاطر آنچه اکنون آید آنهم میتوان کردن
بدرد و داغ دل را مبتلا میخواستی کردی

هنوز از سرگرانی بر سر عاشق نمی آمی
سر شوریده اش از تن جدا میخواستی کردی

ز سودائی سرزلف خود ای بیرحم (واقف) را
پریشان گر مانند صبا میخواستی کردی

غزل

عادت به شم، خواب می دسلام مه را کوه

توهین می شی جذبه د احترام مه را کوه

نظام د کائنات به په گدا کرم درنه تول

فلکه! نو گرداش پس د ایام مه را کوه

خمار می د نشی دی ستاد سترگو له مستی

ساقی! په تیتو سترگو راته جام مه را کوه

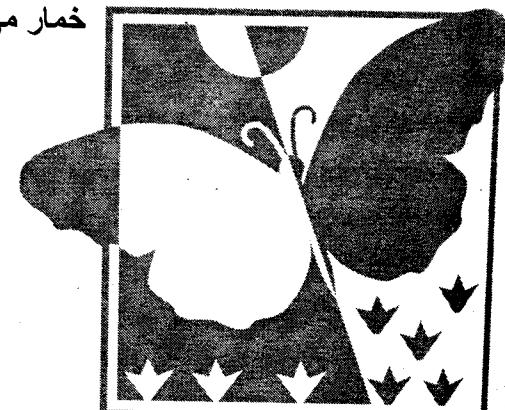
چی لند په یو محفل کبن تر سحره شی د شبی

ژوندون لکه د شمع په مابنام مه را کوه

عاشق که زه هر خو یمه خو بیا هم یم پیشتوون

ای حسنے! پس جذبه د انتقام مه را کوه

«نور محمد خیگر»

ویژگی های مدیران رسانه‌ها

عزیز الله آریافر

جامعه را پاس می‌دارند؛ و از جانب دیگر با توجه به تاثیرگذاری یکسان قوانین بالای افرادی که در موقعیت های مشابه قرار می‌گیرند، با کارکنان و زیردستان خویش به طور همگون و عادلانه رفتار می‌نمایند. قانون محوری مدیر را از اقتیدن در چاله پیش گرایش‌های فکری، تعلقات قومی، نژادی، خویشاوندی و ... مصنون نگه می‌دارد.

۳-۱ - رعایت نظم: سازمان رسانه‌های جمعی همچون دیگر سازمان‌های انسانی بدون موجودیت و رعایت نوعی نظم پایدار نمی‌ماند. بنابر این یکی از خصوصیات بارز مدیران رسانه احترام به نظم موجود و تغییر تدریجی آن همگاه و متناسب با تحولات در سیستم‌های فرعی و

این ویژگی‌ها تاثیرات مهمی را در زمینه رفتار سازمانی، تصمیم‌گیری‌ها، سازماندهی و اداره امور و چگونگی ایجاد مناسبات مدیران با زیر دستان و مدیران سطوح پایین تر وارد می‌نماید.

۱-۱ - انسان گرایی: این ویژگی مبین تعریف و شناخت مدیر از موجودی به نام انسان است. انسان موجود چند بعدی و دارای لایه‌های پشت هم انباشته و به میزان قابل ملاحظه‌ای غیر قابل شناخت و اندازه گیری است. بنابر این یکی از ویژگی‌های مدیران رسانه این است، که با داشتن میل درونی انسان باوری؛ کارمندان مربوط خویش را به عنوان کلیدی ترین عناصر یک سازمان تلقی نمایند. و با آنها طوری بر خورد کنند که شایسته آنند. احترام به انسان هم در درون سازمان وهم در بیرون سازمان بایستی یکی از خصوصیات ذهنی و رفتاری مدیران رسانه باشد.

۱-۲- قانون محوری: تمام نهاد‌ها و سازمان‌های معاصر مبتنی بر قوانین و اصول مشخص عمل می‌کنند. مدیران رسانه نیز در زمان طرح سیاست‌ها، اخذ تصمیم‌ها، برنامه ریزی و اجرات؛ قوانین مربوطه را رعایت می‌کنند. براساس ویژگی قانون محوری مدیران رسانه از یک جهت قواعد حقوقی مورد پذیرش عام

مشخصات، صفات و قابلیت‌های مدیران مستقیماً مولود بستر فرهنگی، ارزشی و اجتماعی آنهاست. از جهت دیگر نظام‌های سیاسی و اقتصادی و چگونگی قوانین حاکم بر سازمانها، نیز برشیوه‌ها ای رفتار و بر خورد مدیران تاثیر می‌گذارد. مدیران رسانه نیز از شعاع این تاثیرگذاری و تاثیر پذیری نمی‌توانند کنار بمانند. زیرا مشخصات هر فرد الزاماً بسته به محیطی است، که در آن پرورش می‌یابد. یک مدیر تلویزیونی، که در یک نظام توتالیتار و تمرکزگرا در رأس چنین رسانه ای قرار می‌گیرد؛ طبیعتاً همه ارزشها و اصول موجود را مطابق ایدیولوژی نظام حاکم تعریف می‌کند. خصلت‌ها و خصوصیات فردی او هم تا حدود زیادی تحت تاثیر این فضا شکل می‌گیرد. بالعکس یک مدیر تلویزیونی یک کشور دموکراتیک با اتكاء به ارزش‌های دموکراتیک، آزادی بیان، اندیشه و پنیرش پلورالیزم اندیشگی و فرهنگی عمل می‌نماید.

در تعیین ویژگی‌های مدیران رسانه چند شاخص عده را می‌توان دسته بندی و ارزیابی کرد:

۱- خصائص درونی و شخصی مدیران رسانه

وجود مدیران رسانه بلاقطع و سیر ناپذیر است. هرگاه مدیری در یک مرحله، احساس اشباع و خود پسندگی کند؛ به گونه طبیعی با رکود و انجماد روبرو می شود.

۷-۱ آزاد اندیشی و استقلال فکری: اگر مدیران رسانه در دایره تنگ اندیشه های خاص محدود بمانند؛ و یا بر ابتناء یک نظام بسته فکری عمل کنند؛ بی تردید از این نقش سازنده خویش باز خواهند ماند. رسانه مجرایی است، که از طریق آن با طیف ها و مجموعه های گوناگون مردم ارتباط برقرار می شود. از این رو مدیر رسانه باید با وسعت نظر ظرفیت تحمل آراء و دیدگاه های مختلف و متفاوت را داشته باشد. و به سفارش دیگران به طور چشم و گوش بسته عمل نه کند.

استقلال فکری ناظر به این امر است، که مدیر رسانه در چاله زد و بندهای سیاسی و ترجیحات ایدیولوژیک گیر نیافتد. و فعالیت های خود را بر مبنای اصول و معیارهای موجود هماهنگ سازد.

۸-۱ اعتماد به نفس: این امر به مفهوم آنست، که مدیر رسانه بالای توانانی های خویش نسبت به آنچه می خواهد انجام دهد؛ اطمینان داشته باشد. این مساله بسته به ظرفیت های درونی هر فرد از هم فرق می کند. از لحاظ روانشناسی برخی ها قادر به شناخت توانانی های خویش نیستند. برخی در راستای انجام کار های خود متزلزل و متعدد هستند.

بقیه در شماره بعدی ..

جستجوی طرح ها و اندیشه های نو و پیشنهاد های ابتکاری و خلق ایده های جدید باشند. آینده رسانه ها را مدیران معتقد به گرایش های نوین و پیشگام در گزینش راهکارهای تازه رقم می زنند. مدیر نو اندیش و تحول طلب با وقوف به نوجویی پایان ناپذیر مخاطبان؛ رسانه خود را به سمت هدایت می کند، که بخش بزرگی از امیال و خواست های مشتریان خود را ارضاء نماید.

البته باید مراقب بود، که حس نوگرایی به تقلید ناشیانه و افراط نینجامد؛ آنگونه که بدنی اصلی فرهنگ خودی و ارزش های اصیل و قابل تداوم آن، آسیب بیند.

۶-۱ اشباع نا پذیری آموزشی و حرفة ای: مدیر رسانه به صورت مستمر در صدد یادگیری بیشتر خود و همکاران خود می باشد. کار در رسانه مستلزم پژوهش، تحقیق و کسب اطلاعات و تجربه تازه است. از یک سو تغییر و تحول در عرصه رسانه های همگانی بسیار به سرعت صورت می گیرد؛ و از سوی دیگر دیگرگونی های پیمهم در سایر عرصه های انسانی به گونه مضاعفی بر کارکرد رسانه تاثیر می گذارد. بنابر این مدیر رسانه الزاماً کوشش می نماید، تا از طریق آموزش و فرآگیری مداوم؛ با پدیده های نوین آشنایی حاصل کند. او از دانسته ها و دریافت های دیگران در جهت باروری بهتر دستگاه خویش؛ و نو نگهداشت چرخه تولید رسانه سود می برد. میل آموزش و تحقیق در مدیران رسانه ها بایستی مدام در

سیستم های بزرگتر می باشد. نظم موجود پا به پای دیگرگونی در عرصه های گوناگون در محیط های پیرامونی سازمان مطابق به شرایط جدید استحاله می شود.

۴-۱ مدیریت خودی: کسی قادر است دیگران را رهبری کند، که در گام نخست بتواند خود را رهبری نماید. مدیر رسانه وقتی می تواند مؤلفه عمل نماید، که اهداف خود و دیگران را با تهیه وسایل کار و تامین هزینه ها، تعیین کند. نسبت به آینده یک طرح و پیشینی (پلان) مشخص داشته باشد. قدرت تشخیص مرجحات را داشته باشد و از میان گزینه های موجود آنها را انتخاب و طبقه بندی کند، که بیشترین زمینه را برای دسترسی به اهداف فراهم کند.

مهمنترین اصل مدیریت خودی برنامه ریزی کارهای روز مرہ و هفتگه وار می باشد. یادداشت تحریری اموری که انجام شده؛ و کارهایی که بایستی انجام شود، از پرآگندگی و پیچیدگی کار ها می کاهد؛ و سر انجام باعث محدودیت فشار های روانی ناشی از فعالیت های تصادفی و بدون برنامه می شود.

۱-۵ نوگرایی: یکی از ویژگی های بر جسته مدیران رسانه نوگرایی هم در خصوص مدیریت سازمان و هم در عرصه کیفیت و شکل تولیدات رسانه ای می باشد. حفظ وضع موجود و چسپیدن به کلیشه ها و کارهای تکراری با روح دائم در تغیر رسانه ها سازگار نیست. از این رو مدیران رسانه ها بایستی مدام در

کالم (Column)

ژباره: دپوهیالی شفیق وردک

وینا: کالم د ژوند په هره برخه لکه لوبو، سیاست، سینما، اقتصاد او.. کی لیکل کېدای شي. نو ویلاي شو کالم هم د کالم لیکوال په څبر دېر مالونه لري. پال مالون هم د کالم هم د تعریف نه دی کړي خود کالم په وړاندی کړي کړي کړي کالم تعریف تری راوخي.

دايسپلورینګ جرنلیزم لیکن دی ولز لیکي: کالم کومه څښه نه نه لري د شخصي افکاره هم لیکل کېږي، نه افکارو پر بنسته هم د ساینس او نورو تخصصي موضوع کړو.

اره هم لیکل کېدای شي. زیاتره کالم لیکوال چي د کالم لیکن په اړه څه وايی د خپل لیکن لپاره له مخي ورته ګوري. وتله اړیو کالم لیکوال احمد نديم قاسمي کالم بېلابلو دولونو ته په پام د کالم اړه وايی کالم لپاره کوم خانګري تعريف نه لرو نو خکه یې هر ځوک په جلا جلا بنه لیکي، د بېلا بل توګه د زپد اۍ سلھري کالم ((دایري)) په شان نه دي اوږما کالم بیا له دی دوارو خخه جلا.

ای سلھري پر وینا کالم یوه په چوک ده چي هر خوک اېي، چي کې څه ولري لیکل شی. مې شفیع هم د کالم د بېلابلو دوونو کې نیولو سره کالم زیست لپاره لري هر ځي په خمه (تخصص) ولري په همغه حادثه کالم لیکي.

تشه کړي کړي. شپږ کالې مقالو سره نژدیوا لاړ په چوک ده دا په نه شهادتی. امریکایي روزنامې هارج ستیک وايی: (پر سرمقالو ستریره کالم هم د څېرنۍ، تبصرۍ، خندوونکو مطالیو، د بنو څکو، ستاینې او دلیکوال د فکر خرکدولو غوره لاره ده). کالم که پورته مړیم سره کولای شي نو دا خانګري چو په عامو لیکنو او فيچرونو کې هم شته نو مور خنګه کولای چو چي کالم، فيچر او نوري لیکنې یو له بله جلا کړو.

یو بل امریکایي روزنامې دایت اې سارجنت د کالم ده اړه وايی: د سرمقالی په خانګري مخ کي داسې لیکنه چي تبصرۍ او توضیحات په کې وړاندی کېږي کالم یې بلای شو. خو باید وړو چي کالم تل د سرلیکنې په خانګري مخ کي نه خپرېږي کله کله نورو مخونو کې هم خپرېږي شي.

کمیونیتي جرلیزم کتاب لیکوال کیتې اړباتری د کالم به اړلیکي: د بېلابلو کالمونو د لیکنې اړیو او مواد یو له بله سره بلاؤ نو خکه د کالم په کومه خانګري لیکنه د بېلا بل په شی وړیمه کیدای. د کینګ سرتیکت و اشنکنۍ وتلې کالم لپاره مالون پر وینا کالم په هره برخه کې لیکل کېدای شي.

د کینګ فيچر سند یکیت و اشنکنۍ د مشهور کالم لیکوال پال مالون پر

کالم د انگلیسي ژبې اصطلاح ده چي لغوي مانا یې خلي، مینار، اړیو ورڅانۍ د نړۍ مېښن کالم بې طبیعتو کې په دوو مانو کارېږي د ورڅانۍ د مخ د یوی برخې لپاره او پل د خانګرو لیکنو لپاره. که ورڅانۍ له پورته نه بشکته خوا په اتو برابرو برخو ووبېنو چي دهه برخې سورکم او اوردوالي ټیټ وي نو خلي په څېر معلومېږي، دی هري برخې ته کالم ولین په ورڅانو کې اعلان خبر او نوري لیکنې په کالم سانتې متراز هکېږي.

کله چي د کالم په نامه د کومي لیکن او یا د کالم لیکوال یادونه کېږي نو زموږ فکر یوی خانګري لیکن او یا یې لیکوال ته اوري.

د کالم په نوم د کومي لیکنې تصور چي رumor په فکر کې را ګرځې په خو تکو کې د هغې بیانول آسان نه دې. همدا لامل دی چي تر او سه تول له یوه خوله د کالم لپاره کوم خانګري تعريف پر موندلو نه دې

بریالي شوي. وتله امریکا کالم لیکوال والتر لیمن د اړلیکنې د ورڅانو د لیکنې د لیکن کې لیکلی. ((ما د سرمقالا لیکونکي په توګه درسنیو په نری کې قدم کېښو د زماړر اند کالم لیکوال هغه دی چې سرمقالا لانه د کالم ولیکي کله ککه سرتیکت د کالم کې د کړو ده چې دی له پلوه توپیر نه ترسټو کېږي. یانې که له کالم خخه د لیکوال نوم لېږي او د سرمقالی پر ځای ولیکل شي نو هغه

تعريف شي. په دی کالمونو کي دليکنۍ جلا کونونکي او خندونونکي طرز نه تر سترګو کېږي که څه هم د جلا عنوان لاندي خپرېدنه پري صدقه کوي.

د جنګ ورځيانې عبدالقادر حسن وابي هغه موصره جي په خبرونو او سرمقاله کي په ټاډوله ونډي سی او د جلا عنوان لاندي په ټوه ټله لېښته کي خبره شي کالم ورنه وابي. پريتینکا دایره المعارف د کالم لیکوال په اړه وابي: هغه څوک په ورځيانه کي د جلا عنوان لاند د ورځنيو پېښو په اړه د خپل نامه سره کومه لیکنه خپروي کالم لیکوال باله شي. کالم تفریح هم وي او هېم هم، پر یوه موضوع هم لیکل کنډي شي او پر بیلابلو موضوع کانو هم سر سري هم وي او منطقی هم د اخلاقی او تولنیزو چارو په اړه هم لیکل کنډي شي او.....

کالم په اصل کي د لیکوال د ذوق و فکر غږگون دی که هغه اړتیا ور خوراکي توکو په اړه وي او که د بهرنی تګلاري او یا مالي چارو هه اړه وي. وارث میر کالم داسی تعريفوی: په ورځني ژوند پوری اړوند د یوی پېښي په اړه د لیکوال سرسري کتنې ته په د خپل فکر زېرنده یې وي کالم وابي صحیب الرحمن شامي وابي: هئا لیکنه حې د یو چاله خوا په خانګري طرز لیکل کېږي او د جلا عنوان لاندې په ورځيانه، او وېړه ما بهلے خپرونه همېښي توکنې پوری کالم باهی په که سیاسي رېت تولنیز، کلوری وي او که انبې جي د لیکوال د شخاصي نظره کونهو وي. داکتر مسکین علي حجازي په ورځيانه کي د جلا عنوان لاندې خپرېدونکي ته کالم وابي.

ورځيانه او جربدو کي خپرېري جلا عضوان ولوړ په رخنیو پېښو باندې په خانګري سلک لیکل شوي وی او د سرمقالو او ټولنده کړو پر خلف د دقت پر ځای په کي تفریحی بنه کارول شوي وي کالم تله شي. د پاکستان ورځيانې د ((عکس بر عکس)) تفریحی کالم لیکوال داکتر محمد یونس بت وابي: کالم لیکوال چې څه لیکي هغه کالم دی هر لیکوال د لکنې جلا طرز لري نو ځکه کومي خانګري لیکنې ته کالم ویل مشکل دي.

د نوای وقت ورځيانې د ((روزن دبوار)) کالم لیکوال عطاو الحق قاسمي وابي کالم د کارتون لیکلې بنه ده په کالم کي لیکوال له تورو نه خاکه جوروسي. د ابن انشاء پر وينا کالم Essay دی دا چې Essay نوی ژانر دی کالم هم داسی دي. د سوژۍ، مواد او طرز له مخی کالم د Essay په شان یو نوی ژانر دی خو په کالم کي له دی پرته نور هم دېرڅه شته. د کالم په تعريف کي پايد تخصصي کالمونه ته چې د طب قانون، او ړاووهنه او نورو علومو په اړه لیکل کېږي هم باید ځای شي. حال داچې دا دول کالمونه کوم خانګري طرز نه لري په ساده او روانه بد هم لیکل کېږي لو د سوله او خواب په بته هم چې بیلایي Essay ته وړنه ته شو بلای. د مشرق ورځيانه علی رضوي پر ونا کالم په مطبوعاتو کي د لیکنې هغه طرز دی چې لیکوال د خپل ذوق له مخی تاکي. پورته تعريفونو ته په پام د خپل ذوق له مخی یو څه لیکل او هغه د جلا عنوان لاندې خپرول د کالم هم خانګرنه ده او هم تعريف. خو ستونزه دا ده چې د جلا طرز در لودونکو کالمونو برسبړه طبی، قانوني او نور کالمونه هم باید

ظهير کاشميري کالم داسی تعريف کړي دی (په سیاست، کلتور یا نورو ورځنيو پېښو پوری اړوند تولی معا لندې لیکنې چې د خرسکوالي له مخی مختلفي او د منځانګې له مخی آزادی وي، کالم باله شي).

خو دا خانګري په نورو لیکنو کي هم شنه چې د ورځنيو پېښو په اړه لندې او دول دول معلومات وراندي کوي او د اصالت له مخی هم آزادی وي. تصری او سرليکنې هم داسی دی بنا په نو توپیر څه شو.

د صالح محمد صدیق پر وينا په کالم کي پېښي په خانګري رنګ او لفظي بنکلاسره وراندي کېږي. فن صفات نومي کتاب کي راغلي ورځيانې بېلابيل عنوانه لري چې د خنډو لاندې خبرونه خبرتیاوى او نور معلومات خپرېري او د خینو لاندې نوکي، طبی، دیني، ساینسی او نور مواد خپرېري چې همدا وروستيو عنوانونو ته کالم او لیکوکي ته یې کالم لیکوال وابي. کالم لیکوال د لیکنې په پاى کي هم خپل نوم او هم مستعار نوم کارولي شي.

پورته تعريف د کالم لند او هر اړخیز تعريف نه دی ځکه له فیجر سره پې ورنه نښي په همدي کتاب کي د فیجر په اړه وابي: فیجر هغه کالم دی چې د جلا عنوان لاندې په نیمه درامایي بنه، داستاني تکو کي د لوسټونکو سره د مخامخ خبرو په خبر او په روانه زړه لیکل خېږي. په پورته کتاب کي د فیجر لیباره جلا عنوان، له لوسټونکو سوه مخامخ خبری او د لیکنې روانه او عادي پنه بنوبل شوی چې دا د فیجر نه، بلکي د کالم خانګري دی بل دا چې فیجر د جلا عنوان لاندې خپرېري.

پوهاند مجاهد منصوری کالم داسی تعريفوی: هغه لیکنې چې په

خمار می نه هاتیری شرابونه بیکانه دی

وحید صابری یکی از چهره های شناخته شده در عرصه هنری و موسیقی است که بیش از دو دهه عمر عزیزش را صرف خوشی های مردم و تعالی هنر موسیقی نموده که با کوشش و پشتکاری خود توانست دست آوردهای خوب هنری داشته باشد نسبت شرایط نامناسب دهه هفتاد هم مانند

دیگر هموطنان مجبور به ترک وطن شد که از سال ۱۳۷۲ بدینسو در شهر مسکو روسیه به سر میبرد طی سفریکه در این اواخر به کابل داشتند با اختتام از فرست گفت و شنود داشتم با ایشان که وی در مورد اینکه از چه مدت زمانی به هنر موسیقی رو آورده و چه دست آوردهای دارد چنین ابراز داشت:

نظر به شوق و علاقه که به هنر موسیقی داشتم تقریبا از دوره طفایت زمانیکه شامل مکتب بودم بطور شوقی در بعضی از محافل آواز میخواندم و به طور رسمی در اوآخر سال ۱۳۵۷ بنما به تشویق هنر دوستان همکاری خود را با رادیو تلویزیون وقت آغاز نمودم که تا اوآخر سال ۱۳۷۰ ادامه داشت و طی همین مدت چندین بار در فستیوال های خارجی اشتراک نمودم که با گرفتن مقام و جوایز مختلف به خصوص دیپلوم سرخ از فستیوال «گل سرخ» اتحاد شوروی وقت تقدير و سه بار آواز خوان سال و یکبار به صفت آواز خوان محبوب سال برگزیده شده ام.

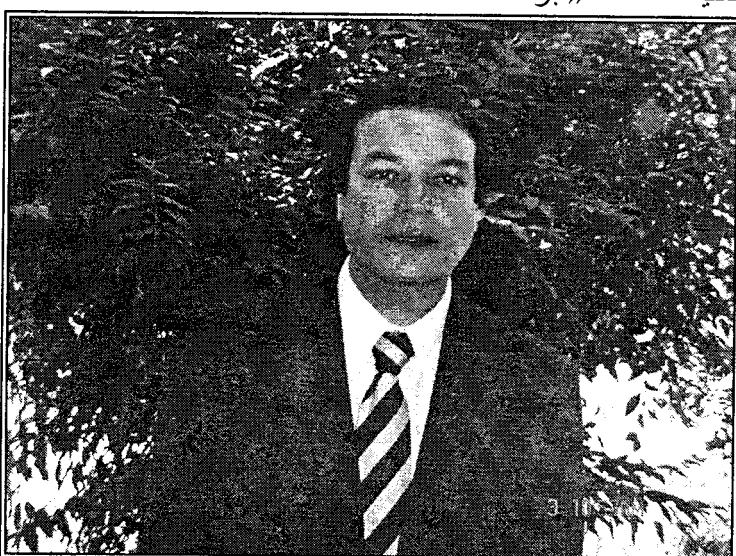
بعد از آن چه نوع فعالیت های هنری داشتید و بطور مختصر از

دوران مهاجرت تان قصه نماید؟
اواخر سال ۱۳۷۰ بود که بنا به دعوت رسمی اتحادیه هنرمندان تاجیکستان و ازبکستان جهت اجرای کنسرت های متعدد نوروزی سال ۱۳۷۱ عازم شهر دوشنبه و بعدا رسپار ازبیکستان گردیدم و در همین زمان بود که در کشور عزیزم

که هیچ وقت فراموش نمیشود زیرا
گرفتن حتی شصت نمره از استاد
مشکل بود و محل.

به عنوان آخرین پرسش علت اینکه
تا هنوز ازدواج نکرده اید در چیست
ایا مساله عشق ناکام در میان است؟
نخیر نی مساله عشقی در میان
نیست و صادقانه میگوییم که تا هنوز
عاشق هم نشدم یگانه علت آن دوری
از وطن، دوستان و عزیزانم بود
زیرا در این زمان آدم ساختن مشکل
است با خاطریکه ازدواج یک مساله
عادی و زود گذری نیست. دختر و یا
پسر باید شناخت کامل از جانب مقابل
داشته باشد و در آینده میخواهم با
دختری ازدواج نمایم که دارای
صورت و سیرت خوب و شایسته
باشد مهم نیست که با سواد باشد یا بی
سواد بلکه میخواهم مادری خوبی
باشد برای فرزندان خود، خاتم خوب
و با سلیقه باشد برای خانه خود و
همسر با وفا باشد برای وحید
صابری. صائم احمدی

آوات وور ووم - شاهد دوم سال ع

نامه ها خوانده و خوش آمد با وجود
که اسم شاعرش را نمیدانستم در
ظرف یک ساعت برایش کمپوز
ترتیب و آنرا ثبت نمودم بعداً سفری
به اروپا داشتم در آنجا با شخص
خوش تیپ سر خوردم که خود را «
عبدالباری جهانی» معرفی نموده و
دو جلد از مجموعه اشعارش را ضمن
تعریف و توصیف زیاد این آهنگ
برایم طور تحفه اهدا نمود که شعر
همین آهنگ هم از وی است.
یکی از خاطرات خوش هنری تائزرا
بازگو کنید؟

زندگی افراد خواه ناخواه آنکه از
خاطرات تلخ و یا شیرین میباشد اما
یگانه خاطری خوش و فراموش
ناشدنی در زندگیم آهنگ «ابرهای اگر
بیارد» است. در پوهنتون استاد
داشتم که مضمون ادبیات غرب را
تدریس مینمود نهایت زیاد جدی و با
انظباط بود و همه محصلین از وی
هر اس داشتند به خصوص هنگام
امتحانات به واقعیت مضمون شان نیز
بسیار مشکل بود خلاصه زمان
امتحان فرا رسید وقتی نوبت من
رسید، به جای اینکه تکت انتخاب
سوالات را بگیرم استاد پرسید: بگو
شعر، کمپوز و تصنیف آهنگ «ابرهای
اگر بیارد» از
کیست چون
کمپوز و
تصنیف آهنگ
از خودم و شعر
آن از سخی
راهی بود، استاد
با توصیف زیاد
از آهنگ و
ظریف نگری
که داشت برایم
صد نمره داد

تحولی رونما گردید، چنانچه به
همگان هویاست شرایط نا هنگاری
به میان آمد به خصوص برای
هنرمندان که ناگزیر به مسکو رفت
تا سال ۱۹۹۵ بنا به مصروفیت های
تجاری از موسیقی و فعالیت های
هنری حتی اشتراک در مخالف
عروسي دوری گرفتم و بعد از مدت
زمانی اولین CD را در سال ۱۹۹۵
که با دوتن از نوازندگان ثبت و به
علامندان اوایم تقدیم داشتم و CD دو
وسوم آهنگهایم که به صورت
تصویری و با موزیک عالی ثبت
گردیده بود در سال ۲۰۰۰ پیشکش
هنر دوستان نمودم.
اکنون چه کار تازه روی دست
دارید؟

باید یاد آور شد قبل از سفرم به
کابل، بسفرهای متعدد به کشور
هنرپرور هندوستان داشتم و در آنجا
با موزیک دایرکتور های موفق هند
قراردادی را به امضا رساندم مبنی
بر این که در آینده آهنگهایم را با
موسیک اصیل هندی ثبت نمایم
خصوص چهل پارچه از آهنگهای
پارچه آن ثبت گردیده و فعلاً میخواهم
در شهر زیبا کابل آنها را به صورت
تصویری ثبت و تقدیم علامندان
اوایم.

از آهنگهای اخیرتان کدام یک
بیشتر مورد پسندتان است و چرا؟
چنانچه «خارپشت به چوچه خود
گفته بحمل بچه ام» به همانطور
همه آهنگهای را دوست دارم
بخصوص آهنگ «خمارمی نه
ماتیزی شرابونه بیگانه دی»
با خاطریکه CD آهنگهایم تکمیل بود
صرف به یک آهنگ دیگر ضرورت
داشتم همین شعر را در یکی از روز

طلیل ۹ ژالزه‌های شوهفی آشیان

شمس الفق آریاندرا

مجازات میکشاند و در نتیجه هدف ان اصلاح و تزکیه است نه ذم و قدح و مردم از ازاري و اساساً برخلاف باور همگانی، هیچ خنده کاملاً رایگانی و بی هدف نیست از همینجا سنت که برگون گفته است:

خنده یک عامل تصحیح کننده است و در عین حال خنده دارای ماهیتی بیرحمانه و تهاجمی است در خنده همواره یک نیت پنهانی و تحقیر وجود دارد.

دانشمند دیگری میگوید: (خنده در طنز شکل تصادفی را ندارد و بی اصالت نمی باشد: بلکه بحیث سلاح خورد کننده در برابر هدف نویسنده بکار میرود).

بدینگونه هویدا میگردد که طنز یک حربه اجتماعیست که بر نارسایی ها یورش می برد، تا خوبی ها را ایجاد کند. قهرمان طنز منفی است ولی آنگونه که عزیز نسین طنز پرداز بزرگ ترک میگوید: همیشه نظر به نتیجه مثبت طنز است. طنز نویس اشک چشم هایش را بصورت

ریشخند کردن، فسوس نمودن مسخره کردن و نازکردن رامیرساند. واژ لاحظ تاریخی طنز همان گونه پرورده و بالش شده هزل است، که بازداش قباحت بیان، بار آموزشی اصلاحی و انتقادی را در جامعه انسانی بدوش میکشد. با این همه طنز، هزل نیست هجو نیست، و همینگونه شوخی و مطابیه نیست.

هزل صریح و روشن است ولی طنز در پرده هزل بر نابسامانی ها می خنده ولی طنز طعنه میزند و اما تعاریفی از طنز به گونه مشخص: "طنز نوعی فلسفه است".

طنز بهترین پاد زهر برای ترس و نفرت است. (چارلی چاپلین) می گوید: طنز یک پیروزی اخلاقی است که پیروزی مادی را کم دارد.

طنز از نظر ادبی یک شیوه بیان جهت مفاهیم انتقادی و تنفر آمیز است که در آن شوخی و گاه مسخره گی به نحو چشمگیری نمایان میشود. (طنز) روش ویژه یی در نویسنده گی است که ضمن دادن تصویر هجو آمیزی از جهات زشت و منفی پدیده ها را ید ترکیب ترا ازانچه هست نمایش میدهد تاصفات و مشخصات آنها روش تر و نمایانتر جلوه کند و تضاد وضع موجود با اندیشه یک زنده گی عالی اشکار گردد.

گفتیم طنز انتقادیست خنده آمیز و یا تابلیت تلخ صحت افرینیست که بالایه شیرنی از خنده پوشیده است تا با عاقلمندی گرفته شود. خنده طنز خنده سرگرمی و خوشگذاری نیست.

"خنده درد ناک همراه با سرزنش است که خطای کاران را بخطای خود متوجه میسازد و غفلت و خطای را به

و یا ناصر خسرو گفته است: مکن فحش و دروغ و هزل پیشه مزن بر پای خود زنhar تیشه و اما در کنار این بُد شخصی که ناروا دانسته شده، هزل بعد اجتماعی نیز داشته است و شاید این نخستین گونه پرداخت تمخر آمیز و انتقادیست بر مسائل جدی و اجتماعی که بعد ها ژانر مشخص طنز با اصلاحاتی از آن به زایش آمده است. شاعرانی بوده اند که هزل را از لاحظ اجتماعی و سیله تدبی و آموزش مردم دانسته و نتیجه مثبت آنرا در نظر داشته اند این شاعران هزل را رشت و ناشایست نه، بلکه تعلیم و ضروری دانسته اند.

سنایی غزنوی میگوید: بیت من بیت نیست اقليم است هزل من هزل نیست تعليم است و خداوند گار بلخ میگوید: هزل تعلمیست آنرا جد شنو تو مشو بر ظاهر هزلش گرو هر جدی هزلیست پیش ها زلان هز لها جدست پیش غافلان و این هم قول سعدیست، که مولانا زاکانی در استناد به آن کلام خود را توضیح مینماید. بمزاحت نگفتم این گفتار هزل بگذار و جد از او بردار اینجاست که در می یابیم هزل

سخنیست شوخی آمیز و عربان که بر بنیاد جد گذاشته شده است. هدف از آن تفنن و وقت گذرانی نه، بلکه آموزش است با آنکه در آغاز هزل هجوی بود خنده آمیز بعد ها طنزی شد بر هنر و هجوامیز، که بالاخره طنز ناب و سره از آن هستی یافت.

۶ طنز: طنز از لاحظ لغوی مفاهیم

ها ادبی و غیره در پاورقی روزنامه ها نشر می‌گردد ژانر ۱۷.

به این مفهوم کاملاً در طنز دور است. گفته می‌شود فلیتان ژانر تبلیغی ادبی است. و به گونه دفتر خاطرات، نامه، نمایشنامه تحریر می‌گردد. همین یاد کردها در تعریف فلیتان نشان می‌دهد که طنز نیست.

۵- پامفليت: پام "همه" و «فلیت» "می سوزانم" به معنی همه را می سوزانم، ژانری تبلیغی و بدیعی است که محو کامل هدف را در نظر دارد. عقاید و روحیات مخاصمانه را محکوم می‌نماید، تمسخر و استهزابی که در این بکار برده می‌شود، بیانگر مبارزات آشتی ناپذیر است، بنابراین از توضیح است که این مفهومی و عنوانین طنز نیست.

در اتحاد شوروی وقت خواسته اند، برای طنز پیشنه رویی درست نمایند. در حالی که طنز پدیده است که در کشور ها صاحب فرهنگ و ادب کهنسال ریشه درازتر دارد.

بنابراین طنز ژانریست که برخی از کشور ها می‌توانند از ادب ما آنرا تقلید نمایند بی‌آنکه برای طنز در کشور خود تاریخ سازی نمایند.

دانشکده ژورنالیزم ترجمه و تالیف گردید در دانشکده ژورنالیزم تدریس می‌شد.

نکات قابل تذکر در رابطه به ژانرهای طنزگویی در آن کتاب این است که:

نخست این که عنوان، ژانر های طنزی گویی، نارسا و یا نادرست است. طنز یک ژانر است و هر چه با این مشخصه اید، طنز و جز آن طنز نیست. بنابراین مفاهیم و عنوانینی که زیر عنوان ژانر های طنز گویی در این کتاب آمده است، طنز نیست از آن شمار است.

۱- پرودیه: این ژانر به گونه است که در آن نویسنده اثار ادبی را مورد نقد قرار می‌دهد و یا خلاهای اثری را از لحاظ شکل و مضامون بر ملا می‌سازد. بنابراین شیوه نگارش به طنز ارتباطی ندارد گونه بی از نقد است: آن که گونه فردوسی از اشعار دقیقی در شهنهانم یاد می‌کند.

نگه کردم این بیت تسبیت آدم بسی بیت ها نانتدرست آدم.

۲- اپی گرام: عبارتست از بیان یک فکر در داخل کلمات و عبارات کوتاه (کتاب ژانر ۱۴). نوع دیگر اپی گرام مطابیه است که هدف محکوم کردن ندارد و به منظور شوخی و خوش طبیعی ابراز می‌شود (ژانر ها ص ۱۵). پس معلوم است که این بیان طنز نیست، خنده در آن بنیاد جدی ندارد.

۳- لقمه: در لقمه جنبه اخلاقی یک موضوع شرح می‌گردد. خود یک واقعه مهم نیست بلکه ماهیت آن مطرح است. بنابراین کارگریزی و غیره از جمله موضوعات لقمه است (ژانر هام ۶) باز هم می‌بینیم که طرح پند و اندرز های اخلاقی طنز نیست.

۴- فلیتان: به معنی ورق است که بعدها به مطلبی که در پاورقی صفحه روز نامه نشر می‌گردد، اطلاق شد تحت عنوان فلیتان نمایشنامه ها، نقد

قهقهه در می‌آورد و به دیگران تحويل میدهد.

بنابراین مشخص میگردد که طنز یک ژانر بخصوص و جدا از سایر پرداخت های تئتری و خنده امیز است. هدف آن اصلاح اجتماع و پرداختن انتقادی و امیخته باخنده و به گونه رمزی و کنایی است.

طنز از زاویه دیگر به پدیده ها مینگرد. پرده های فریب و ریا را یکسو میزند و کاستی ها را آفتابی میسازد و به رخ همگان میکشد. گویی نوعی کشف است و میرهن ساختن رشتی ها و پلشی ها که اسباب تذویر آنها را در برابر چشم مردم وارونه ساخته است واما چه خوب است ویژه کی های راستین طنز را از بیان عزیز نسین به خوانش اوریم که گفته است: (چطوریکه یک انسان هنگامیکه دوای تلخی را بدھان میگیرد و از شدت تلخی نمیتواند، دوا را فرو برد، آن را به زمین تف میکند، طنز نویس هم نمیتواند درد های اجتماعی را هضم کند و تحمل نماید میخواهد آنها را از خود دور نماید اما مزاح نویس ها چون آدم های بی تربیتی هستند و نمی خواهند کوچه ها را کثیف کنند، به همین جهت چیز های تلخی را که در ذهن شان هست بسوزرت مردان کثیف، زورگوها و دیکتاتورها تف میکنند.

و در یک سخن طنز همانست که لونا چارسکی میگوید: طنز امیزه تکان دهنده ایست از خنده و خشم، نفرت و بیزاری بطوریکه در فحوای کلام خنده می‌بینیم و در معنی بعض در گلو.

ژانر های طنز گویی

در پیوند با شناسایی طنز، ناگزیر، درنگی می‌نمایم بر عنوان فوق که در کتاب ژانر های وسائل ارتباط همگانی، آمده است این کتاب در زمان سلطه شوروی در افغانستان بوسیله ابراهیم عثمانف و دو استاد

داستان شاپروون

عزیزه لحنی

بنه پیداکوی. زمونږ په هیواد کې د نواړه اصلاحات په هماغه یوه مفهوم استعمالپوري.

د رومان په هکله خینې عمدہ خانګرتیاوی به یې دلنه بیان شي. په رومان کې د کرکتر عاطفی او باطنی خصوصیات په تفصیل سره شرح کپوري. په رومان کې یوه طرح، سیتېم یا مفکوره موجود وي. رومان معمولًا او غیر عادي اتلانو په خای تبیک شخصیتونه تمثیلپوري یعنی داسی کرکترونه چې په نوله کې یې نمونی او مثالونه پیداکپوري. په رومان کې له واقعیت سره نژديوالی له یوی خرا د لوستونکي د مشغولیتا او سرگرمی د پاره حدمت کوي او له بلي خوا د تولنی په برخه کې لوستونکي ته زور معلومات ورکوي. د رومان له لاري لیکونکي جبله مفکوره او نزی ليد هم بیانوی او د ژوند او تولنی په برخه کې نورو ته خرګندوی. که چري رومان له واقعیت خده د تقید په اساس لیکل شوی وي نو هغه د تاریخ په پرته ریات بصیرت ورکوي خکه چې تاریخ په قشری توګه یېښی بیانوی او په داسی حل کې چې رومان د بیښو په ترڅ د تولنی سایکالوجی د افراد و عوطف او ذهنی عکس العلمونه بیانوی.

رومأن په دیرو دولونو ویشل شوی دی لکه: سوسیوالوژیکي، جنایي، سایکالوجیکي، عاطفي، تبلیغاتي، تاریخي دسلوک رومان، د کرکتر رومان، د بیښو رومان، سیمه بیز

چې له واقعی ژوند سره پي فاصله درلويد. رومانس زیاتره په شیار لسمه او اوه لسمه پېړي کې زیات مروج و. د رنسانس په دوزه کې رومانتیک، ایپیک هم د رومانس په نامه یادیدل. رومانتیک، ایپیک اوږد ه منظوم داستانونه وو. په اوستني وخت کې، رومانس زیاتره هغه اوږد داستان ته ویل کپوري چې د کرکتر په خای عمل ته او د واقعیت په خای تحیل ته زیات تمایل لري.

(Fable) په حینو کیسو د تربیتی مقصدونو د پاره د حیواناتو له خولی خبری کېږي، د انسان اعمال او احساسات حیواناتو ته منسوبېږي دغه دول کیسي ته افسانه واي. همدارنګه افسانه نور دولونه هم لري لکه: د خارق العاده پېښو او غیر عادي اشخاصو په هکله کیسي، چې متلونه هم ترى جور شوی وي. په لوډیخ کې د ایسې (د ځینو په قول لقمان حکیم) افسانی دیر شهرت لري. هغه اوږدی فولکلوری کیسي چې نامتو اتل یا اتلان لري او موضوع چې مینه، هیواد سانه، یا اتلولی وي نکل بلک کپوري.

(Roman) پا رومان (Novel) د اروپا په قاره کې د انگریزی ژبني د ناول پرخای د فرانسوی ژبني د رومان کلمه استعمالپوري. که څه هم ناول د ایتالوی ژبني له ناویله نه مشتق شوی دي خو دواړه یو تریله فرق لري ناویله لندی ولسي کیسي دي، او ناول اوږد ادبی کیسه ده چې لیکوال یې معلوم دي. د دواړو ترمنځ د اشتراك وجه دا ده چې د رومانس به د خلاف هغوي د ژوند له واقعیتونه سره نژديوالی لري. په رومانس کې خیالي او له واقعیت نه لیږي د لورو طبقو او یا غیر عادي اتلانو کار نامي راغلی وي.

خرنګه چې ناول یا رومان په مختلفو حایونکي مینځته راغلی او پس منظرې یو سانه ته دي نو د دواړه د ابتدائي بنو تر منځ یو خه توپیر لیدل کپوري. وروسته د تکنالوژۍ په برکت د مدینټونو ترمنځ راکړه ورکړه او د تجربو مبادله زیاتيرې.

(Romance) د رومان کلمه به لومړي سرکي. د زړي فرانسوی ژبني په مانا استعمالیده چې له لاتيني یا روماني ژبني خخه مشتق شوی ده او په دې وسیله به د فرانسوی او لاتيني ژبو ترمنځ بیلتون شودل کنده. په (اوستني وخت کې هغه نوری ژبني هم چې د لاتيني خخه رابلي شوی دی لکه اسپانوی او ایتالوی د رومانس ژیو په نامه پادبری).

وروسته د رومان کلمه پر هفو ابدی اثارو اطلاق کیده چې په فرانسوی ژبه لیکل کبدل. خرنګه چې د زړي فرانسوی اکثر ادبی اثار د شوالیه ګانو اتلولی ته وقف شوه. په رومانس کې خیالي اتلان او داسی یېښی بیانیدی

بینودونکی بیل شوی دی. دیو شمیر
دب پوهانو په عقیده، دا په سمه خبره
هه وی چې د لنډي کيسی الجاد یووه
شخصی او یا تاکلی ملت ته منسوب
کړو خو دومره ویل به ضروری وي
چې لنډي کيسه په او سنی بنه لو مری
خل دپاره په نولسمه پېږي کې د حینو
سامتو لیکوالو لکه: سروالتر سکاب
واشنګتن ایروینک، نتائیل هاتوان،
دکارالن یو، مرلیمی، بالزاک، کې دو
موپاسان چخوو او هاضمن برنت د
یوه جلا ادبی ژانر په نوګه و پېژندل
شووه.

(اړګارالن پو) د لندو کیسو د پاره
خینې ارزښتمن معیارونه فورمولښدی
کړل چې اکثری ترا اوسمه په خپل
ټوټ پاتې دی او په خینو کې یو خه
عدیلات راڅل، د مثال په توګه ده
عقیده درلوده چې لنده کیسه که نیم
ساعت نه نیولی تر یوه یا حتی دوو
ساعتو پوري وخت نیسي. وروسته
دب پوهانو دغه معیار دقیق ونه گانه
ځکه چې په لوستونکو کې فردی
نوپیروننه زیات دی، خینې لوستونکي
ن په یوه نظر بشپړ جمله لوای، دوی
کولی شي چې په دوہ ساعتنو کې یو
ساول ولولی. له همدی کله ادب
خیرونکو لنده کیسه د اوږدوالي له
بلوه په درو فرعی دولونو ووېشله!
لنده کیسه چې تقریباً د پنځمه سو کلمو
څخه جوره شوي وی منځنی لند
کیسه، او اوږده لنده کیسه چې یايد په
هیڅ صورت له سلو زرو کلمو څخه
نیری ونه کړی. په دی برخه کې هم د
دب خیرونکو ترمینځ اختلاف لیدل
کېږي.

نور بیان

کیسه وايې خو خرنګه چې اوس د لنډي کیسى د پاره تاکلی ضوابط او قواعد وضع شوي دي نو باد چې لند کیسه یوازي هغې کیسى ته و وايو چې د اوستنیو نورمونو سره برابره وي.

لندہ کیسہ (Short, Story)

لنه کیسه د هغی په پراخه مانا
لرغونی تاریخ لري. ویل کبیری چی
کیسه په لرغونی کیسه کی (جادو
گرانو کیسی) چی او سنیو لندو کیسو
تهورته وی، خوله په خوله گرخیدی.
د مصر فوعون (خوفو) چی له
میلانه بی دری زره او نهه سوه
کاله مخکی ژوند کاوه. له کیسو سره
زیاته مینه درلووده. او له همدي امله
نده رامنو د خپل پلار د مشغولا او
خوشحاله کولو د پاره دیری بنی
کیسی زده کولی. همدا رنگه له
هندوانو، عبرانیانو، یونانیانو او
عربو خخه دیری مشهوری لرغونی
لندی کیسی راپاتی شوی دي. په
۱۲۵۰ ميلادي کال که، انگریزانو به

داسی یادونی سره په عمومي توګه
ویلای شو چې لند کیسه د نولسمی
پیری په نیمایی کي د یوه نوی ژانر
(د حینو په عقیده دیوی ادبی نووعی)
په توګه زیاته باب شوی وه او له
همدی امله تصادفي نه ده چې په
۱۸۴۲ کال کي نامتو داستان
لیکونکي (ارگا رسن پو) د لندی
کیسي مشخصات او معیارونه وښودل
(یو) د (هاتوان) د نامتو اثر (دوه خله
ویل شوی کیسي) به ارزیابی کولو
سره یو شمیر تکنیکی او اتفاقادی تر
فورمول لاندی راوستل خنکه جي
(ارگا رسن پو) د لوړۍ خل د پاره
د لندی کیسي د لیکلو اصول او
نورمونه وضع کري دي نو یه غلط
سره (یو) د لندی کیسي نست

بوه مجموعه کي دوه سوه مشهوري
لندی کيسی راتولی کړي. (بوکاچيو)
ایتالوی لیکوال او شاعر په یوه
مجموعه (ایکامیرون) کي سل لندی
کیسي راغوندی کړي. خو دغه بول
کیسي چې په ایتالوی کي ناویله ورنه
ویل کېږي له او سنیو لندو کیسو سره
توپیرلری. (براندر ماتیوز) په خپل اثر
(د لند کیسي فلسفه ۱۹۸۵ کي ولیکل
چې هری کیسي ته چې لنده ونی (لنده
کیسي). نه ویل کېږي. یعنی کیدای
شي چې یوه کیسه دی لنده وی خو
(لنده کیسه) دی نه وی. په دی اساس
دلرغونی مصر هند او یونان لندی
کیسي باید جلا ژانر وبل شی. خینی
الب پوهان یوازی د هنې په پراخ
مفهوم سره دغه بول کیسي ته لنده

حفریات خودسرانه غیر علمی و مسلکی آثار

روز غنی تر شده و یکی از معترضترین موزیم های جهان در منطقه محسوب گردیده بود که در آن زمان بیشتر از یکصد هزار قلم آثار مختلف دوره های قبل از تاریخ تا قرن بیست را دارا بود. که نسبت کمبود جای ده فیصد از آثار مذکور به نمایش گذاشته شده و متباقی آثار باستانی در دیپوها حفاظت میشد.

آقای عمر اخان افزود: موزیم ملی سالانه هزارها بیننده داخلی و خارجی داشت. موزیم ملی نه تنها وظایف خویش را در حفظ آثار بلکه در معرفی فرهنگ چندین هزار ساله ما به وجه احسن ادا میکرد.

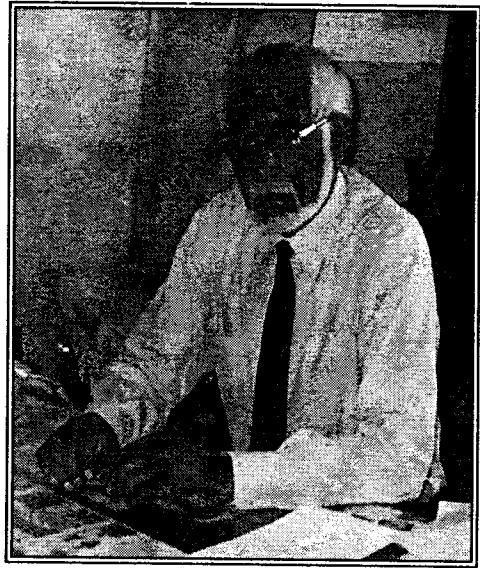
گفته میشود که تعداد زیاد از آثار باستانی و گرانبهای موزیم ملی در اثر جنگ ها تخریب شده و یا خارج از کشور قاچاق شده است، در مورد احیا و باز سازی آثار موزیم

لطف نموده معلومات دهد.

در آغاز وزارت اطلاعات و فرهنگ تصمیم گرفت تا آثار موجوده موزیم ملی را راجستر کند از احصائیه آثار باستانی معلوم گردید که تقریبا هفتاد فیصد آثار به غارت و یا از بین برده شد و سی فیصد آثار موجود در حالت خوبی قرار ندارد. ایجاب می نماید تا به صورت جدی وقاریه و ترمیم شود. کارمندان اداره موزیم ملی به

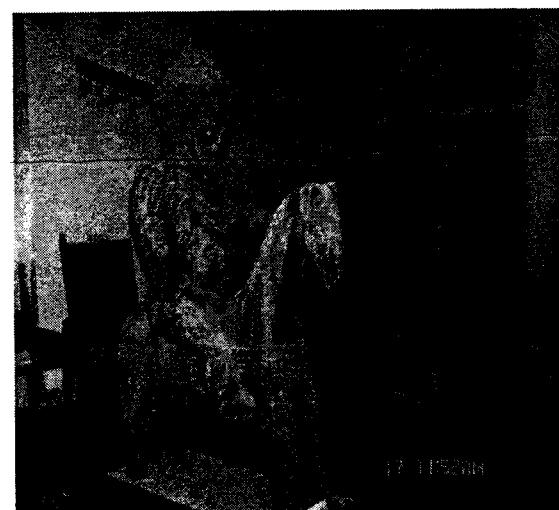
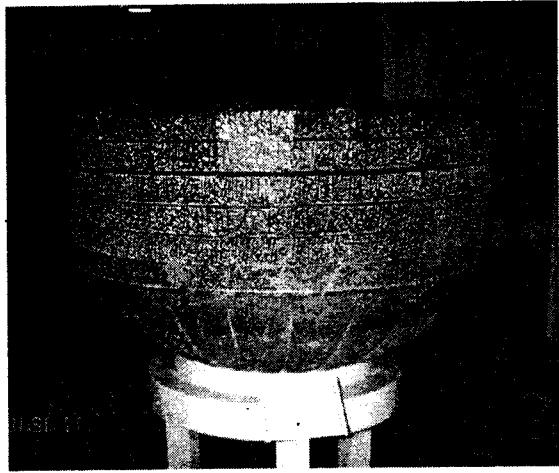
عزیزان قرار گیرد.

- موزیم کابل اولین بار در سال ۱۲۹۷ هجری شمسی در تعمیر باغ بالا کابل گشایش یافت و مشتمل بود بر مجموعه های تاریخی، اسلحه، البسه، زردوزی، خامک دوزی ها، علم های جهادی نسخی خطی که از سال ۱۳۰۳ هـ ش نسبت کمبود جای مناسب به قصر کوتی، با غچه ارک شاهی انتقال داده شده که برای شش سال این آثار در آنجا حفاظت میشد. و در سال ۱۳۰۹ تعمیر فعلی موزیم ملی که بلدیه سابق در حومه دارالامان بود جای گزین شد. که در آن زمان مردم کشور موزیم را به اساس اصطلاحات معمولی آن وقت عجایب پاد می نمودند گرچه در آغاز ساحات باستانی کشور حفریات و کاوشهای به منظور جمع آوری آثار باستانی صورت می گرفت اما با غیر علمی و فنی بود که کدام منفعتی از آن عاید کشور نمی شد. تا اینکه در سال ۱۹۲۲ اولین قرارداد در قسمت حفریات به شکل علمی بین دولت افغانستان و کشور فرانسه به امضای رسید. به اساس این قرارداد دانشمندان و باستان شناسان افغانی و فرانسوی یکجا در قسمت های مختلف افغانستان به حفریات ساحات باستانی پرداختند، موزیم ملی افغانستان از آنروز به بعد روز تا

افغانستان طی سالیان متعدد مهد فرهنگ و ادیان مختلف بوده که نقش آن در تاریخ اکشاف تمدن بشریت خیلی ها بارز است. بنابر آن همیشه در محراق توجه مؤرخین و باستان شناسان جهان قرار داشته است. اما با دریغ و درد که طی دو دهه جنگ و ویرانگری میراث های فرهنگی این کشور نیز از گزند روزگار در امان نمانده خدمات جبران ناپذیری را متقبل گردیده است. بنابر آن بازسازی میراث های فرهنگی کشور یکی از اولویت های کاری دولت و جامعه بین المللی را تشکیل می دهد. به همین ملحوظ پیرامون ایجاد موزیم کابل، تخریب و به تاراج بردن آثار باستانی و گرانبهای آن صحبتی داریم با آقای مسعود عمر خان رئیس موزیم کابل امید طرف توجه و دلچسی شما

با ارزش تاریخی باید متوقف گرد.

شد که خوشبختانه ده هزار پارچه آثار را که مقدار زیاد آن در اثر حفريات غير قانونی به خارج از کشور توسط قاچاقچیان برده شده بود به وزارت اطلاعات و فرهنگ تسلیم داده شد یك تعداد آثار بیرون از مرز افغانستان به واسطه مجتمع بین المللی جمع آوری شد که بیش از ۱۴۰۰ آثار باستانی ما در کشور دوست سویزی‌لند در موزیم بنام افغانستان نگهداری می شود، یك تعداد آثار موزیم ملی را کشور دنمارک به وزارت اطلاعات و فرهنگ تسلیم دادند که تعداد آن به ۴۳۸۲ پارچه که قسمت زیاد زیورات مسکوکات تشکیل میداد، مربوط دوره های مختلف تاریخ افغانستان می شود.

یك تعداد آثار باستانی افغانستان که در خارج از کشور نگهداری میشود. آیا به نمایش گذاشته شده است؟ آثار باستانی افغانستان در دسامبر ۲۰۰۶ در موزیم گیمی فرانسه برای چار ماه به نمایش گذاشته شد. که در برگیرنده بیش از ۲۰۰ پارچه آثار باستانی که از مناطق آی خانم، حوزه باستانی بگرام، گنجینه باختر بود. به نمایش گذاشته شد که نمایش موقانه سپری شد بعداً این آثار باستانی با موافقت نامه جداگانه به کشور اینالیا به شهر تورن انتقال داده شد و به همین منوال . بقیه در صفحه ... ۴۸

همکاری مستقیم و رهنمایی وزارت اطلاعات و فرهنگ تلاش میکنند آثاریکه به صورت جدی به وقایه ضرورت دارد. اولتر ترمیم شوند در این مورد ما توانستیم یك هزار و پنجصد اثر را وقایه سه صد آثار را ترمیم نمودیم که یك قسمت آنرا به نمایش هم گذاشیم. در مورد آثار سبقت شده باید بگوییم که اداره موزیم و وزارت اطلاعات و فرهنگ به همکاری مالی یونسکو سینیار بین المللی را در سال ۲۰۰۲ در کابل دایر کردن که در این سینیار بر علاوه متخصصین افغانی دانشمندان خارجی اشتراک داشتند در مرور مشکلات که آثار موزیم به آن مواجه بود، مباحثه صورت گرفت، بیشترین توجه به باز سازی تعمیر موزیم و آثار باستانی مبذول گردید. تعمیر موزیم کابل به همکاری پولی کشور های چون یونان، امریکا و موسسه یونسکو باز سازی گردید در دسامبر ۲۰۰۴ رسماً توسط رئیس جمهور محترم حامد کرزی افتتاح شد. وزارت اطلاعات و فرهنگ با یونسکو به تماس شد تا در قسمت بر گردانیدن آثار به غارت برده شده، موزیم ملی افغانستان همکاری نماید آثاریکه به صورت خودسرانه و غیر قانونی به خارج از کشور انتقال داده شده بود، در این مورد یونسکو همکاری خویش را اعلام نمود. بدین اساس مقدار آثار باستانی موزیم را با لست نام و عکس هایش به زبان انگلیسی چاپ به پولیس انترپول داده

پلان نشراتی ماه

اعلان

سرود ملی	۶/۰۰
تلات، تجوید، موعظه و دعا به	۶/۰۳
اخبار	۷/۰۰
سلام صبح بخیر	۰/۰۵
اخبار	۸/۰۰
مروری بر روزنامه ها	۸/۰۵
ادامه صبح بخیر	۸/۱۵
گزارش شهری	۸/۴۰
اخبار	۹/۰۰
اینده سازان	۹/۰۵
شهر ما خانه ما	۹/۳۰
بروموشن	۹/۵۵
اخبار	۱۰/۰۰
هفت شهر هر هفته ۲/۱ در	۱۰/۰۵
جستجوی حقایق هفته ۴/۲	
صحت برای همه	۱۰/۳۵
اخبار	۱۱/۰۰
اینده شهر هفته ۱/۲ لحظه ۴/۲	۱۱/۰۵
ها و لینک های هفته ۱	
جهان حیوانات هفته ۱	۱۱/۳۵
مستقیل سبز هفته ۳	
اخبار	۱۲/۰۰
گزارش ولايتي	۱۲/۰۵
موسيقى	۱۲/۲۰
بروموشن	۱۲/۲۵
اذان ظهر	۱۲/۳۰
معارف اسلامی	۱۲/۳۵
اخبار	۱۳/۰۰
سینما هفته ۳/۱ شما	۱۳/۰۵
تلويزيون هفته ۴/۲	
بروموشن	۱۴/۵۳
سینما شام سه شنبه	۱۴/۵۸
سینما همراه	۱۵/۰۰
تونهالان پشارتگر	۱۵/۴۰
اخبار	۱۶/۰۰
بوليس هفته ۳/۱ مردم و	
موسيقى هفته ۴/۲	
اطفال و کارتون	۴/۳۵
اخبار	۵/۰۰
دانستهای از فقه	۵/۰۵
جووانان	۵/۳۰
بروموشن	۵/۵۵
صدای اشنا	۶/۰۰
اخبار دری	۷/۰۰
اعلانات	۷/۳۰
گزارش	۷/۴۰
بروموشن	۷/۵۵
مواضعه	۹/۰۰
رنگين کمان هفته ۱/۱ چشم	۹/۳۰
انداز هفته ۴/۲	
سربال اميركياني کلمبا پشنو	۹/۰۲۰
قسمت ۳ و ۴ هفته ۲/۱ سربال	
فرانسوی ويدوک قسمت ۳ و ۴	
مسابقه قبال خارجي	۱۱/۲۰
اخبار اخیر شب	۱۲/۰۵
نياش	۱۲/۱۰
ختم	۱۲/۱۵

دروگ

سرود ملی	۶/۰۰
تلات تجويد، موعظه و دعا به	۶/۰۳
اخبار	۷/۰۰
سلام صبح بخیر	۷/۰۵
اخبار	۸/۰۰
مروری بر روزنامه ها	۸/۰۵
ادامه صبح بخیر	۸/۱۵
ویک	۸/۳۰
اخبار	۹/۰۰
كلکین	۹/۰۵
نك تایم	۹/۳۰
بروموشن	۹/۵۵
اخبار	۱۰/۰۰
هوا و نوا	۱۰/۰۵
اخبار	۱۱/۰۰
روانی چاري	۱۱/۰۵
زراعت و مالداري	۱۱/۳۵
بروموشن	۱۱/۵۵
اخبار	۱۲/۰۰
گزارش ولايتي	۱۲/۰۵
بروموشن	۱۲/۲۵
اذان ظهر	۱۲/۳۰
معارف اسلامي	۱۲/۳۵
بروموشن	۱۲/۵۵
اخبار	۱/۰۰
نيمه ييگر	۱/۰۵
يدگار	۲/۳۵
يدگار مردم هفته ۲	
يدگار هفته ۲ کتاب هفته ۴	
بروموشن	۱/۵۵
سيماي همراه	۲/۰۰
صحت برای همه	۲/۴۰
اخبار	۴/۰۰
دبير مجلس	۴/۰۵
آنده سازان	۴/۳۵
اخبار	۵/۰۰
شهر ما خانه ما	۵/۰۵
بسوي نور	۵/۳۰
بروموشن اعلان	۵/۵۵
صدای اشنا	۶/۰۰
اخبار دری	۷/۰۰
اعلانات	۷/۳۰
گزارش	۷/۴۰
بروموشن سپات	۷/۵۵
خبرونه	۸/۰۰
اعلانونه	۸/۳۰
اعلانونه	۸/۴۰
بروموشن	۸/۵۵
آينده شهر هفته ۳/۱	
درجاتي حقائق هفته ۴/۲	
سینما هفته ۳/۱ شما	۹/۳۰
تلويزيون هفته ۴/۲	
فقط شهر هر هفته الحظه ها	۱۰/۰۰
لب خند ها هفته ۴	
زمزمه های شبهنگام	۱۰/۳۰
بنم غزل	۱۱/۰۰
اخبار اخیر شب	۱۱/۰۵
نياش	۱۱/۵۵
ختم	۱۲/۰۰

برگ شاه

سرود ملی	۶/۰۰
تلات مو عظه و دعا به	۶/۰۳
اخبار	۷/۰۰
سلام صبح بخیر	۷/۰۵
خبرونه	۸/۰۰
مروری به روزنامه ها	۸/۰۵
ادامه سلام صبح بخیر	۸/۱۵
دستاورد	۸/۳۰
اخبار	۹/۰۰
آينده سازان	۹/۰۵
دكت تاب هفته ۴ صلح و امنیت	۹/۳۰
بروموشن	۹/۵۵
اخبار	۱۰/۰۰
سخن و اندیشه	۱۰/۰۵
آه واه	۱۰/۳۵
اخبار	۱۱/۰۰
يك چن گل هفته ۴ صلح و امنیت	۱۱/۰۵
مجله تلویزیونی هفته ۴/۲	
پیامزون تا پیامزونیم	
سبات ها، پروموشنها	۱۱/۵۰
اخبار	۱۲/۰۰
شورا و مردم	۱۲/۰۵
مرج سرخ	۱۲/۳۵
اخبار	۱۲/۰۰
گزارش	۱۲/۰۵
موسيقى	۱۲/۲۰
پروموشن	۱۲/۲۵
اذان ظهر	۱۲/۳۰
رهنگر نور	۱۲/۳۵
اخبار	۱/۰۰
ساعتی با شما هفته ۳/۱	۱/۰۵
هفته ۲ پاسخ چیست هفته ۴	
ازمون گاه ذهن	
سيماي همراه	۲/۰۰
جهان ما	۳/۴۰
اخبار	۴/۰۰
دستاورد	۴/۰۴
آينده سازان	۴/۳۵
اخبار	۵/۰۰
تک تاب هفته ۴ صلح و امنیت	۵/۰۵
اعلانات	۵/۳۰
گزارش	۵/۴۰
پروموشن	۵/۵۵
صدای آشنا	۶/۰۰
اخبار	/۰۰
اعلانات	۷/۳۰
گزارش	۷/۴۰
پروموشن	۷/۵۵
خبرونه	۸/۰۰
اعلانونه	۸/۳۰
گزارش	۸/۴۰
پروموشن	۸/۵۵
روانی چاري	۹/۰۰
نيمه ييگر	۹/۳۰
درگ مردم هفته ۲/۱ مردم	۱۰/۰۰
وردم هفته ۲ کتاب هفته ۴	
علم هنری بنام انتش پس هفته ۲	
علم هنری بنام تو رور	
پوسکی هفته ۳ فلم هنری به	
نام هارد تارگیت هفته ۴ فلم	
هاتکانگی به نام دوه گون	
خامار	۱۱/۵۰
اخبار	۱۱/۵۵
نياش	۱۱/۵۵
ختم	۱۲/۰۰
يک چن گل هفته ۳/۱	۹/۳۰
مجله تلویزیونی هفته ۴/۲	
سبات ها، پروموشن و سپات	
خبرونه	۸/۰۰
اعلانات	۸/۳۰
گزارش	۸/۴۰
پروموشن و سپات	۸/۵۵
سبات ها، پروموشن	۸/۵۵
سخن و اندیشه	۹/۰۰
يک چن گل هفته ۳/۱	۹/۳۰
مجله تلویزیونی هفته ۴/۲	
سبات ها، پرمایکلی کلمبا پشنو	
زمزمه های شبهنگام	۱۰/۲۰
اخبار	۱۱/۲۰
نياش	۱۲/۰۸
نياش	۱۲/۱۳

جمهوری اسلامی ایران

۱۰۷۸

پایه شماره

۱۰۷۹

سروود ملی	۶/۰۰	سرودمی	۶/۰۰
تلاوت، تجوید، موعظه و دعا به	۶/۰۳	تلاوت، تجوید، موعظه و دعا به	۶/۰۳
خبر	۷/۰۰	خبر	۷/۰۰
سلام صبح بخیر	۷/۰۵	سلام صبح بخیر	۷/۰۵
خبر	۸/۰۰	خبر	۸/۰۰
ادامه صبح بخیر	۸/۰۵	مروری بر روزنامه ها	۸/۰۵
گزارش شهری	۸/۳۰	ادامه صبح بخیر	۸/۱۵
ورزش هفته	۸/۴۰	قماری	۸/۳۰
خبر	۹/۰۰	خبر	۹/۰۰
کلکین	۹/۰۵	آینده سازان	۹/۰۵
تک تایم	۹/۲۵	تک تایم	۹/۳۰
پرموشن	۹/۵۵	پروموشن	۹/۵۵
خبر	۱۰/۰۰	نگاه هفته ۲/۱ مشغل داران هر	۱۰/۰۵
ها و نوا	۱۰/۰۵	هفته ۲ برطاؤس هفته ۴	۱۰/۰۵
خبر	۱۱/۰۰	بسیوی خوشبختی	۱۰/۳۰
فلم هنری نوجوانان بنام	۱۱/۰۵	پرموشن	۱۰/۵۵
زان بل سبستان قسمت پنجم		آخبار	۱۱/۰۰
و آخر		داشن برای همه	۱۱/۰۵
خبر	۱۲/۰۰	آخبار	۱۱/۳۵
گزارش ولایتی	۱۲/۰۵	گزارش ولایتی	۱۲/۰۵
موسیقی	۱۲/۲۰	موسیقی	۱۲/۲۰
پرموشن	۱۲/۲۵	پرموشن	۱۲/۲۵
آذان نماز جمعه	۱۲/۳۰	آذان نماز ظهر	۱۲/۳۰
درسه‌های از قران	۱۲/۳۵	معرف اسلامی	۱۲/۳۵
خبر	۱/۰۰	آخبار	۱/۰۰
مسلمانات جهان	۱/۰۵	تیاتر هفته ۳/۱ مستعمل	۱/۰۵
بزم قولی	۱/۳۰	سیز هفته ۴/۲	۱/۴۰
سیمای هموطن	۲/۰۰	دانش برای همه هفته ۲	۱/۴۰
پیامزیده تایم اینیم هفته	۲/۰۰	جهان حیوانات هفته ۳	۱/۵۵
زنگ مکتب ۴/۲	۳/۱	پرموشن	۲/۰۰
خبر	۴/۰۰	سیمای هموطن	۳/۴۰
لایالی آرشیف	۴/۰۵	جهان حیوانات	۴/۰۰
خبر	۵/۰۰	آخبار	۴/۰۵
پژوهش زنان	۵/۰۵	ورزش هفته	۴/۳۵
از هرجا از هرنگ	۵/۲۵	کلکین	۴/۳۵
تن به تن	۵/۴۵	خبر	۵/۰۰
اردوی ملی	۶/۰۵	درسه‌های از قران	۵/۰۵
در رهگرد نور	۶/۳۰	اد واه	۵/۳۰
اعلانات	۶/۵۵	اعلانات	۵/۵۵
خبر	۷/۰۰	صدای آشنا	۶/۰۰
اعلانات	۷/۳۰	اخبار دری	۷/۰۰
گزارش شهری	۷/۴۰	اعلانات	۷/۳۰
سپاهات و پرموشن	۷/۵۰	گزارش	۷/۴۰
خبرونه	۸/۰۰	پرموشن	۷/۵۵
شورا و مردم	۸/۳۰	خبرونه	۸/۰۰
بحث هفته	۹/۰۰	اعلاناتونه	۸/۰۰
مرچ سرخ هفته ۴/۲/۱	۹/۳۰	ولایتی راپوت	۸/۴۰
از مونگاه ذهن هفته ۳	۱۰/۰۰	رو برو با مردم	۹/۰۰
پاسخ چیست هفتاد		موسیقی بهر فوق	۹/۳۰
ساعتی باشما هفته ۴/۲/۲ مرچ		فلم هندی باخان هفته ۱ فلم	۱۰/۰۰
سرخ هفته ۳		هندی کج کع موتابی هفته ۲	
بزم قولی هفته ۴/۱	۱۱/۰۰	فلم تیری نام هفته ۳ فلم هند	
موسیقی کلاسیک هفته ۴/۲		کرم هفته ۴	
خبر	۱۲/۰۰	آخبار	۱۲/۳۰
نبایش	۱۲/۰۵	نبایش	۱۲/۳۵
ختم	۱۲/۱۰	ختم	۱۲/۴۰

سروود ملی	۶/۰۰	سرودمی	۶/۰۰
تلاوت، تجوید، موعظه و دعا به	۶/۰۳	تلاوت، تجوید، موعظه و دعا به	۶/۰۳
خبر	۷/۰۰	خبر	۷/۰۰
سلام صبح بخیر	۷/۰۵	سلام صبح بخیر	۷/۰۵
خبر	۸/۰۰	خبر	۸/۰۰
مروری بر روزنامه ها	۸/۰۵	مروری بر روزنامه ها	۸/۰۵
ادامه صبح بخیر	۸/۱۵	ادامه صبح بخیر	۸/۱۵
قماری	۸/۳۰	نوهالان بشترنگ	۸/۳۰
خبر	۹/۰۰	خبر	۹/۰۰
آینده سازان	۹/۰۵	آینده سازان	۹/۰۵
تک تایم	۹/۳۰	تک تایم	۹/۳۰
پروموشن	۹/۵۵	پروموشن	۹/۵۵
آخبار	۱۰/۰۰	آخبار	۱۰/۰۰
مباحثه	۱۰/۰۵	مباحثه	۱۰/۰۵
جوانان	۱۰/۳۵	جوانان	۱۰/۳۵
خبر	۱۱/۰۰	خبر	۱۱/۰۰
رنگین کمان هفته ۱/۱	۱۱/۰۵	چشم انداز هفته ۴/۲	۱۱/۰۵
پرموشن	۱۱/۵۵	پرموشن	۱۱/۵۵
آخبار	۱۲/۰۰	گزارش ولایتی	۱۲/۰۵
موسیقی	۱۲/۲۰	موسیقی	۱۲/۲۰
پرموشن	۱۲/۲۵	پرموشن	۱۲/۳۰
آذان نماز ظهر	۱۲/۳۰	آذان نماز ظهر	۱۲/۳۵
معرف اسلامی	۱۲/۳۵	معرف اسلامی	۱۲/۴۰
آخبار	۱/۰۰	سربال	۱/۰۵
سیمای هموطن	۲/۰۰	سیمای هموطن	۲/۰۰
دانش برای همه	۳/۴۰	دانش برای همه	۳/۴۰
خبر	۴/۰۰	موسیقی محلی	۴/۰۵
آینده سازان	۴/۳۵	آینده سازان	۴/۴۰
خبر	۵/۰۰	تک تایم	۵/۰۵
والعصر	۵/۳۰	والعصر	۵/۵۵
پرموشن	۵/۵۵	صدای آشنا	۶/۰۰
صدای آشنا	۷/۰۰	خبر	۷/۰۰
اعلانات	۷/۳۰	اعلانات	۷/۳۰
صدای آشنا	۷/۴۰	گزارش	۷/۴۰
اخبار دری	۷/۵۰	پرموشن	۷/۵۵
اعلانات	۷/۵۵	خبرونه	۸/۰۰
گزارش	۷/۶۰	اعلانونه	۸/۳۰
پرموشن	۷/۷۵	گزارش	۸/۴۰
خبرونه	۸/۰۰	پرموشن	۸/۵۵
اعلاناتونه	۸/۰۰	نگاه هفته ۳/۱ مشعل	۹/۰۰
و لایتی راپوت	۸/۴۰	داران هر هفته ۲	
رو برو با مردم	۹/۰۰	پرطاؤس هفته ۴	
موسیقی بهر فوق	۹/۳۰	پرسیو خوشبختی	
فلم هندی باخان هفته ۱ فلم	۱۰/۰۰	قماری هفته ۱ کاروان حله	
هندی کج کع موتابی هفته ۲		هفته ۴/۲ هفت شهر هنر هفته ۳	
فلم تیری نام هفته ۳ فلم هند		هفت شهر هنر هفته ۱	
کرم هفته ۴		مستقبل سیز	
آخبار	۱۲/۳۰	تیاتر هفته ۱ زمزمه های	۱۰/۵۰
نبایش	۱۲/۳۵	شبینگم هفته ۴/۳/۲	۱۱/۱۵
ختم	۱۲/۴۰	آخبار	۱۲/۱۰
		نبایش	۱۲/۱۰
		ختم	۱۲/۱۰

نیشنرالات ۱۹۰۵

دۇشىنىيە	تاریخ
آزم رادیو سرود ملى	۴/۵۸
معرفى نشرات	۵/۰۰
تلات قرآن کریم نوم ساعت	۵/۰۲
سیرت النبی (ص)	۵/۳۲
مثنوی معنوی	۵/۴۵
درسهای از حدیس	۵/۵۲
پیام صحگاهان	۶/۰۰
صبح بغير افغانستان	۶/۳۰
کورنی ژوند	۷/۳۰
اخبار پشتو	۸/۰۰
بیانید دهکده خود را آباد	۸/۰۵
سازیم	۸/۳۵
کار و زندگی	۸/۴۵
از مردم بشنوید	۹/۰۰
اخبار دری	۹/۰۵
برنامه تعلیمی C	۹/۵
اسلام و نظام خانواده	۹/۳۰
اخبار پشتو	۱۰/۰۰
رادیو صدای مردم	۱۰/۰۵
اخبار دری	۱۱/۰۰
اهنگهای فرمایشی	۱۱/۰۵
اخبار پشتو	۱۲/۰۰
مروری به روزنامه ها	۱۲/۰۵
نرخ اسعار	۱۲/۳۰
اذان نماز ظهر و انوار الھی	۱۲/۳۰
اخبار دری	۱۳/۰۰
برنامه تعلیمی B.B.C	۱۴/۰۵
برنامه های صدای هموطن	۱۴/۳۰
اخبار پشتو	۱۴/۰۰
اعلانات تجاری	۱۴/۵
دانش بزرگیست	۱۴/۳۰
اخبار دری	۱۵/۰۰
دنیای اطفال	۱۵/۰۵
اردوی ملی	۱۵/۳۰
مامام په بخیر افغانستان	۱۶/۰۰
اخبار پشتو و تبصره	۱۶/۰۰
گزارشها و گفتگوها	۱۶/۳۰
اخبار دری و تبصره	۱۷/۰۰
وحدت ملى	۱۷/۳۰
پرنیان	۱۸/۰۰
داستان های دنباله دار	۱۸/۳۰
اخبار پشتو	۱۹/۰۰
ستاره های از کھکشیان	۱۹/۰۵
موسیقی	۱۹/۱۰
سیما شاعر در آینه شعر	۱۹/۱۵
دعائیه و سرود ملى	۱۹/۵۵
ختم نشرات	۱۹/۰۰

پېگ شەھە	تاریخ
آرم رادیو سرود ملى	۴/۵۸
معرفى نشرات	۵/۰۰
تلات قرآن کریم نوم ساعت	۵/۰۲
سیرت النبی (ص)	۵/۳۲
مثنوی معنوی	۵/۴۵
پیام صحگاهان	۶/۰۰
صبح بخیر افغانستان	۶/۳۰
کورنی ژوند	۷/۳۰
اخبار پشتو	۸/۰۰
بیانید دهکده خود را آباد	۸/۰۵
سازیم	۸/۳۵
کار و زندگی	۸/۴۵
از مردم بشنوید	۹/۰۰
اخبار دری	۹/۰۵
برنامه تعلیمی B.B.C	۹/۰۵
یک طرح و دو هنرمند	۹/۳۰
اخبار پشتو	۱۰/۰۰
رادیو صدای مردم	۱۰/۰۵
اخبار پشتو	۱۲/۰۰
مروری به روزنامه هاو	۱۲/۰۵
نرخ اسعار	۱۲/۰۵
اذان نماز ظهر و انوار الھی	۱۲/۳۰
اخبار دری	۱۳/۰۰
برنامه تعلیمی B.B.C	۱۴/۰۵
شروع برنامه های	۱۴/۳۰
صدای هموطن	۱۴/۰۰
اخبار پشتو	۱۴/۰۵
اعلانات تجاری	۱۴/۰۵
دارنش بزرگیست	۱۴/۳۰
اخبار دری	۱۵/۰۰
دنیای جوانان	۱۵/۰۵
دانستنی های دینی	۱۵/۳۰
ما و کشور ما مشاهیر جهان	۱۵/۴۵
مامام په بخیر افغانستان	۱۶/۰۰
اخبار پشتو و تبصره	۱۷/۰۰
ما و محیت زیست ما	۱۷/۳۰
اخبار دری و تبصره	۱۸/۰۰
موسیقی	۱۸/۳۰
ما و صحت ما	۱۹/۱۵
داستان های دنباله دار	۱۹/۳۰
اخبار پشتو	۱۹/۰۰
بزم غزل	۱۹/۰۵
گنجینه سخن	۱۹/۰۰
دعائیه و سرود ملى	۱۹/۵۵
ختم نشرات	۱۹/۰۰

تىڭىزىيە	تاریخ
آرم رادیو سرود ملى	۴/۵۸
معرفى نشرات	۵/۰۰
تلات قرآن کریم نوم ساعت	۵/۰۲
سیرت النبی (ص)	۵/۳۲
مثنوی معنوی	۵/۴۵
پیام صحگاهان	۶/۰۰
صبح بخیر افغانستان	۶/۳۰
کورنی ژوند	۷/۳۰
اخبار پشتو	۸/۰۰
بیانید دهکده خود را آباد	۸/۰۵
بیشىم دهکده خود را آباد سازىم	۸/۰۵
بىشىم چە مىشنىم	۸/۲۵
اخبار دری	۹/۰۰
برنامه تعلیمی C	۹/۰۵
نيش و نوش	۹/۳۰
اخبار پشتو	۱۰/۰۰
تحفه از آرشيف نشراتى	۱۰/۰۵
اخبار پشتو	۱۲/۰۰
مروری به روزنامه	۱۲/۰۵
ها نرخ اسعار	۱۲/۰۵
آذان نماز ظهر و انوار الھی	۱۲/۳۰
اخبار دری	۱۳/۰۰
برنامه تعلیمی B.B.C	۱۴/۰۵
شروع برنامه های	۱۴/۳۰
صدای هموطن	۱۴/۰۰
اخبار پشتو	۱۴/۰۵
اعلانات تجاری	۱۴/۰۵
موسیقى	۱۴/۳۰
اخبار دری	۱۵/۰۰
زراعت و مالدارى	۱۵/۰۵
پادنامه مردان خدا	۱۵/۳۰
سره ماشت	۱۵/۴۵
مامام په بخیر افغانستان	۱۶/۰۰
اخبار پشتو و تبصره	۱۷/۰۰
از آرشيف نشراتى راديو	۱۷/۳۰
اخبار دری و تبصره	۱۸/۰۰
ما و جهان ما	۱۸/۳۰
صلح و زندگى	۱۹/۰۰
داستان های دنباله دار	۱۹/۳۰
خبار دری	۱۹/۰۰
موسیقى كلاسيك	۱۹/۰۵
مجله راديونى	۱۱/۰۰
دعائیه و سرود ملى	۱۱/۵۵
ختم نشرات	۱۲/۰۰

رادیو افغانستان

(۹) موجه میدیم یا متوسط
فریکولنس ۱۱۰۷ کیلوهرتز
بند ۲۷۱ متر فریکولنس
۹۰۹ کیلوهرتز بند ۴۵۰ متر

۰۷۲۸۵

پلاچ شلیله

چهارشنبه

سه شنبه

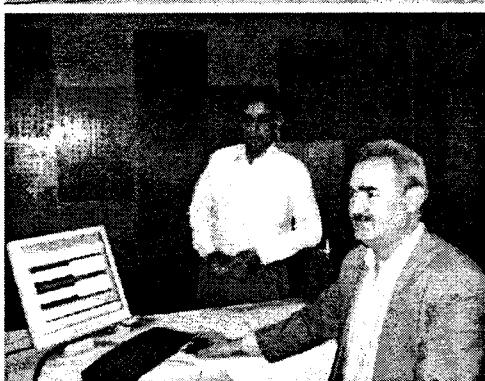
آرم رادیو - سروود ملی معرفی نشرات	آرم رادیو - سروود ملی معرفی نشرات	آرم رادیو - سروود ملی معرفی نشرات
تلاؤت قرانکریم نیم ساعته سیرت النبی (ص)	تلاؤت قرانکریم نیم ساعته سیرت النبی (ص)	تلاؤت قرانکریم نیم ساعته سیرت النبی (ص)
تفسیر قرانکریم دانسته های دینی	تفسیر قرانکریم دانسته های دینی	مثنوی معنوی درسهای از حدیث
منتوی معنوی بیام درسهای خدمت دینه	صبح بخیر افغانستان کورنی ژوند	پیام سیحگاهان کورنی ژوند
بیام درسهای خدمت دینه صبح بخیر افغانستان	اخبار پشتون بیانید دهکده خود را آباد	صبح بخیر افغانستان کورنی ژوند
میرزا قلم اخبار پشتون	میرزا قلم اخبار پشتون	اخبار پشتون
دنیای کتاب - مشعdarان سخن (متناوب)	صدای سرباز از مردم می شنویم خبر دری	بیانید دهکده خود را آباد سازیم
اینه آینه - جمعی دالی متناب رادیویی مجله	B.B.C برنامه تعلیمی پژیخ ختنی تز مشرق رتقی	بسوی باز سازی بشنویم چه میشنویم خبر دری
اخبار دری از هرچمن سمنی	خبر پشتون رادیو صدای مردم خبر دری	B.B.C برنامه تعلیمی سازو اواز خبر پشتون
الاخبار پشتون بسوی نور و اذان نماز ظهر	کاروان حله اخبار پشتون مروری به روزنامه های و نرخ اسعار	رادیو صدای مردم خبر دری موسیقی
صداي منبر هنرمند او دهقه یادونه	اذان نماز ظهر و انوار الهی اخبار دری	خبر پشتون اخبار پشتون
شروع برنامه های صدای هموطن	B.B.C برنامه تعلیمی شروع بر نامه های صدای هموطن	مروری به روزنامه ها ونرخ اسعار
اخبار پشتون اعلانات تجاری	اعلانات تجاری دانش بزرگیست	اذان نماز ظهر و انوار الهی خبر دری
موسیقی اخبار دری	اخبار دری ورزش	B.B.C برنامه تعلیمی شروع برنامه های صدای هموطن
موسیقی آمانور موسیقی	دانش بزرگیست بسوی باز سازی زن و جامعه	دانش بزرگیست اخبار دری صحت برای همه
اخبار پشتون برنامه اطفال	ماشام په خیر افغانستان اخبار پشتون و تبصره زیر آسمان کبود	پولیس خدمتگار جامعه ماشام په خیر افغانستان اخبار پشتون و تبصره
ماشام په خیر افغانستان اخبار پشتون و تبصره	اخبار دری و تبصره بر نامه آرشیف نشراتی	درگزراگاه اندیشه اخبار دری و تبصره
مروری به و قایع مهم هفتة دیری مجلس	اضرار مواد مخدور رادیو درام	جامعه و قانون
درامتداد شب اخبار پشتون	اخبار پشتون	جام جم
زمزمه های شب هنگام مشاهیر اسلام	زمزمه های شب هنگام موسیقی فلکلور	اخبار پشتون
دعایه و سروود ملی خت نشرات	دعایه و سروود ملی خت نشرات	آهنگ های شبه هنگام از هرچمن سمنی
		دعایه و سروود ملی خت نشرات

۱۹۰۵ نشرات

شماره	دوشنبه	یکشنبه	شنبه		
آرم رادیو - سرود ملی	۶/۲۸	آرم رادیو، سرود ملی	۶/۵۸	آرم رادیو، سرود ملی	۶/۵۸
تلاوت و ترجمه قرآن کریم	۷/۰۰	تلاوت و ترجمه قرآن کریم	۷/۰۰	تلاوت و ترجمه قرآن کریم	۷/۰۰
اعلانات فوتی	۷/۰۵	اعلانات فوتی	۷/۰۵	اعلانات فوتی	۷/۰۵
اخبار دری	۸/۰۰	اخبار دری	۸/۰۰	اخبار دری	۸/۰۰
صبح بخیر همشهری	۸/۰۵	صبح بخیر همشهری	۸/۰۵	صبح بخیر همشهری	۸/۰۵
نیاز مندی های شهری	۸/۵۰	نیاز مندی های شهری	۸/۵۰	نیاز مندی های شهری	۸/۵۰
خبر پشتون	۹/۰۰	خبر پشتون	۹/۰۰	شهری	۹/۰۰
زن نماد مhero دوستی	۹/۰۵	گزیده های از	۹/۰۵	خبر پشتون	۹/۰۵
موسیقی رنگارنگ	۹/۳۰	لابلای نامه های	۹/۰۵	حروف های با جوانان	۹/۰۵
اخبار دری	۱۰/۰۰	ارسالی شما	۱۰/۰۰	اخبار دری	۱۰/۰۰
صداي مردم	۱۰/۰۵	اخبار دری	۱۰/۰۰	رادیو صدای مردم	۱۰/۰۵
اخبار پشتون	۱۱/۰۰	رادیو صدای مردم	۱۰/۰۵	اخبار پشتون	۱۱/۰۰
حروف خوش	۱۱/۰۵	الاخبار پشتون	۱۱/۰۰	گنجینه سخن	۱۱/۰۵
آهنگ خوش		صحت برای همه	۱۱/۰۵	غ Romeo مو نیک مرغه	۱۲/۰۰
غ Romeo مو نیک مرغه	۱۲/۰۰	کابل در گذرگاه تاریخ	۱۱/۳۰	اذان - انوار الهی	۱۲/۳۰
اذان - انوار الهی	۱۲/۳۰	غ Romeo مو نیک مرغه	۱۲/۰۰	ذابار پشتون	۱/۰۰
اخبار دری	۱۳/۰۰	اذان - انوار الهی	۱۲/۳۰	آهنگ های فرمایشی	۱/۰۵
آهنگ های فرمایشی	۱۳/۰۵	ذابار پشتون	۱/۰۰	آهنگ های فرمایشی	۱/۰۵
اخبار پشتون	۱۴/۰۰	آهنگ های فرمایشی	۱/۰۵	سیماي شاعرد	۲/۰۵
پرطا ووس	۱۴/۰۵	اخبار دری	۲/۰۰	رائینه شعر	۲/۰۰
اخبار دری	۱۴/۱۰	یک دسته گل	۲/۰۵	اخبار پشتون	۳/۰۰
سرود های دلپذیر	۱۴/۱۵	اخبار پشتون	۳/۰۰	باز سازی	۳/۰۵
اخبار پشتون	۱۴/۲۰	ره آورد های دانش	۳/۰۵	رنگین کمان	۳/۳۰
اعلانات فوتی	۱۴/۲۵	حریر خیال	۳/۳۰	اخبار دری	۴/۰۰
اخبار پشتون	۱۴/۳۰	اخبار دری	۴/۰۰	اعلانات فوتی	۴/۰۵
گزیده های از لبلای	۱۴/۳۵	اعلانات فوتی	۴/۰۵	اخبار پشتون	۴/۰۵
نامه های ارسالی شما		اخبار پشتون	۵/۰۰	حروف خوش آهنگ	۵/۰۵
اخبار دری	۱۵/۰۰	ترانه ها و سخن ها	۵/۰۵	خوش	
هفت نگین	۱۵/۰۵	اخبار دری	۶/۰۰	اخبار دری	۶/۰۰
اخبار پشتون	۱۵/۱۰	رنگین کمان	۶/۰۵	بزم محلی ح دیری	۶/۰۵
سیماي شاعر	۱۵/۱۵	اخبار پشتون	۷/۰۰	مجلس (متناوب)	
در رائینه شعر		دادب په گلبن کی	۷/۰۵	اخبار پشتون	۷/۰۰
خت نشرات	۱۵/۲۰	خت نشرات	۸/۰۰	کاروان شعر	۷/۰۵

رادیو کابل

۹۰۵ موج FM فریکولنسی ۹۳ میگاهرتز

پیغ شتابه

آرم رادیو - سروود ملی	۶/۵۸
تلاوت و ترجمه فرانکریم	۷/۰۰
اعلانات فوتی	۷/۰۵
خبر دری	۸/۰۰
روز بخیر همشهری	۸/۰۵
نیاز مندی های شهری	۸/۵۰
خبر پشتو	۹/۰۰
مروری به رویداد های مهم هفته	۹/۰۵
گزیده های از نشرات رادیو	۹/۳۰
خبر دری	۱۰/۰۰
صدای مردم (سفر رادیوئی)	۱۰/۰۵
خبر پشتو	۱۱/۰۰
کاروائی از شعر	۱۱/۰۵
غرمه مو نیکمرغه	۱۲/۰۰
آذان - انوار الهی	۱۲/۳۰
خبر پشتو	۱/۰۰
هنگ های فرمایشی	۱/۰۵
گشت و گذار از شهر	۱/۳۰
خبر دری	۲/۰۰
داداب به گلبن کی	۲/۰۵
خبر پشتو	۳/۰۰
برنو سواد در شهر	۳/۰۵
بیشتران	۳/۳۰
خبر دری	۴/۰۰
اعلانات فوتی	۴/۰۵
خبر پشتو	۵/۰۰
یک دسته گل	۵/۰۵
خبر دری	۶/۰۰
ستاره های از کهکشان	۶/۰۵
موسقی	۷/۰۰
خبر پشتو	۷/۰۵
گنجینه سخن	۸/۰۰
ختم نشرات	

۰۷۵۵

تلاوت قرانکریم	۷/۰۰
اعلانات فوتی	۷/۰۵
ارشدات قدسی	۷/۴۰
ختم نشرات	۸/۰۰
عصر جمعه ساعت	
اعلانات فوتی	۴/۰۰
ختم نشرات	۵/۰۰

پیغ شتابه

آرم رادیو - سرودمی	۶/۵۸
تلاوت و ترجمه قرانکریم	۷/۰۰
اعلانات فوتی	۷/۰۵
خبر دری	۸/۰۰
صبح بخیر همشهری	۸/۰۵
نیاز مندی های شهری	۸/۵۰
خبر پشتو	۹/۰۰
مردم و مسوولین	۹/۰۵
آهنگ های	۹/۳۰
خبر دری	۱۰/۰۰
صدای مردم	۱۰/۰۵
خبر پشتو	۱۱/۰۰
ترانه ها و سخن ها	۱۱/۰۵
غرمه مو نیکمرغه	۱۲/۰۰
آذان - انوار الهی	۱۲/۳۰
خبر پشتو	۱/۰۰
آهنگ های فرمایشی	۱/۰۵
خبر دری	۲/۰۰
جلوه گاه ذوق	۲/۰۵
خبر پشتو	۳/۰۰
آهنگ های محلی - موسیقی	۳/۰۵
رادیو کابل و پرسنده گان	۳/۳۰
خبر دری	۴/۰۰
اعلانات فوتی	۴/۰۵
خبر پشتو	۵/۰۰
قطی عطار	۵/۰۵
خبر دری	۶/۰۰
زمزمه های دلپذیر	۶/۰۵
خبر پشتو	۷/۰۰
بزم غزل	۷/۰۵
ختم نشرات	۸/۰۰

باقی صفحه ۴۱

به دیگر کشورهای اورپایی نمایشگاه
ها دایر شد که معرفی فرهنگ باستان
افغانستان و مقدار پول هم عاید موزیم
می خواهد شد.

بعضی شنیده میشود که به صورت
غیر مجاز غیر مسلکی حفريات آثار
باسنانی، صورت می گیرد، در اين
مورد آيا تدابير اتخاذ گردیده است؟

صورت میگيرد جلوگیری نمایند و آنرا
حفظat نمایند.
آيا آثار تاریخی منطقه هده ننگرهارو
طلا تپه فعلا موجوداست؟
متاسفانه جنگ پدیده شوم است که همه
ابعد زنده گی را تحت شعاع قرار
میدهد موزیم هده جلال آباد را که از
جمله موزیم معتبر و با ارزش به
حساب میرفت در سال ۱۹۸۱ در آغاز
جنگ داخلی که بین مجاهدین و دولت
وقت صورت گرفته تماماً تخریب و
حریق گردید. و هیچگونه آثار از آن
باقي نمانده است. خوشبختانه يك قسمت
بزرگ آثار از طلا تپه را پیش خود
داریم که در سال ۱۹۷۸ - ۱۹۷۹
توسط دانشمندان افغانی و روسی حفر
شد جمعاً از شش قبر ۲۱۶۱۸ پارچه
اثار که قسمت اعظم آثار طلایی را
تشکیل میداد بدست آوردم که فعلاً همه
این آثار در جای مصون نگهداری می
شود.

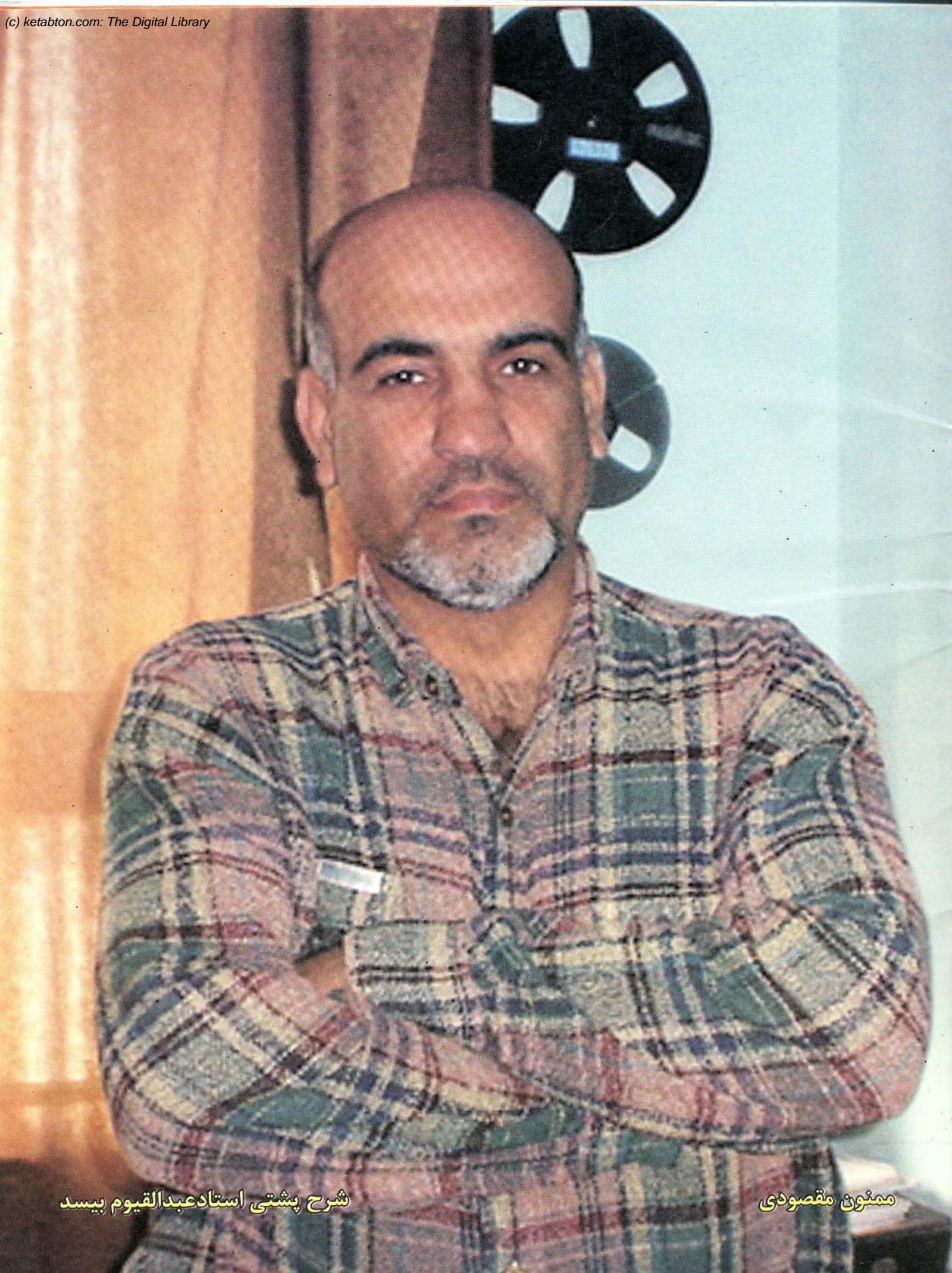
آيا موزیم ملی در ولايات موجود
است به مثل سابق مانند هده جلال آباد؟
البته باید یاد آور شد که قبل از
جنگ های داخلی دو دهه پنج موزیم
ملی در کشور وجود داشت که میتوان
از موزیم هده به همین طور موزیم
ولايات هرات، غزنی، بلخ، کندھار که
موزیم ملی بود نامبرد که خیلی مهم، با
ارزش و معتبر بودند. در سال ۱۳۶۰
دولت وقت تصمیم گرفت تا بخاطر
مصطفونیت آثار باستانی همه آثار با
ارزش را برای نگهداری به مرکز
انتقال دهن و در دیپو ها نگهداری
شوند. هیت از جانب شورای وزیران
وقت به ولايات فرستاده شد مردم
مسلط وجود دارد.

ولایت هرات حاضر نه شدند
آثار موزیم را به مرکز انتقال بدهند،
آثار موزیم جلال آباد، غزنی، بلخ و
کندھار به کابل انتقال داده شد متاسفانه
در اثر جنگ ها ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۵ نه
تنها آثار موزیم ملی بلکه آثاریکه از
ولايات نگهداری میشد از بین رفت
وزارت اطلاعات و فرهنگ بعد از
سقوط طالبان تلاش و کوشش می
نمایند که موزیم ملی را در ولايات دو
باره ایجاد کنند در هرات، غزنی،
خوست، کاپیسا يك تعداد آثار باستانی
جمع آوری شده نگهداری میشود اما تا
به حال به انتظار مردم عوام گذاشته
نشده است بخاطریکه محل مصون و
الماري هائیکه آثار در آن جا به جا شود
تا به حال تهیه نشده. در ولايات مانند
لو گر، ننگرهار، کاپیسا همچنان
بسامیان و غزنی زمین به منظور
اعماری موزیم در نظر گرفته شده که
انشالله اعمار خواهد شد. تا آثاریکه از
ولايات در اثر حفريات علمی و مسلکی
صورت میگيرد در آنجا نگهداری
شود.

فعلاً موزیم باچه مشکلات روپرتو
است؟

تعمیر موزیم به شکل ساخته است که
مطابق نورم موزیم هائی باشد یعنی
الماري ها حفاظتی، زیگنال های
امنیتی، درجه حرارت که باید کنترول
شود همه این امکانات و جود ندارد.
بعضی از آثار در دیپو ها حفاظت
میشود اما نگهداری آن به نورم ثابت و
اساسی نمی باشد همچنان در قسمت
کاوشها و حفريات کمتر اشخاص
مسلط وجود دارد.

مانند: پروان، لوگر، کاپیسا، بلخ،
بغلان، تخار و سایر ولايات حفريات
غیر قانونی صورت گرفته و یا میگیرد
از مردم غیور و شجاع افغانستان
خواهانیم تا به دولت خویش همکاری
نمایند. و در قسمت قطع کردن دست
قاچاق بران و بیگانه گان خارجی کوشان
باشند و خود را وسیله آنها قرار ندهند.
در قسمت حفظ آثار باستانی در وزارت
اطلاعات و فرهنگ تلاش میکند جلوی
چنین حفريات و کندن کاری خود سر
را بیگیرند. به همین منظور قطعه ۱۲
را تشکیل دادند که کارمندان وزارت
امور داخله توظیف شده اند تا از مکان
های که حفريات غیر قانونی در آن

شرح پژوهی استاد عبدالقیوم بیسد

ممنون مقصودی

ACKU
Juluo
HE
8700.9
الف
77
29 T

استاد عبد القيوم بيسبد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library